

JIZZAX

MO'JIZALAR O'LKASI

Жиззах кўхна тарихи, қадрият ва удумлари, ориятли ва заҳматкаш инсонлари билан ном таратган диёрдир. Бу худуддаги тарихий ёдгорликлар, ноёб археологик топилмалар Жиззах воҳасининг азалдан цивилизация ва маданият бешикларидан бири бўлганини кўрсатади.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

JIZZAX

MO'JIZALAR O'LKASI

ТОШКЕНТ «МАЊНАВИЯТ»

2024

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ

Жиззах вилояти

Үз ичига олади: 12 та туман
ва 1 та шаҳар
Майдони: 21 210 km²
Аҳолиси: 1 507 004 (2024)
Маркази: Жиззах шаҳри

Includes: 12 districts
and 1 city.
Area: 21,210 km²
Population: 1,507,004 (2024)
Center: Jizzakh city

НАВОЙ ВИЛОЯТИ

БУХОРО ВИЛОЯТИ

Қарши
ҚАШҚАДАРЁ
ВИЛОЯТИ

СУРХОНДАРЁ
ВИЛОЯТИ

Термиз

Жиззах
ВИЛОЯТИ

Гулистон
СИРДАРЁ¹
ВИЛОЯТИ

Жиззах

Самарқанд

Навоий

САМАРҚАНД
ВИЛОЯТИ

Нукус

Урганҷ
ХОРАЗМ
ВИЛОЯТИ

Бухоро

Гулистон

Сирдарё

ВИЛОЯТИ

ВИЛОЯТИ

GRAND HOTEL

BOSTON

HOTEL

ИСТИҚБОЛЛИ РИВОЖЛАНИШ ЎЛКАСИ

Хиззах вилояти 1973 йил 29 декабрда ташкил этилган. Вилоят шимоли-шарқда Қозогистон Республикаси ва Сирдарё вилояти, жануби-гарбда Самарқанд, Навоий вилоятлари, жануби-шарқда Тожикистон Республикаси билан чегарадош. Маъмурӣ маркази – Жиззах шаҳри. Вилоят майдони 21,2 минг км^2 бўлиб, республика умумий майдонининг 4,7 фоизини ташкил этади. Жиззах вилоятида 12 та туман (Арнасой, Бахмал, Дўстлик, Ш.Рашидов, Зарбдор, Зафаробод, Зомин, Мирзачўл, Пахтакор, Янгиобод, Фориш, Фаллаорол), 7 та шаҳар (Гагарин, Дашибод, Дўстлик, Жиззах, Маржонбулоқ, Пахтакор, Фаллаорол), 8 шаҳарча (Бўстон, Зарбдор, Зафаробод, Зомин, Ўсмат, Учқулоҷ, Янгиқишлоқ, Қўйтош) мавжуд. Аҳолиси 2024 йил февраль ойи ҳолатига кўра 1 507 004 кишини ташкил этади.

Ҳудуд ранг-баранг табиий манзаралари, ноёб ва экзотик рельефи, ўзига хос мўътадил иқлимига эга. Зомин, Бахмал, Фориш ва Янгиобод тоғлари ва тоф ёнбағирларида арчазорлар, бодомзорлар, ёнгоқзорлар, камёб шифобахш ўсимликлар мавжуд.

Вилоятнинг Арнасой, Дўстлик, Мирзачўл, Зарбдор, Зафаробод ва Шароф Рашидов туманлари вилоят қишлоқ хўжалиги юкини елкасига олган. Бу туманларда деҳқон ва фермерлар галла, пахта, пилла ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришда юқори ҳосилдорликка эришмоқдалар.

Вилоятнинг умумий экин экиладиган майдонларининг 261,2 минг гектари сугориладиган, 993,4 минг гектари лалми ерлардир. Ушбу ер майдонлари, асосан, Сирдарё

ЖАМИ САНОАТ МАҲСУЛОТЛАРИНИНГ 94%И ҚАЙТА ИШЛАШ САНОАТИ ҲИССАСИГА ТЎҒРИ КЕЛАДИ.

ҚАЙТА ИШЛАШ САНОАТИ ТАРКИБИДАГИ ТЎҚИМАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ (31%), АВТОТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИ, ТРЕЙЛЕРЛАР ВА ЯРИМ ПРИЦЕПЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШ (19%), БОШҚА НОМЕТАЛЛ МИНЕРАЛ МАҲСУЛОТЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ (16%) ВА ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ (13%) ЙЎНАЛИШЛАРИ ЭНГ ЮҚОРИ УЛУШГА ЭГА.

дарёсидан 127 км узунликдаги Жанубий Мирзачўл канали орқали сув олади. Шунингдек, узунлиги 123 км бўлган Сангзор дарёси ва 94 км узунликдаги Туятортар канали орқали Зарафшон дарёсидан сув олади.

Вилоятда олтин, мис, вольфрам, волластонит, қўргошин, рух, оҳактош, мармар, силикат ва бошқа қурилиш материаллар захираси мавжуд.

Вилоятда табиий ресурсларга бой 40 та кон мавжуд. Жумладан, 1 та олтин, 2 та кумуш, 3 та рангли металл конлари бор. Ҳозирги кунда бу конлардан республика ва вилоят иқтисодиёти учун фойдали бўлган материаллар қазиб олинмоқда. Минерал хом ашё ресурсларининг асосий захираси Бахмал, Галлаорол, Ш.Рашидов, Фориш, Зафаробод туманлари ҳудудига тўғри келади.

Бахмал туманида қопланувчи тош, мармар, оҳактош, Галлаорол туманида цемент хом ашёси, волластонит, мармар, Ш.Рашидов туманида мармар, силикат маҳсулотлари хом ашёси, абразив, корунд, Фориш туманида цемент хомашёси, қум-шагал захираси мавжуд.

Жиззах вилояти тарихининг жуда бойлиги ва ўзига хослиги, шу билан бирга, замонавий тараққиёт имкониятлари кенглигидан келиб чиқиб, халқаро ташкилотлар ва хорижлик сайёҳларни оҳанрабодек ўзига тортиб келмоқда.

Муҳтарам Президентимиз Шавкат Миромонович Мирзиёевнинг ўтган бир ярим йил ичида Жиззах вилоятига қилган уч марта ташрифлари натижасида вилоят аҳолисининг кўп йиллардан бери орзусига айланиб келаётган қурилиш ишлари, арzon уй-жойлар, кўприклар қурилиши, йўлларни кенгайтириш ишлари жадаллашиб, Жиззах шаҳри ўзгача қиёфа касб этди.

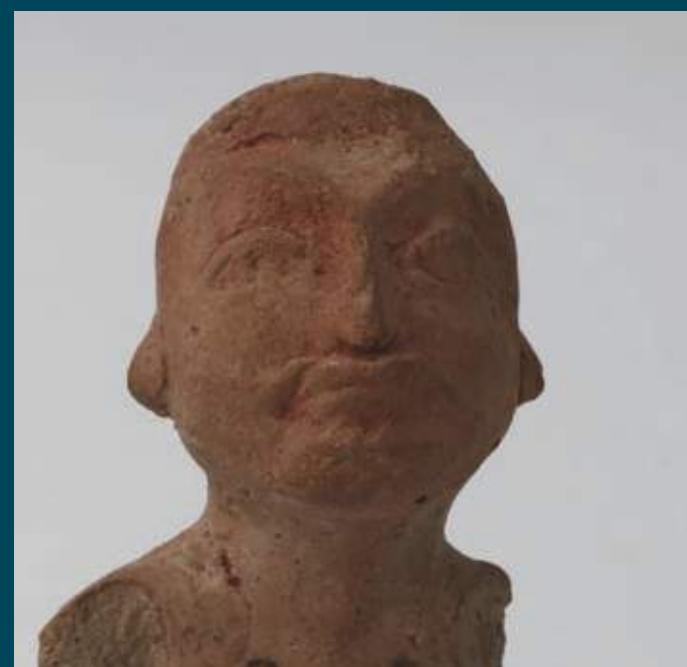
Вилоятнинг ҳудуди табиий-географик жиҳатдан, тоғ, тоғолди, адирлик ва даштлик ерлардан иборат. Вилоят шимол ва шимоли-шарқдан Мирзачўл, гарб ва шимоли-гарбдан Нурота тизмалари, жанубдан Туркистон, Моргузар тоғлари, шарқдан Жиззах чўллари билан чегараланади. Воҳанинг қулай жойлашуви, табиий иқлим шароити, Сангзор ва Зоминсув дарёлари водийсида, Моргузар, Туркистон, Нурота тизмаларидан бош олувчи ўнлаб сой, чашма, булоқлар ҳавзасида дехқончилик учун обикор ва ламикор ерларнинг мўллиги, чорвабоп тоғолди ва дашт яйловларининг бепоёнлиги сабабли, бу ўлка Марказий Осиё аҳолисининг ilk шаклланган марказларидан бири ҳисобланади.

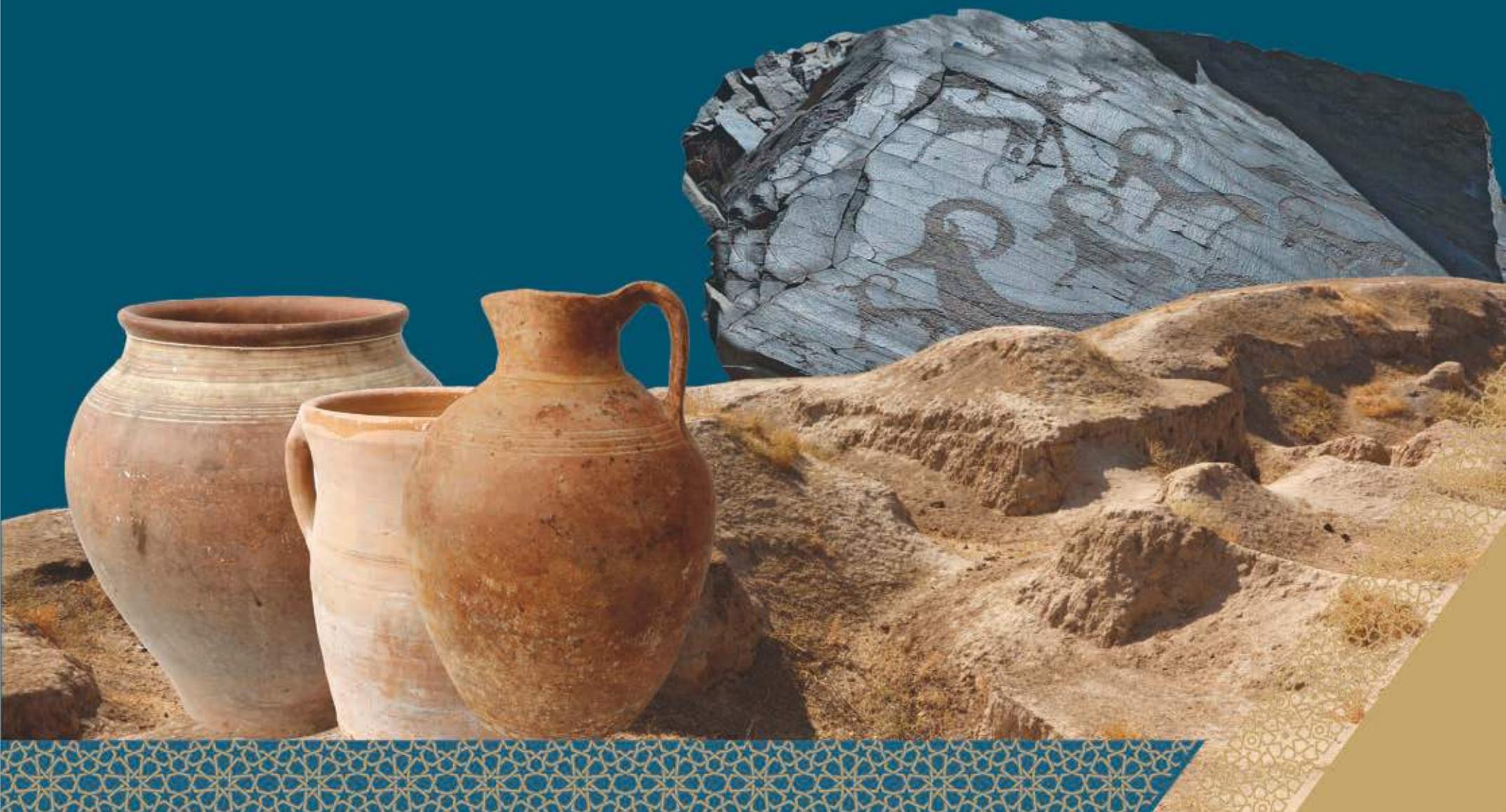

ЎЛКАНИНГ ҚАДИМИЙ ТАРИХИ

ФОРИШ ҲУДУДИННИНГ ЎРТА ВА СҮНГГИ ПАЛЕОЛИТ ДАВРИГА ОИД ТОПИЛМАЛАРИ

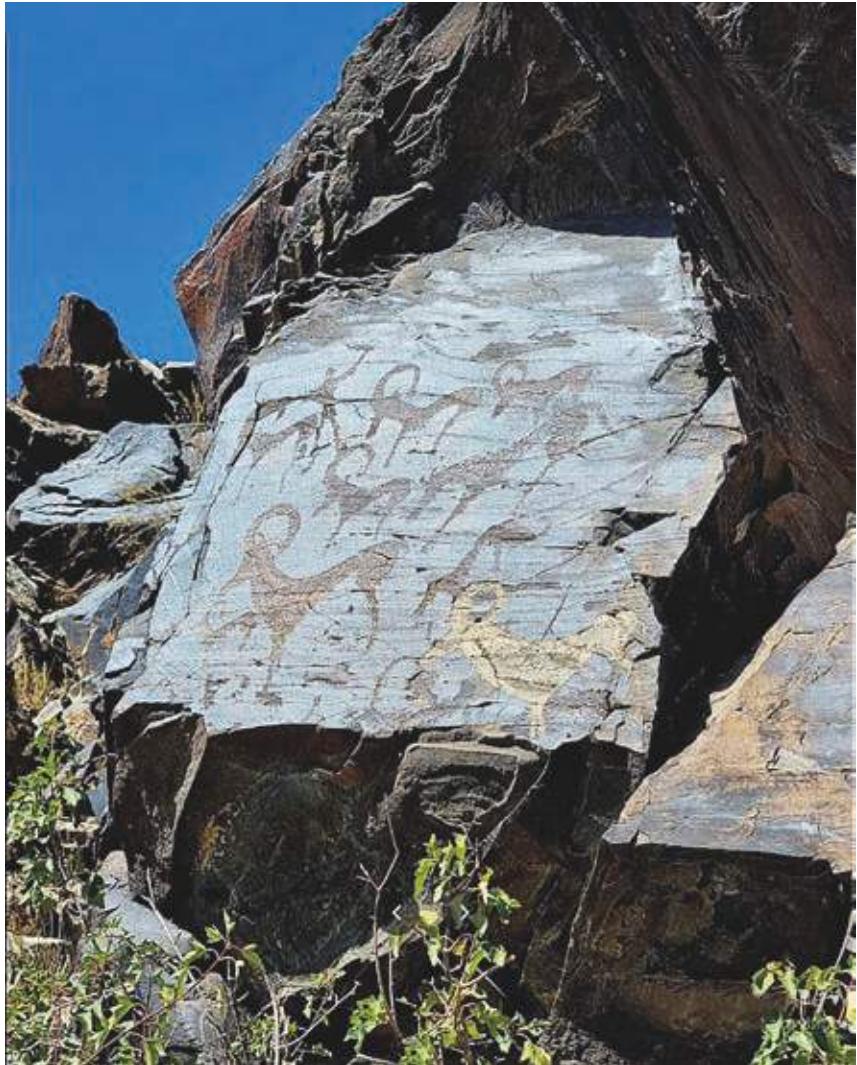
2000 йилда ЎзРФА Археология институти Жиззах экспедицияси изланишлари натижасида Фориш тумани «Чимқўргон» жамоа хўжалиги ҳудудидаги очик қум карьери атрофидан 100–60 минг йиллар муқаддам – ўрта палеолит даврида яшаган неандертал типидаги ибтидоий одамлар фаолияти билан бевосита боғлиқ тош қуроллар топилган. Бу топилмалар Жиззах воҳаси ҳудудида яшаган энг қадимги ибтидоий жамоалар Зарафшон ибтидоий аҳолиси билан бир даврда яшаганлигидан да-лолат беради.

Эски Фориш қишлоғи яқинидаги Чашмаи-Достон булоги водийсида сўнгги тош даврида ҳаёт фаолиятини юритган ибтидоий жамоаларнинг топилма жойлари қайд этилган. Ушбу топилма жойлардан кремнийлашган оҳактошдан ясалган ўт-кир тишли қуроллар, пичоқ тифи вазифасини бажарган тош кескичлар, бақувват таёқлар учига ўрнатилган уни ўткир найза тиғлар, катта-кичик қиргичлар, тош бигизлар топилди. Бу эса Жиззах воҳасида тарқалган сўнгги палеолит даври жамоалари мил. авв. 35–15 минг йилликларда Самарқанд, Тошкент воҳасининг айнан шу давр ибтидоий жамоалари билан узвий алоқа ва ҳамкорлиқда яшаганлигини кўрсатади.

1 – икки зарб майдонли нуклеус (Гўрдара-
нинг пастки қисми), 2 – ортогонал нуклеус
(Гўрдаранинг пастки қисми), 3 – бир зарб
майдонли нуклеус бўлаги (Азимбулоқ), 4 –
тишсимон ретушли қурол (Янгиқишишлок), 5 –
ёнлама нуклеус (Янгиқишишлок).

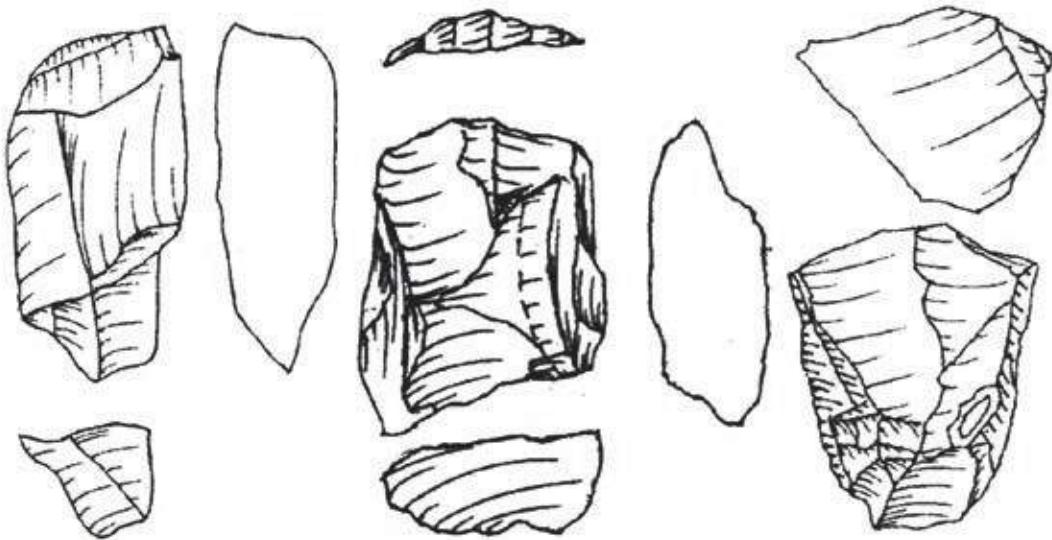
ЖЕЛИ-ГУЛИ МОЗОРҚҮРГОНЛАРИ

Жиззах шаҳрининг жануби-гарбида жойлашган Жели-гули маҳалласи ҳудудидан 2002 йилда бронза даври чорвадорлар маданиятига тегишли мозорқүрғонлар топилган. Археолог М.Исамиддинов томонидан қабрларга майитлар билан бирга қўйилган сопол идишлар ва 5 дона бронзадан тайёрланган билагузук ўрганилган ва илмий таҳдиллардан сўнг Самарқанд шаҳридаги Ўзбекистон маданияти тарихи давлат музейи фондига топширилган.

ТАКАТОШ ҚОЯТОШ СУРАТЛАРИ

Жиззах воҳасида дастлабки қоятош суратлари ўтган асрнинг 50-йиллари иккинчи ярмида Моргузар тогининг Сайҳонсой дарасидаги Такатош манзилидан топилган. Бу қоятош расмлар галереясида тури ёввойи ҳайвонлар – оҳу, буғу, архар (тоғ такаси) қоплон, барс, хонаки ҳайвонлардан от, ит тас-вирлари, одамлар, ўқ узаётган камончилар, уларнинг оломон бўлиб ов қилиши, диний маросимлар тасвиранган (Муҳам-маджонов, 1957, 16-б). Сайҳонсойда 1970–80-йилларда соҳа мутахассислари томонидан тадқиқот ишлари давом эттирилди, натижада, ушбу мўъжаз водийда жами 630 дан ортиқ сюжетдан иборат қоятош суратлари мажмуаси аниқланди.

Сайҳонсой (Такатош) Қоятош суратлари
(мил. авв. V–III минг йилликлар)

«ҚАДИМИЙ УСТРУШОНА» ШАҲАРЛАРИ ВА ҚАЛЪА-ҚҮРҒОН ТУРАР ЖОЙЛАРИ ҲАҚИДАГИ МАЪЛУМОТЛАР

Юон-рим муаллифлари асарларида қайд этилган «Қадимий Уструшона» шаҳарлари ва қалъа-қўргон турар жойлари ҳақидаги маълумотлар замондош мутахассислар томонидан ўрганилган ва уларни мавжуд археология ёдгорликлари билан боғлаш масалалари бўйича фикрлар билдирилган. Хусусан, Киропол дастлаб Ўратепадаги Муфтепа билан локализация қилинган бўлса, кейинчалик йирик шаҳар ёдгорлиги Нуртепа ўрнида бўлганлиги қайд қилинган. В.Томашек ва М.Андреев юон тарихчилари тилга олган Газа шаҳрини Жиззах ўрнида бўлган, деб фикр билдиришган.

Александр Македонскийга қаршилик
кўрсатган етти шаҳарнинг бири.
(Газа-Жиззах-Қалиятепа).

Один из семи городов, оказавших со-
противление Александру Македонско-
му (Газа-Джиззак-Калиятепа).

*One of the seven cities that resisted
Alexander the Great. (Gaza-Jizzakh-
Qaliyatepa).*

СҮФД ҚОЯСИ

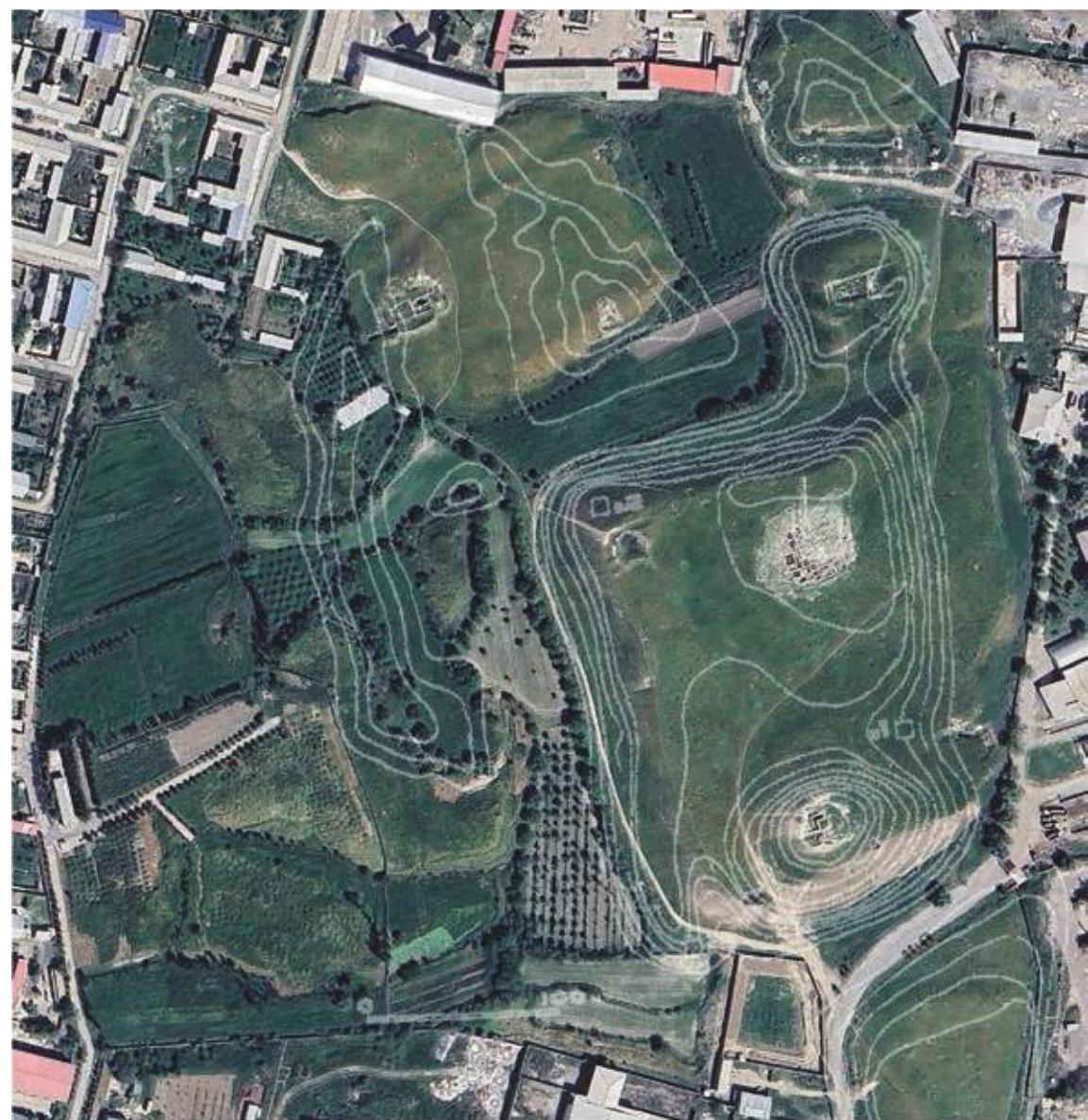
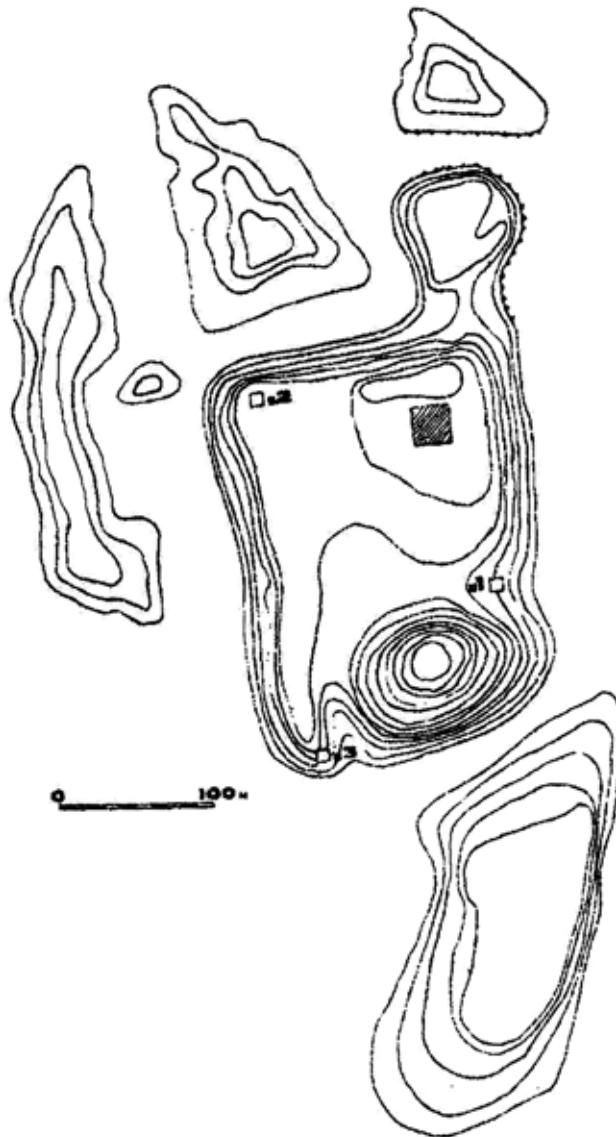
Замондош тарихчи, археолог олимлар юонон манбаларида «Сүфд қояси» деб номланган, уструшоналикларнинг Александр Македонский қўшинига илк маротаба қаршилик кўрсатиб, зарба берган бу жойни аниқлашга ҳаракат қилишган. Бир гурӯҳ олимлар бу жанг Жиззах шаҳри яқинидаги «Темир дарвоза» қояларида содир бўлган, деб ҳисоблайди.

Гулбо мозорқўргонларида ўрганилган
қиличлар ва камон ўқлари

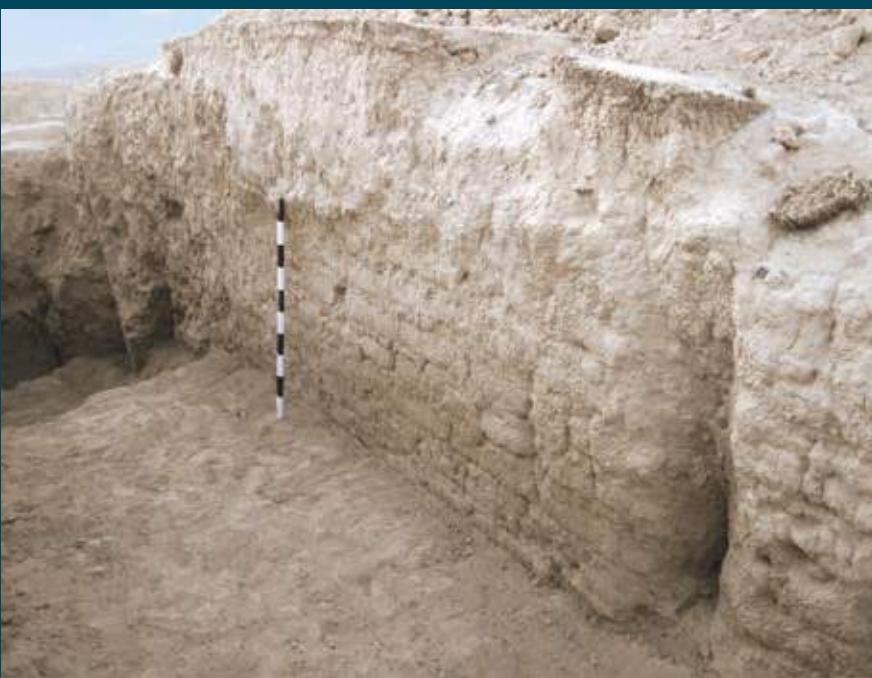
ҚАЛИЯТЕПА МАЖМУАСИ

Қадимги Жиззах шаҳрининг ўрни сифатида эътироф этилаётган Қалиятепа мажмуаси марказда жойлашган арк ва шаҳристондан 6 га, бир-бирига узвий болганган, мудофаа хандақлари ортида алоҳида жойлашган, 5 та работ (15 га)ни бирлаштириб, Шимол-жануб йўналишига чўзилиб кетган ушбу қадимий шаҳар харобаларининг умумий майдони 50 га ни ташкил қилади. Қалиятепа тарихий топографиясини ўргангандан мутахассисларнинг фикрига кўра, Қалиятепанинг энг ривожланган даври илк ўрта асрлар бўлиб, бу даврда унинг майдони қарийб 100 га атрофида бўлган.

Қадимги Жиззах шаҳрининг ўрни си-
фатида эътироф этилаётган Қалиятепа
мажмуаси

ҚАЛИЯТЕПА ШАҲАР ЁДГОРЛИ-
ГИ ТОПИЛМАЛАРИ

Сопол идишлар. V–VIII асрлар

ЖИЗЗАХ ВОҲАСИ V–VIII АСРЛАРДА

ҲАРАКАНА – ҚОРАҚАЛЪА (VI аср)

Ҳозирги Галлаорол туманидаги ўрта асрларда фаолият юритган Ҳаракана – Қорақалъа (VI аср).

Уструлонанинг гарбий сарҳадлари, яъни Сангзор водийси ҳавзасида З та – Фекнон (Жиззах), Ҳаракана (Галлаорол) ва Бурнамад (Бахмал) каби йирик рустоқлар фаолият кўрсатган. Ҳаракана рустоги айнан Сарбозор қишлогининг шимолий чеккасида,

Мулкуштепадан топилган сопол остатонлари (Галлаорол)

Керамические сосуды для хранения костей. Мулкуштепе (Галляорол)

Ceramic products found in Mulkushtepa (Gallaorol)

Сангзордан бош олувчи катта ариқнинг чап соҳилида жойлашган Кўргонтепа харобалари ўрнида бўлган. Кўргонтепа анъанавий қадимий шаҳар ўрни бўлиб, у арк, шахристон ва работдан ташкил топган. Арк шахристоннинг жанубий-гарб бурчагида жойлашган, шахристоннинг ташқи қўриниши тўғри тўртбурчаксимон шаклга эга ва шаҳар харобасининг умумий майдони 6,14 га.га teng. Кўргонтепа шаҳрининг учинчи таркибий қисми – работлар ўрни кейинги даврларда текисланиб кетган.

Оссуарийлар (V–VII asrlar)

Сопол идишлар. X–XII asr: чойнак, коса, пиёла, сут қайнатиш учун идиш

ГУЛБО МОЗОРҚҮРҒОНЛАРИ

Зомин тумани Гулбо мозорқүргөнларида топилган қулоччилик идишларининг асосий қисмини қўлда ясалган кўчманчиларга хос идишлар ташкил этса-да, қулоччилик чархида, майин тупроқ лойига бошқа аралашмалар қўшмасдан, хумдонда сифатли қилиб ҳамма жойи бир хилда пиширилган сопол (кўза) идишлар ҳам мавжуд. Бу сопол идишларнинг сирти жигарранг ангоб билан бўялган.

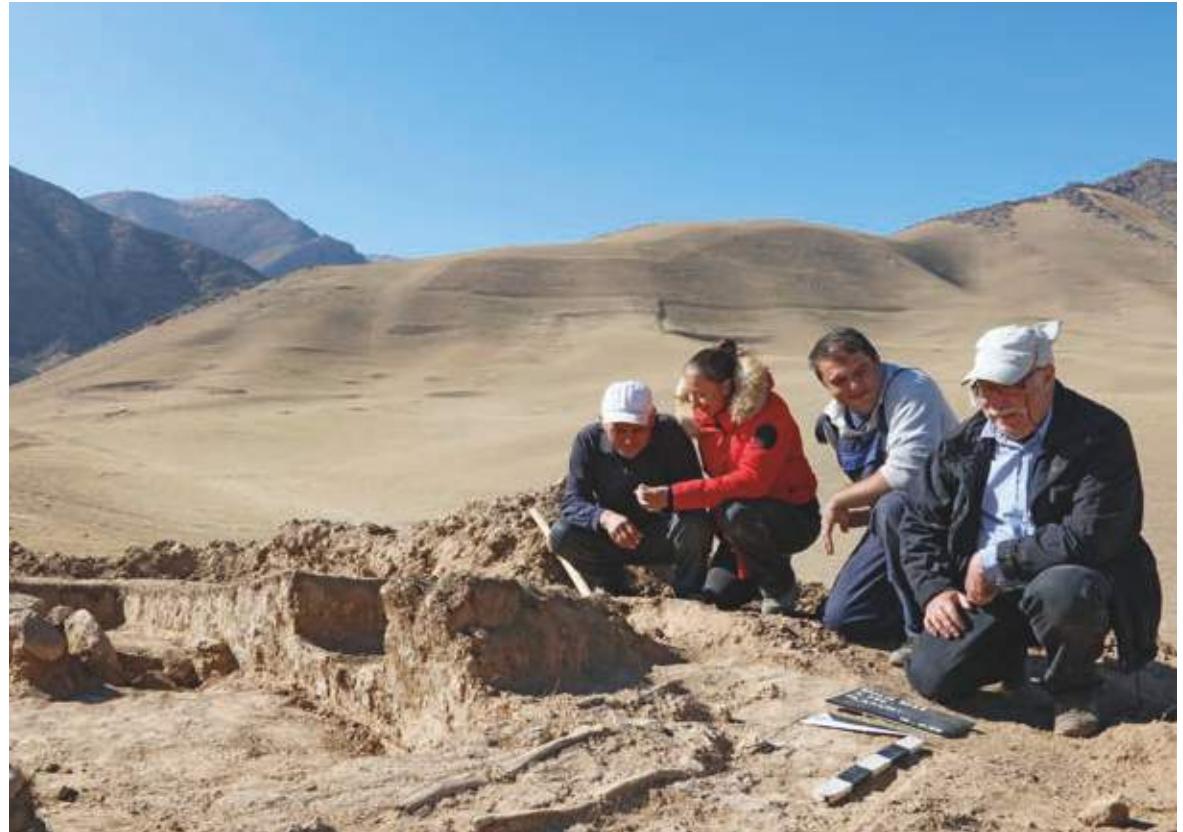
Гулбо мозорқүргөнларида топилган қулоччилик идишлари

Зомин туманиндағы мозорқұрғонлар

VI–VIII АСРЛАРГА ОИД ПАРДАҚУЛТЕПА, ЁҚУББОБОТЕПА ҚАЛЪА-РАБОТЛАРИ ВА УЛАРДАН ТОПИЛГАН МОДДИЙ АШЁЛАР

Жиззах шаҳридаги Пардақултепа, Ёқуббоботепа, Комилбоботепа қалъаларининг очиб ўрганилган меъморий комплекслари мисолида Жиззах воҳасининг илк ўрта аср қишлоқ қурилиши, меъморчilik усуллари ва уларнинг эволюцияси масалалари аниқланган ва фан муоммаласига киритилган.

Комилбоботепа. Құчқор боши чизмаси. VIII асрлар

Ёқубботепадан топилған кулолчи-
лик идишлари, VII асрлар: сув құза,
қүш балдоқли сув идиш, кулол
муҳри туширилған хұм ва хұмча-
нинг гардиш қисми

ТУРК ХОҚОНЛИГИ ДАВРИДА УСТРУШОНА МАМЛАКАТИ

Турк хоқонлиги даврида Уструшона мамлакати маъмурий-худудий жиҳатдан 18 та рустоқ – қишлоқ хўжалиги округидан ташкил топган. Худудий жиҳатдан унча катта бўлмаган мазкур рустоқлар маҳаллий зодагон-дехқонлар, уруг жамоанинг саркорлари томонидан бошқарилган. Ҳар бир рустоқ саркори ўзининг ҳарбий қўриқчи отрядига эга бўлган. Барча рустоқлар саркорлари тепасида мамлакат ҳукмдори, бутун Уструшона афшини турган. Унинг қўл остида қисман чекланган – фуқаролик, ҳарбий ва диний ҳокимият бошқаруви тўпланган. Мамлакат ҳукмдори – афшин йирик ер эгаси бўлган.

Турк хоқонлиги даврига оид ку-
лолчилик идишлари. VI–VII асрлар

ЎРТА АСР ЁЗМА МАНБАЛАРИДА ЗОМИН ТАЪРИФИ

Зомин атамаси илк бор Панжикент ҳокими Диваштичнинг VIII аср бошларига тааллуқли архив ҳужжатларида қайд этилган. Нисбатан кенгроқ маълумотлар эса, IX асрда яшаб ўтган, ўз сайёҳлик фаолияти давомида қимматли ахборотлар тўплаган ал-Ёқубий асарида қайд этилган. Айнан ал-Ёқубий биринчилардан бўлиб Уструшона мамлакати, ундаги мавжуд 400 та қалъа-работ ва бир қатор йирик шаҳарлар, хусусан, Зомин ҳақида маълумот беради.

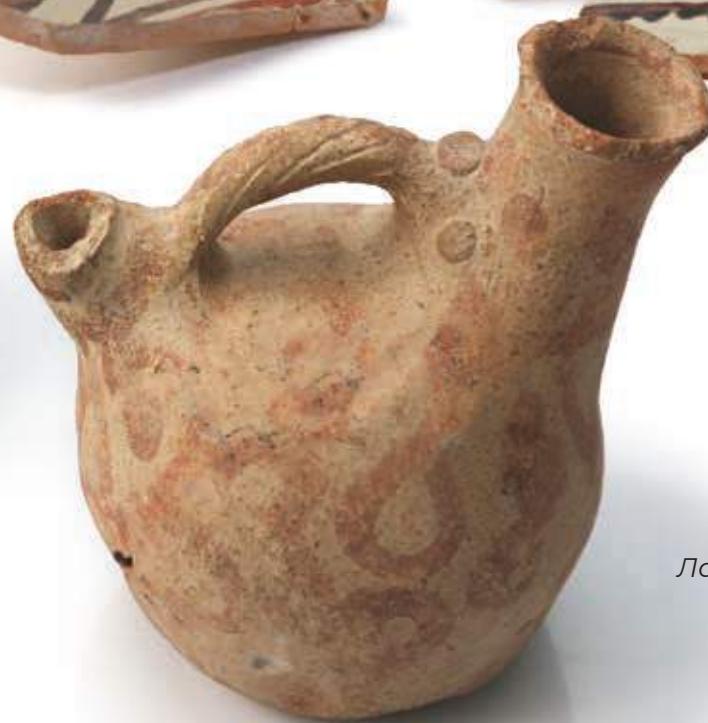
Х аср бошларида яшаган ибн Хурдодбехнинг ёзишича, «Зомин аш-Шош, Фарғона ва турклар ўлкасига олиб борувчи йўллар кесишган чорраҳада жойлашган».

Уструшоналик машҳур муҳаддис ва фақиҳлар

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев 2021 йил 21 октябрда Жиззах вилояти сайловчилари билан учрашувдаги сайловолди маърузаларида «Маълумки, дунёда бола ҳуқуқлари бўйича дастлабки қонуний меъёрлар 1804 йилда Франция Фуқаролик кодексига битилган деб ҳисобланади. Лекин Жиззах воҳасида камол топган ҳуқуқшунос аллома Муҳаммад ибн Маҳмуд Уструшоний XIII асрда «Бола ҳуқуқлари мажмуаси» номли ноёб асар яратган», деб алоҳида таъкидлаб ўтдилар.

Жиззахлик муҳаддислар: Райҳон ибн Муҳаммад ал-Уструшаний, Али ибн Аби Иброҳим ал-Уструшаний, Бакр ибн Ямон ал-Уструшаний, Али ибн Абдулазиз ад-Дизакий, Умар ибн Аҳмад ад-Дизакий.

Жиззахлик фақиҳлар: Аҳмад ибн Ҳусайн ал-Уструшаний, Абу Жаъфар ал-Уструшаний, Муҳаммад ибн Ҳасан ибн Муҳсин ал-Уструшаний, Ҳусайн ибн Аҳмад ал-Уструшаний, Аҳмад ибн Ҳусайн ибн Аҳмад ал-Уструшаний.

Лаган, Мургоби. Зомин. XII аср

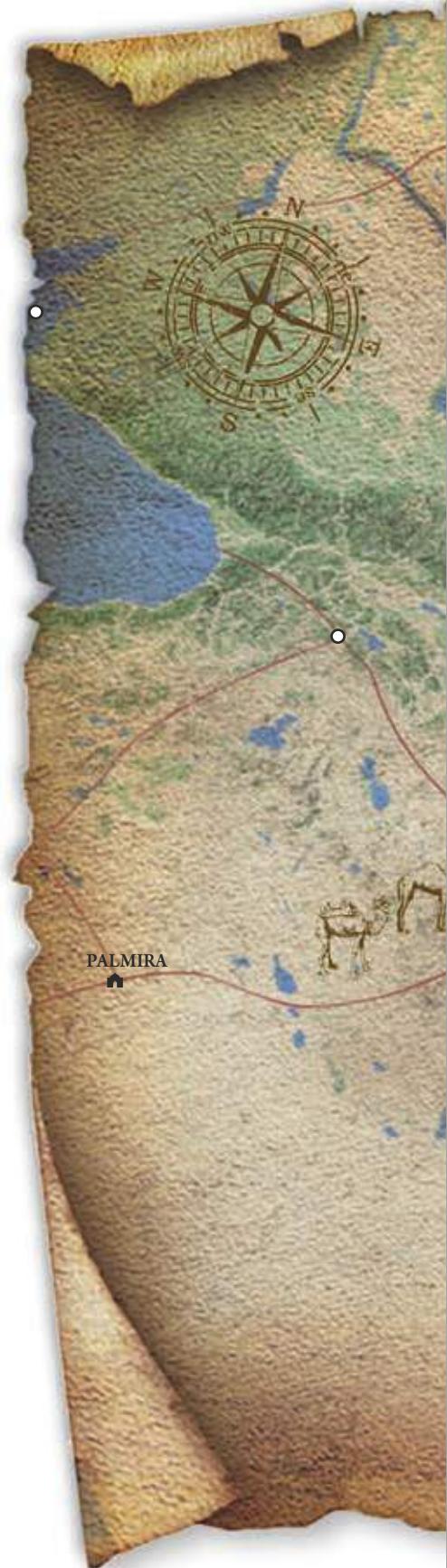

Чироғдон. Зомин. XI–XII аср

ЖИЗЗАХ ВОҲАСИ БУЮК ИПАК ЙӮЛИ ТИЗИМИДА

Буюк Ипак йўли воҳа халқлари иқтисоди ва маданияти, жумладан, хўжалик маданиятига ижобий таъсир кўрсатган. Энг серқатнов карvon йўли Боғдод – Табриз – Кошон – Марв – Чоржуй – Бухоро – Самарқанд – Харакана – Дизак йўналиши бўлиб, Дизакдан сўнг йўл иккига, ҳатто учга бўлинниб кетган ва барча ҳолатларда ҳам у Евроосиё даштлари орқали Хитой ва Узоқ Шарқ мамлакатларига олиб борадиган йўлларни Араб ва Ажам мамлакатлари билан боғлаган.

Тарихий манбаларнинг гувоҳлик беришича, Буюк Ипак йўлидаги ривожланган шаҳар Самарқандга шарқий томондан савдо карvonлари бир нечта йўналишда Уструшона ҳудуди орқали ўтган. Уструшона ва Тошкент воҳасидан Зомин ва Жиззах орқали келган савдо йўли Илон ўтди дараси орқали Суғдиёнанинг пойтахти Самарқандга олиб келган.

Бүгүнкі Ипак йўли

Великий Шёлковый путь

The Great Silk Road

Белгилашлар:

- Ўрта Осиё ҳудуди
- Йирик шаҳарлар
- Шаҳарлар
- ▲ Карвонсарой
- Буюк Ипак йўли
- - - Денгиз савдо йўллари

ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИДА ЖИЗЗАХ

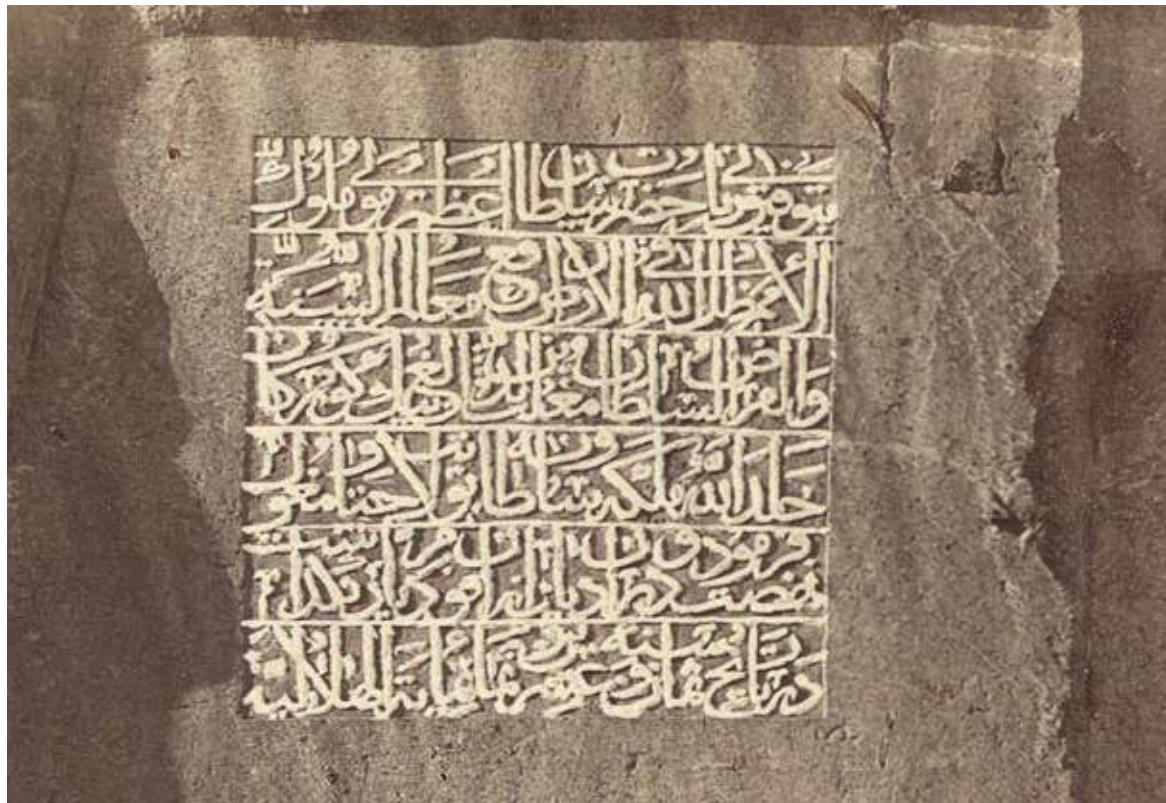
АМИР ТЕМУР ДАВРИДА ЖИЗЗАХ

Мүғуллар истилоси даврида вайрон бўлган Жиззах воҳасидаги Қалиятепа, Дизак (Ўрда), Зомин каби шаҳар ва қалъа-қўргонлар Соҳибқирон Амир Темур томонидан қайтадан тикланди. Жиззах воҳасида бунёдкорлик ва ободончилик ишлари амалга оширилди.

Амир Темур даврида Жиззах ҳарбий-стратегик жиҳатдан ўта муҳим ҳудудга айланди. Бу даврда Дизак, Работ, Ём, Ҳовос, Молтоп каби шаҳар ва қалъа-қўргонларга Соҳибқиронга қарашли ҳарбийлар жойлаштирилиб, уларга Самарқандга ўтиш йўли бўлган Илон ўтди дарасини қўриқлаш вазифаси топширилган.

МИРЗО УЛУҒБЕК ҲУКМДОРЛИГИ ДАВРИ

Мирзо Улуғбек ҳукмдорлиги (1409–1449) замони Тошкент, Еттисув ва Мўғулистондаги темурийларга қарши мухолиф кучлар ҳаракатининг фаоллашув даврига тўғри келади. 1425 йилда Улуғбек жеталар юрти Мўғулистонга ҳарбий юриш қиласи ва мўғул хони Шермуҳаммадхон устидан ғалаба қозонади. Бу Улуғбекнинг ҳарбий фаолиятидаги кам сонли ғалабаларидан бири, энг ёрқини ва асосийси эди. Шунинг учун ҳам ушбу ғалаба ҳақидаги маълумот «Темир дарвоза»нинг баланд қояларидан бирига ўйиб ёзилган ва абадиятга муҳрланган.

«Аллоҳ таолонинг инояти билан, хонлар ва беклар, халқлар подиоҳи, Аллоҳнинг йердаги сояси, буюк султон Үлугбек Кўрагоний (Худо унинг умрини зиёда қилсин!) Жеталар ва Мўгуллар мамлакатига юриши қилди ва у ерлардан ҳижратнинг 828-йилида эсон-омон қайтиб келди».

БОБУР МИРЗО НАЗИДА ЖИЗЗАХ ТАВСИФИ

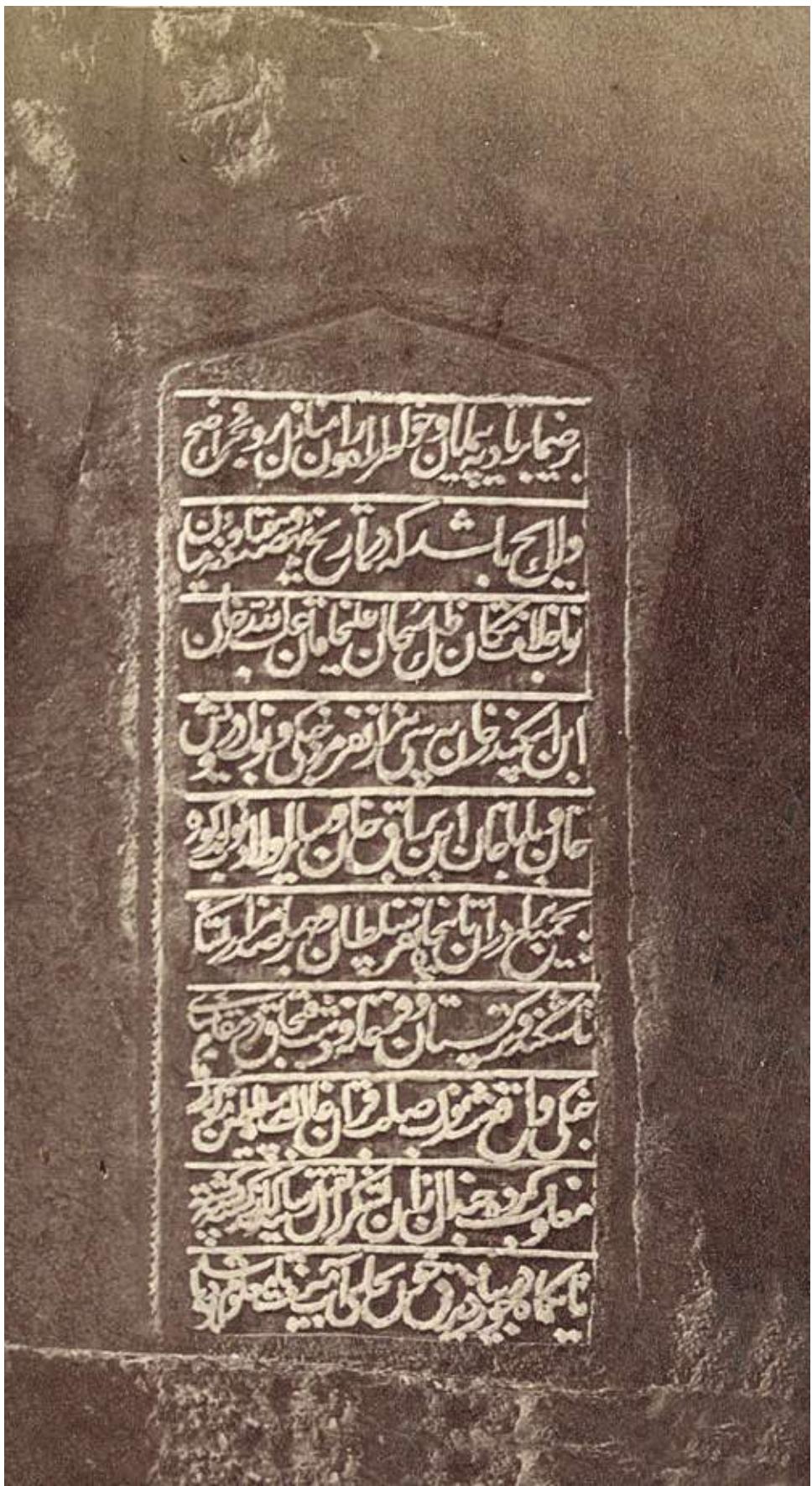
«Кеч намози дигар Илон Ўтида тушуб, от ўлтуруб этини шишлаб, кабоб қилиб, отни лаҳза тиндуруб отландик. Тонгдан бурунроқ Халилия кентига келиб, сўнг Дизак борилди. Бу пайтда Дизакта Ҳафиз Муҳаммадбек дўлойнинг ўғли Тоҳир дўлдой (ҳоким – А.П.) эди. Семиз этлар ва майда этмаклар арzon, чучук қовунлар ва яхши узумлар фаровон. Андоқ усрattин мундоқ арzonлиқ ва андоқ балияттин мундоқ амонлиққа келдук.

*Ваҳму усрattин амоне топтуқ,
Янги жон тоза жаҳоне топтуқ.*

...Мундоқ душман балосидан ва очлик истилосидин халос бўлиб амонлиғро ҳаттига ва арzonлиғ фарогатига етиштук, уч-тўрт кун Дизакта истироҳат қилдук».

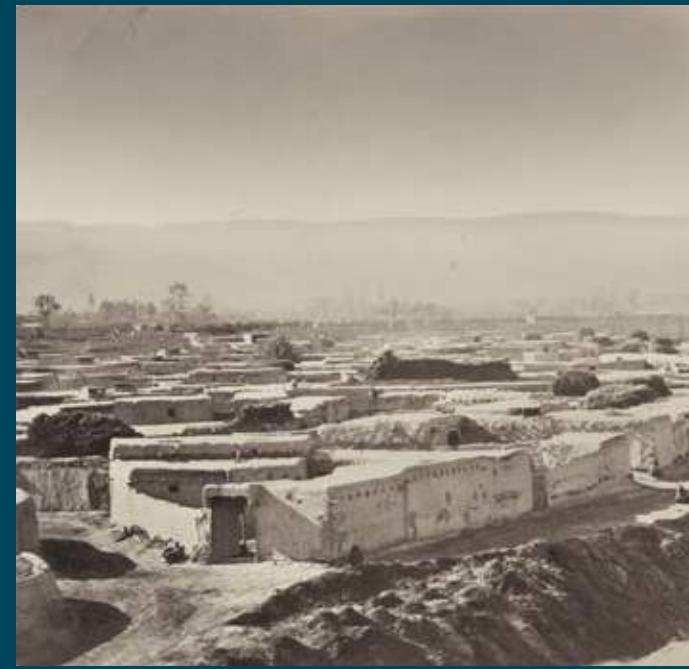
АБДУЛЛАХОН II нинг АМИР ТЕМУР ДАРВОЗАСИДАГИ БИТИГИ

«Хижрий 979 йили... хонларнинг улуғи, Оллоҳнинг йердаги сояси, Искандархон ўғли, буюк хоқон Абдуллахоннинг халифалик кучлари бўлмиш 30 минг кишилик жанговар тўдаси билан Дарвешхон ва Бобохонлар тўдаси ўртасида жанг бўлиб ўтди. Мазкур тўдада ҳаммаси бўлиб сultonлар авлодидан 50 мингга яқин киши ҳамда Туркистон, Тошкент, Фарғона ва Даشتни Қипчоқдан келган 400 мингга яқин хизматкор бор эди. Бу жангда баҳт юлдузи ҳамроҳ бўлган тўда галаба қозонди. Бу тўда сultonларни енгди, уларнинг қўшинига шунчалик қаттиқ зарба бердиким, жангда ўлганлар ва асир олинганларнинг қони Санѓзор дарёси сувида бир ой давомида оқиб тургани маълум бўлсин!»

Жиззах воҳасидаги Илон ўтди
дараси Буюк Ипак йўли тизимида

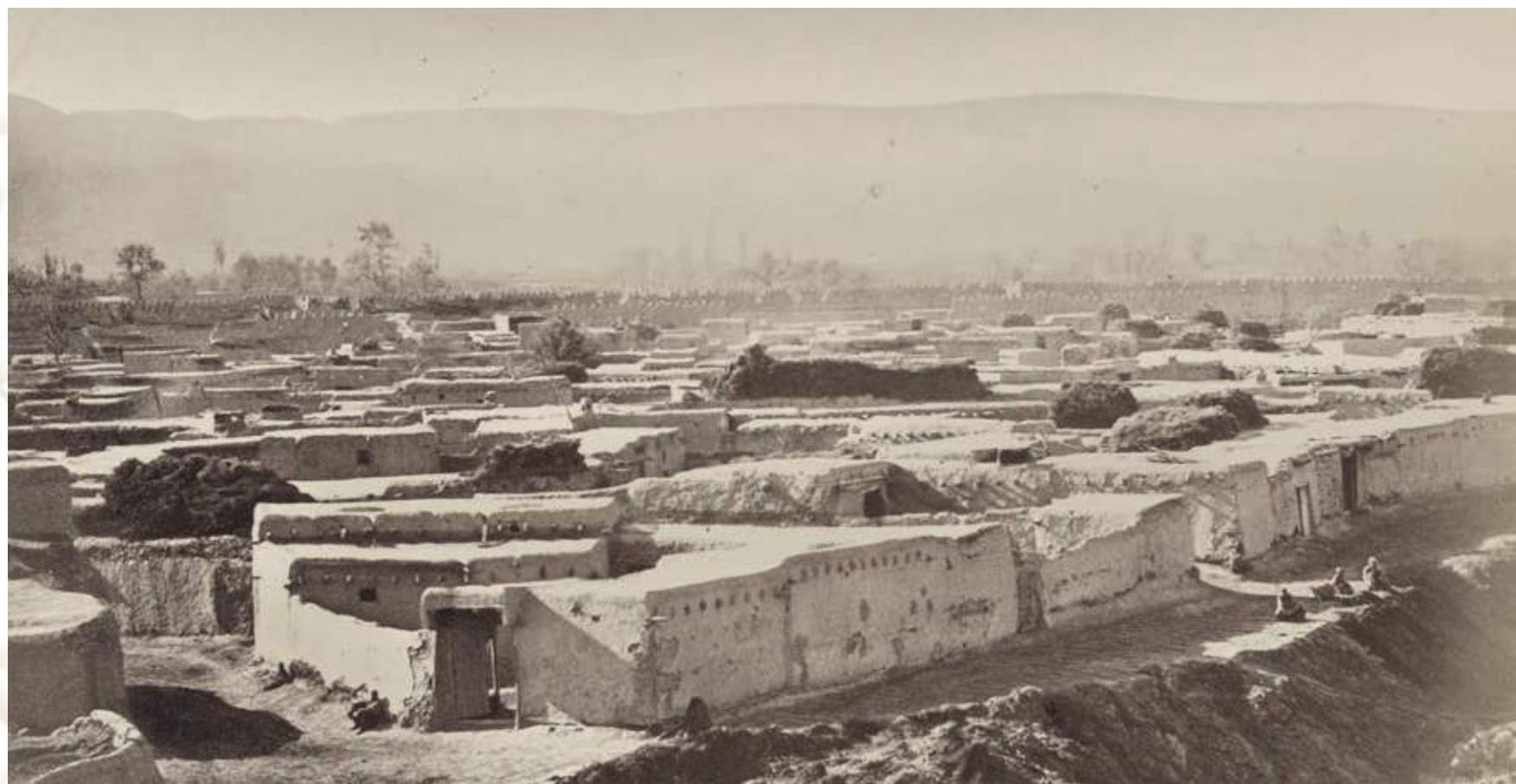
ХІХ-ХХ АСРЛАРДА ЖИЗЗАХ

ЖИЗЗАХ ЎРДАСИ

Жиззах Ўрдаси Ўрта Осиё хонликлари даврида Жиззах беклигининг сиёсий, иқтисодий ва маъмурий бошқарув маркази эди. Ўрда воҳанинг энг улкан ва энг қадимги шаҳар ёдгорлиги Қалиятепадан 6 км шимоли-тарбда, Сангзор дарёсининг ўнг қирғоқ ҳавзасида, ҳозирги Жиззах шаҳрининг «Эски шаҳар» деб аталган мавзесида жойлашган. Ўрда жойлашган ер ўзининг текислиги, кенглиги, унумдорлиги ва Сангзорга нисбатан нишаб томонда жойлашганлиги билан бир қатор қуалайликларга эга бўлган. Шунингдек, Ўрда Мирзачўлни кесиб ўтган карвон йўли йўналишида, Нурота – Фориш – Ўтрор йўлнинг бошланишида Илонўтди дарасининг яқин рўпарасида жойлашган. Ўрда Жиззах воҳасини гарб, шимоли-гарб, шимол ва шимоли-шарқ томондан муҳофаза қилган.

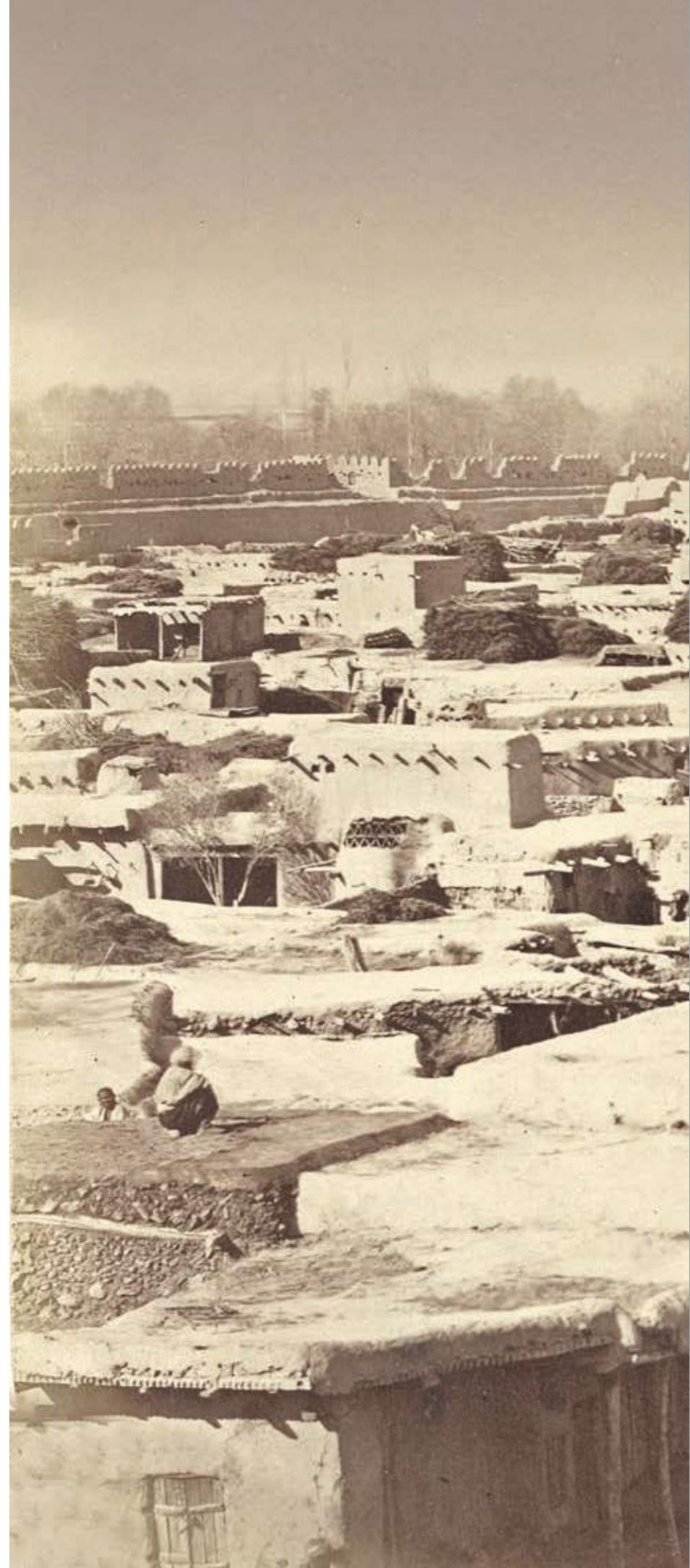
Этнографик маълумотларга қараганда, Ўрда мудофаа деворлари шунчалик узун, баланд ва энли бўлганки, соқчилар девор устида от қўшилган қўқон аравада айланиб шаҳарни қўриқлашган. Қарама-қарши томондан келган соқчилар араваси бир-бирига халақит бермасдан ўз йўлини давом эттирган. Топографик режа бўйича Ўрда мудофаа деворларининг умумий узунлиги 4 км.га етган. Мудофаа деворлари тизимида маълум масофада мудофаа буржлари мавжуд бўлган. Ярим айланасимон шаклдаги ушбу буржлар, асосан, Ўрданинг шимолий ва шарқий деворларида зич жойлашган. Бу эса азалдан Ўрдага таҳдид солувчи кучларнинг қай йўналишдан қўпроқ келишганини, ҳаракатда бўлишганини кўрсатади. Мудофаа деворларининг ташқи томонида сувга тўлдирилган хандақлар ўрни қайд этилган. Шаҳарга кириш учун ҳар учала дарвоза олдида осма қўприк мавжуд бўлган.

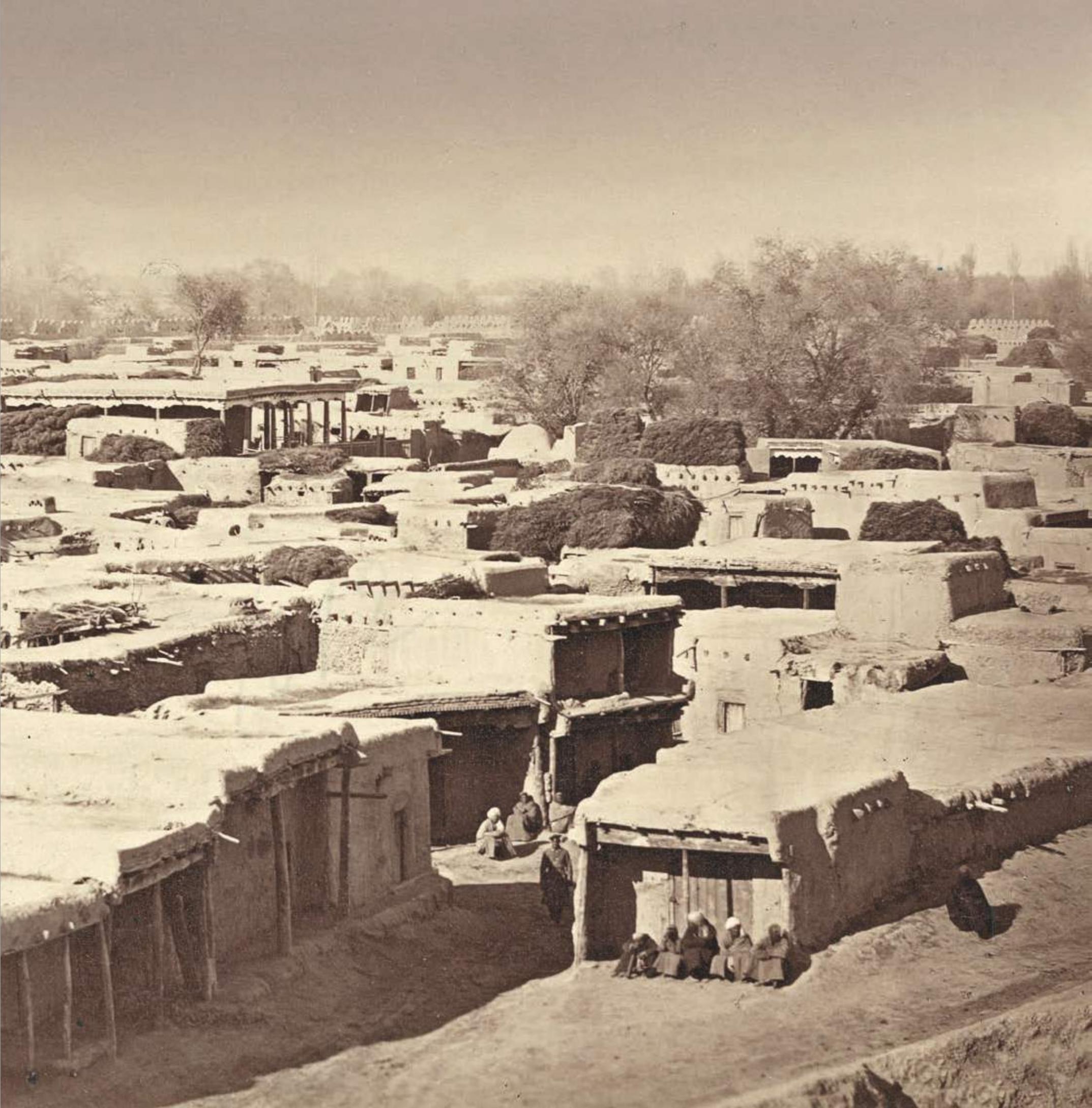

Жиззах Үрдаси мудофаа деворлари (1866)

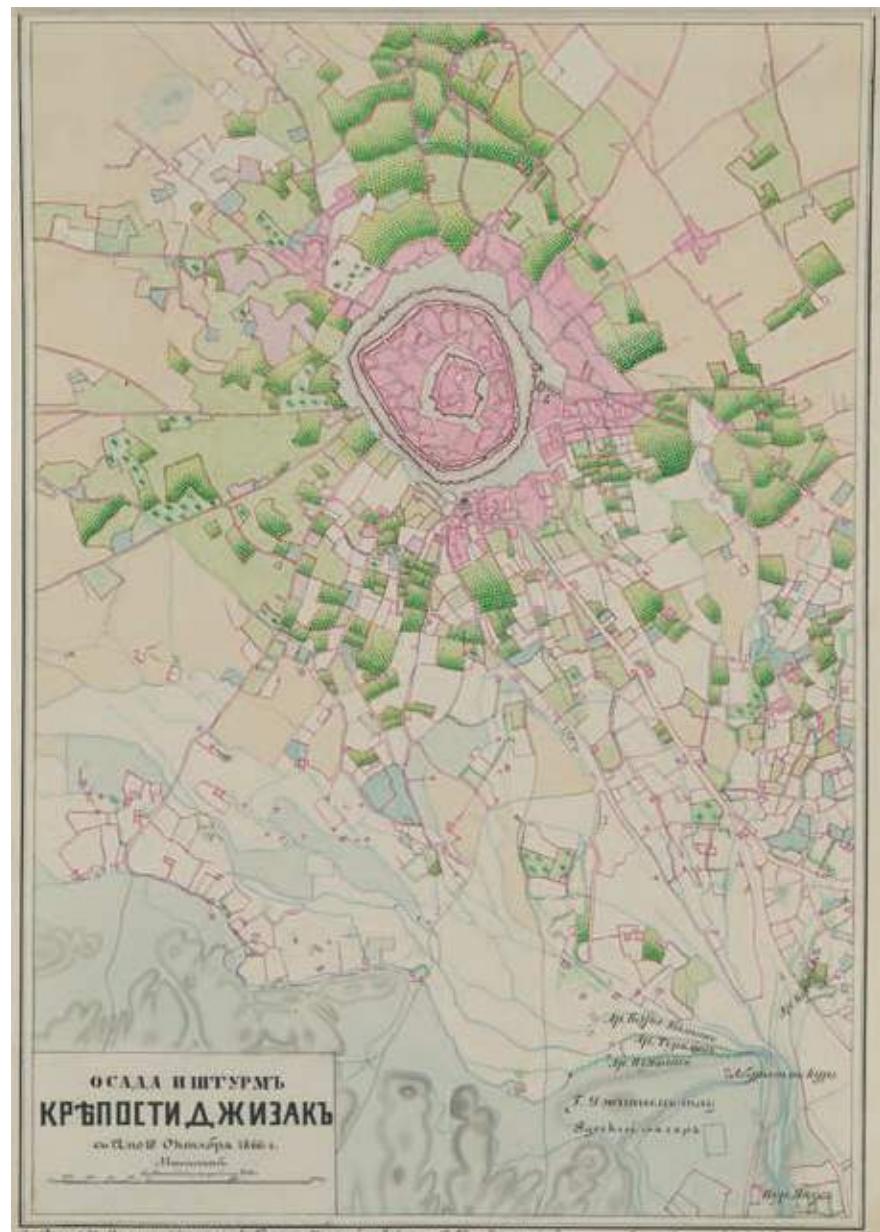

Жиззах. Шаҳар ва қалъа деворининг
кўриниши. 1868–1871-йиллардаги сурат

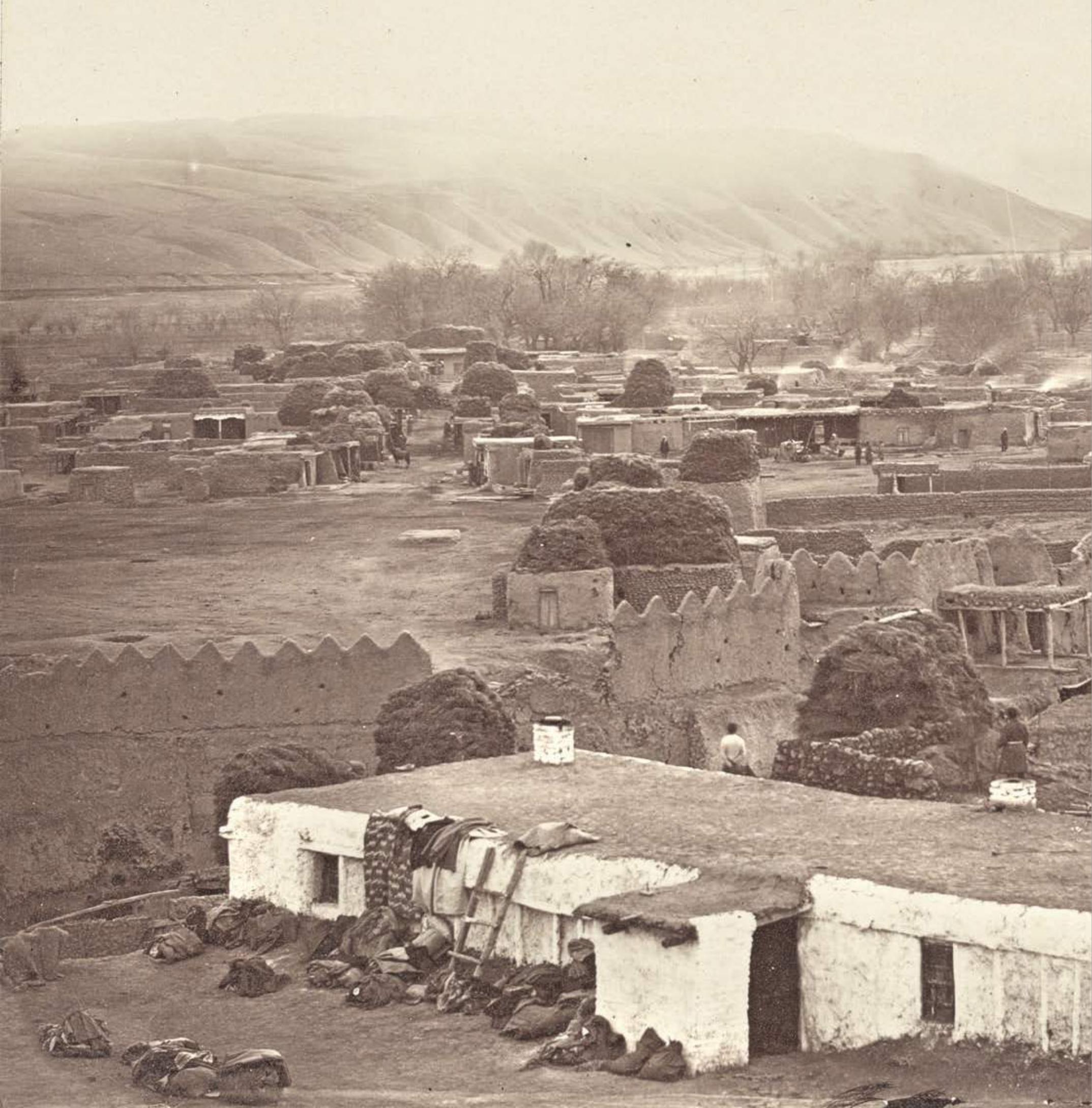
ЖИЗЗАХ ТУРКИСТОН ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРЛИГИ ДАВРИДА

1866 йил сентябрь-октябрь ойининг бошларида Ўратепа ва Зомин қалъасини босиб олган рус босқинчилари 11 октябрда Жиззах шаҳрига етиб келадилар. Рус қўшинлари ва шаҳар ҳимоячилари ўртасида қонли жанглар бошланади. Қарийб 100 гектар ҳудудда жойлашган Жиззах Ўрдаси ҳам мустаҳкам истеҳкомга айлантирилган бўлиб, қалъа баландлиги 9–10 м, эни 4,5–5,0 м.ли девор билан, атрофи сув тўлдирилган хандақлар билан ўралган эди. Ўрданинг Самарқанд, Тошкент, Ўратепа дарвозалари ичкаридан тупроқ билан тўлдирилиб беркитилган эди. 11 октябрдан 18 октябргacha Жиззах учун шиддатли жанглар бўлади. Жиззах шаҳри ҳимоячилари шаҳарни босқинчилардан мардонавор ҳимоя қиласидар. Ҳатто шаҳар ҳимоячиларининг қаҳрамонликлари ҳақида рус тарихчилари «Русский вестник» газетасида қўйидагича ёзиб қолдирганлар: «Жиззахда қон дарё каби (кровь лилась реками) оққан эди», «шаҳар ҳимоячиларининг қаҳрамонлигига ва қаттиқ қаршилигига тан бериш лозим. Ҳатто қалъадаги бир гурӯҳ кишилар жангни давом эттиришга иложи қолмаганидан кейин, порох омборига киришиб, ўзларини портлатиб юбордилар. Бунинг учун юксак маънавият, катта жасорат ва матонат керак».

1866 йил 18 октябрда ҳарбий устунлик натижасида рус қўшинлари томонидан Жиззах беклигининг маъмурий маркази бўлган Жиззах шаҳри босиб олинди. Жиззах учун бўлган жангда минглаб ватан ҳимоячилари билан бирга Оллоёрбек девонбеги, Одил доддоҳ, Абдусаттор иноқ, Жўян тўқсоба, Ҳусанбий ва Искандархон сингари жасур лашкарбошилар мардларча ҳалок бўладилар.

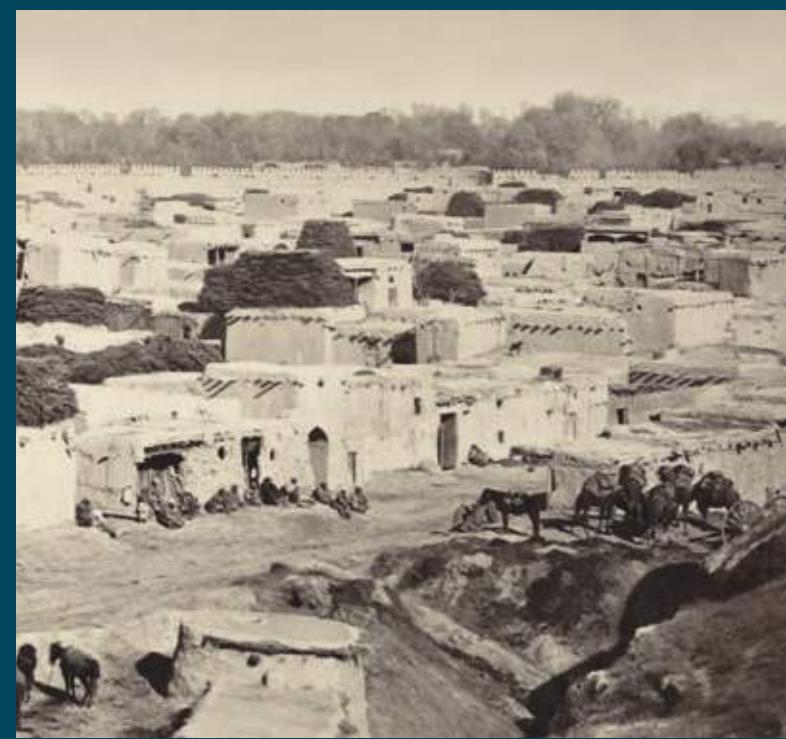

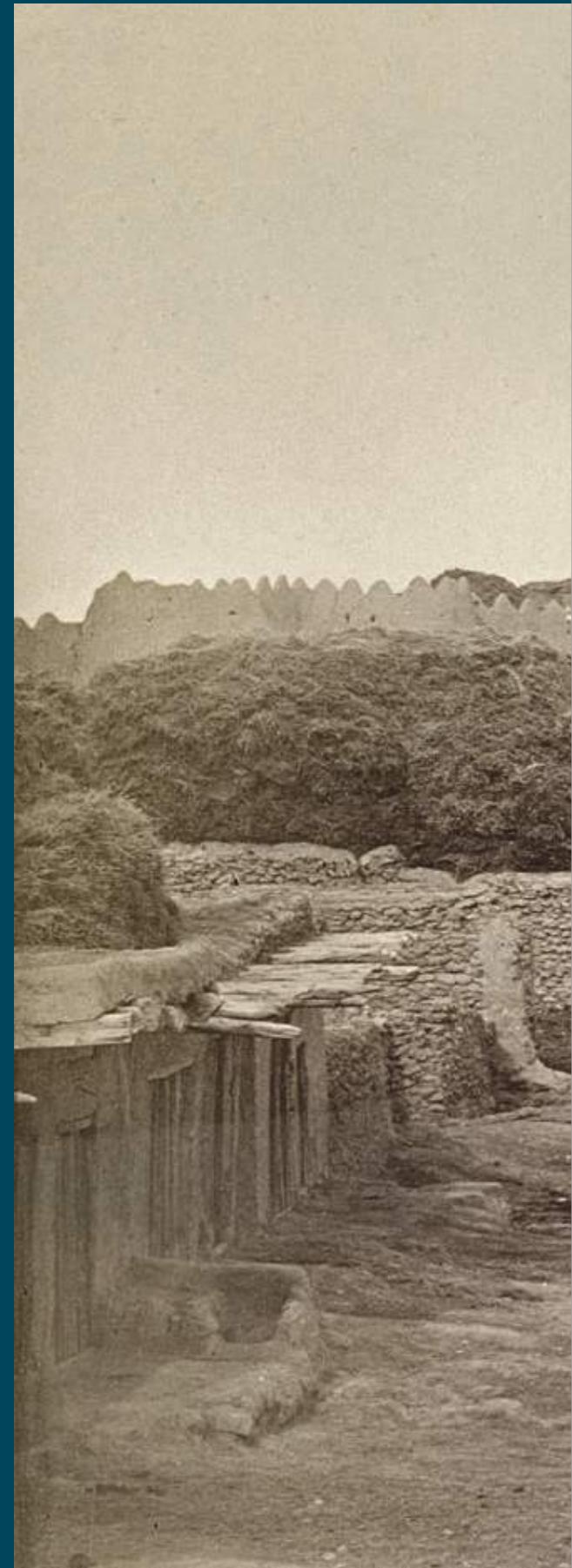
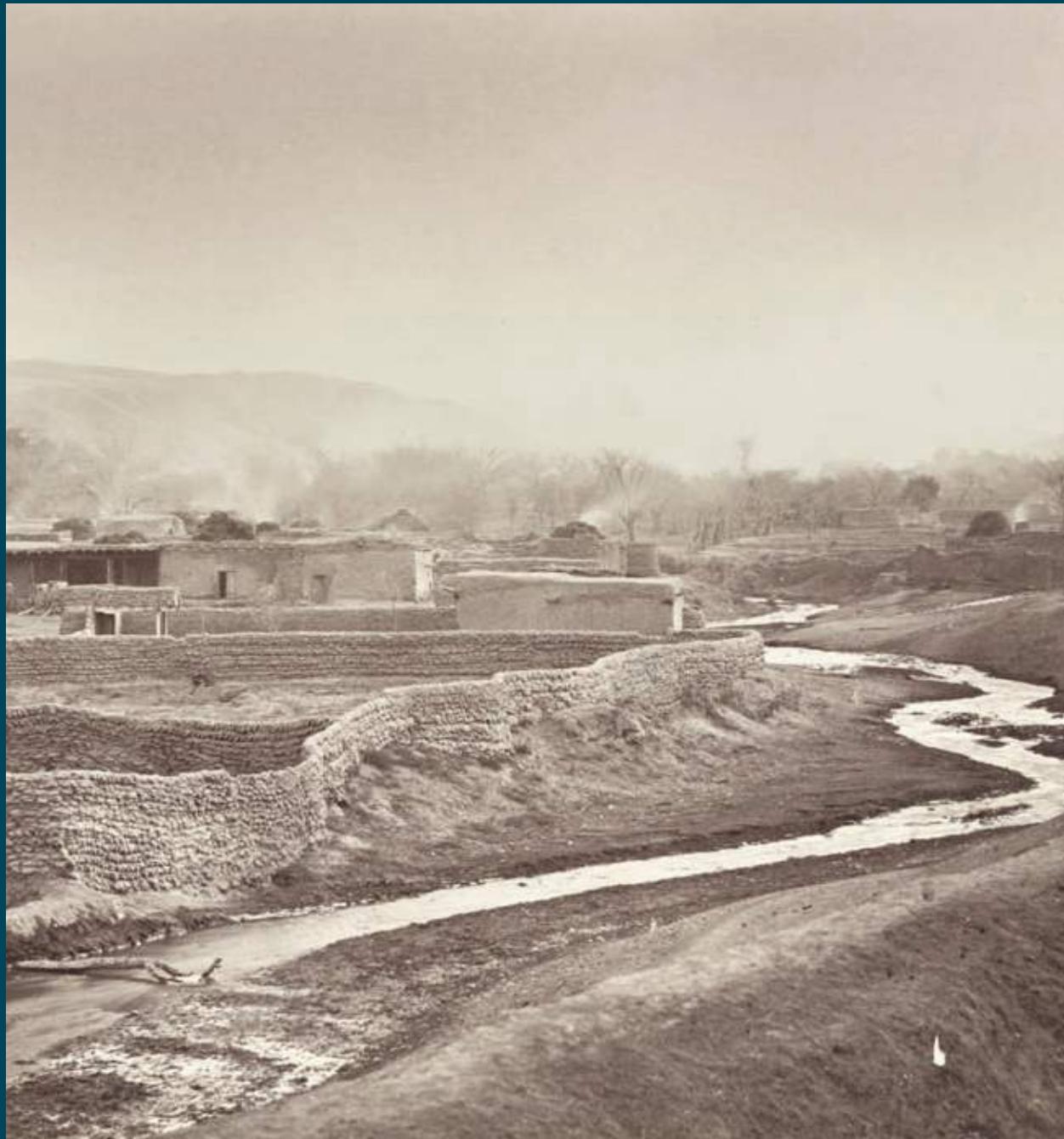

Жиззах Туркистаннинг энг мустаҳкам қалъаси ҳисобланган. Жиззахни мустаҳкамлаш учун саккиз ой давомида ҳар куни бир неча минг киши меҳнат қилган. Жиззахни ички девори энг баланд бўлган уч қатор девор ўраб турган. Жиззах гарнизони амирнинг энг яхши қўшинларининг нишоналаридан иборат эди; у 53 та қуролга эга 10 минг кишигача етарди.

А.Гребнер,
Марказий Осиё тадқиқотчиси

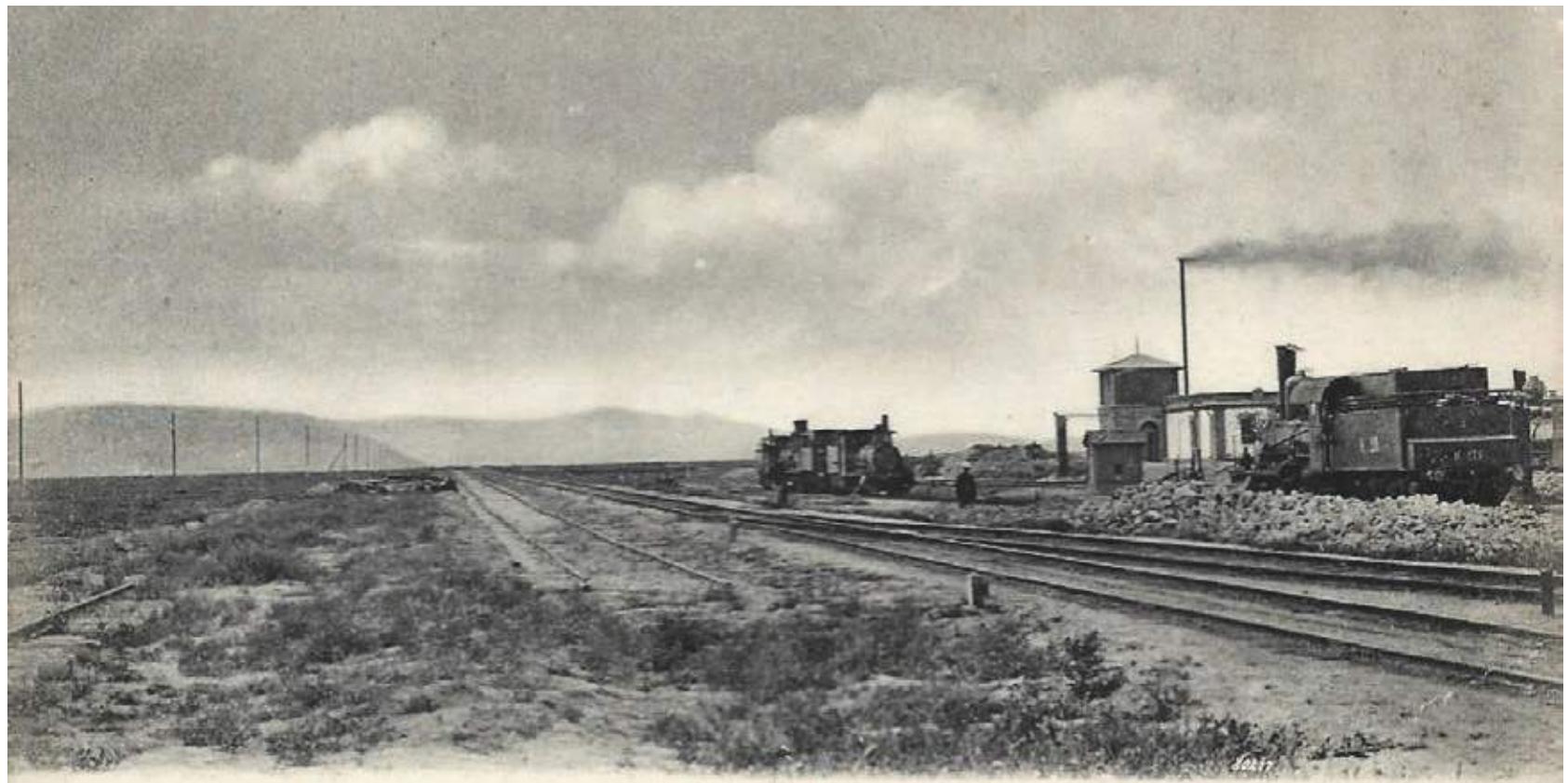
Зомин қишлоғи.
Туарар жой бинолари ва қўргоннинг умумий
кўриниши. 1865–1872-йиллардаги сурат

Жиззах воҳасидаги Илон ўтди дараси қояларига учинчи ёзув ҳам ёзилган бўлиб, ёзув мустақиллик даврида олиб ташланган. Рус тилида ёзилган ёзувда «Николай II 1895 или: «Темир йўл бўлсин», деб буюорди. 1898 йили бажарилди», деб ёзилган.

Каспий денгизи темир йўли (1888 йилда қуриб битказилган) ва Самарқанд – Андижон темир йўлини боғлаш орқали 1899 йил 1 майда ташкил топган Ўрта Осиё темир йўлининг бир қисми Жиззах вилояти ҳудудидан ўтган. Жиззах шаҳрида шу номдаги темир йўл станцияси қурилган.

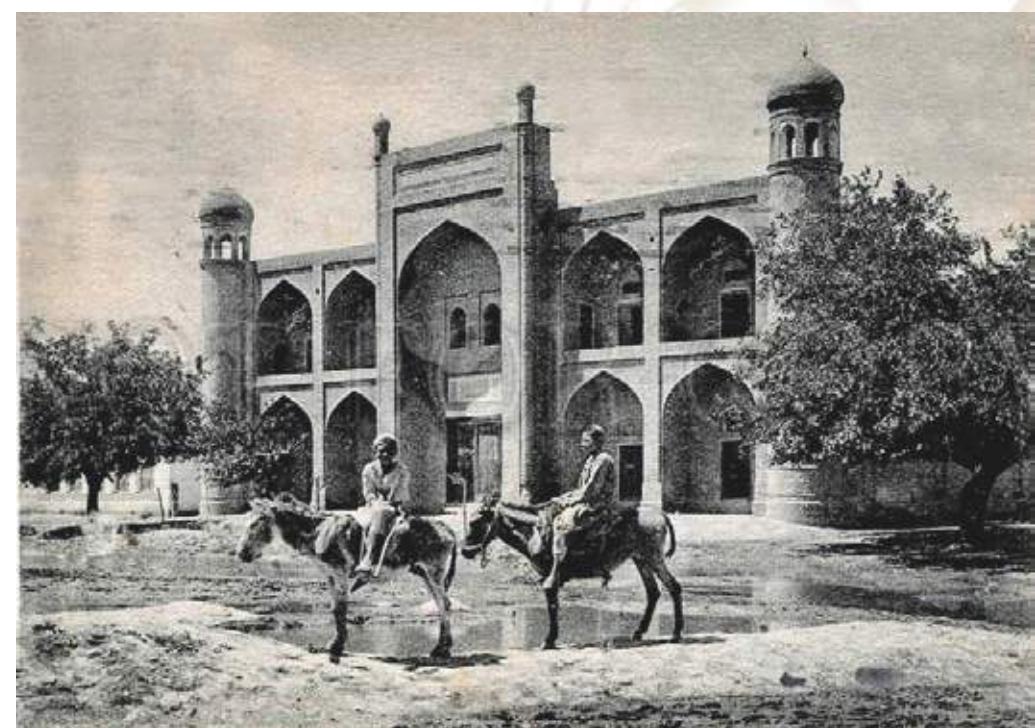
«НУРИДДИН ҲОЖИ» МАДРАСАСИ

Ушбу мадраса XIX асрнинг охири XX асрнинг бошларида Жиззахнинг Эски шаҳар мавзесида қурилади. Мадраса қурилиши жizzahlik Нуриддин ҳожи Маъруфхўжавнинг (1850–1916) ташаббуси ва шахсий маблағи ҳисобига амалга оширилади. Мадраса қурилиши 1898 йилда уста меъмор Аҳмад Юнус Самарқандийнинг лойиҳаси ва бошчилигида бошланиб, 1902 йилда ишга туширилади. Мадрасада Бухоро ва Самарқанд мадрасаларида таълим олган мударрислар талабаларга тасаввuf илми, шариат (фиқҳ) ҳамда дунёвий фанлардан таълим берганлар. Мадрасада қизларни ўқитиш ҳам йўлга қўйилган.

«Нуриддин Ҳожи» мадрасаси Жиззах шаҳри марказида жойлашган. 1902 йилда қурилган ва жиззахлик ёшлилар маорифи учун мўлжалланган. XX аср бошларидаги фотосурати ва замонавий кўриниш

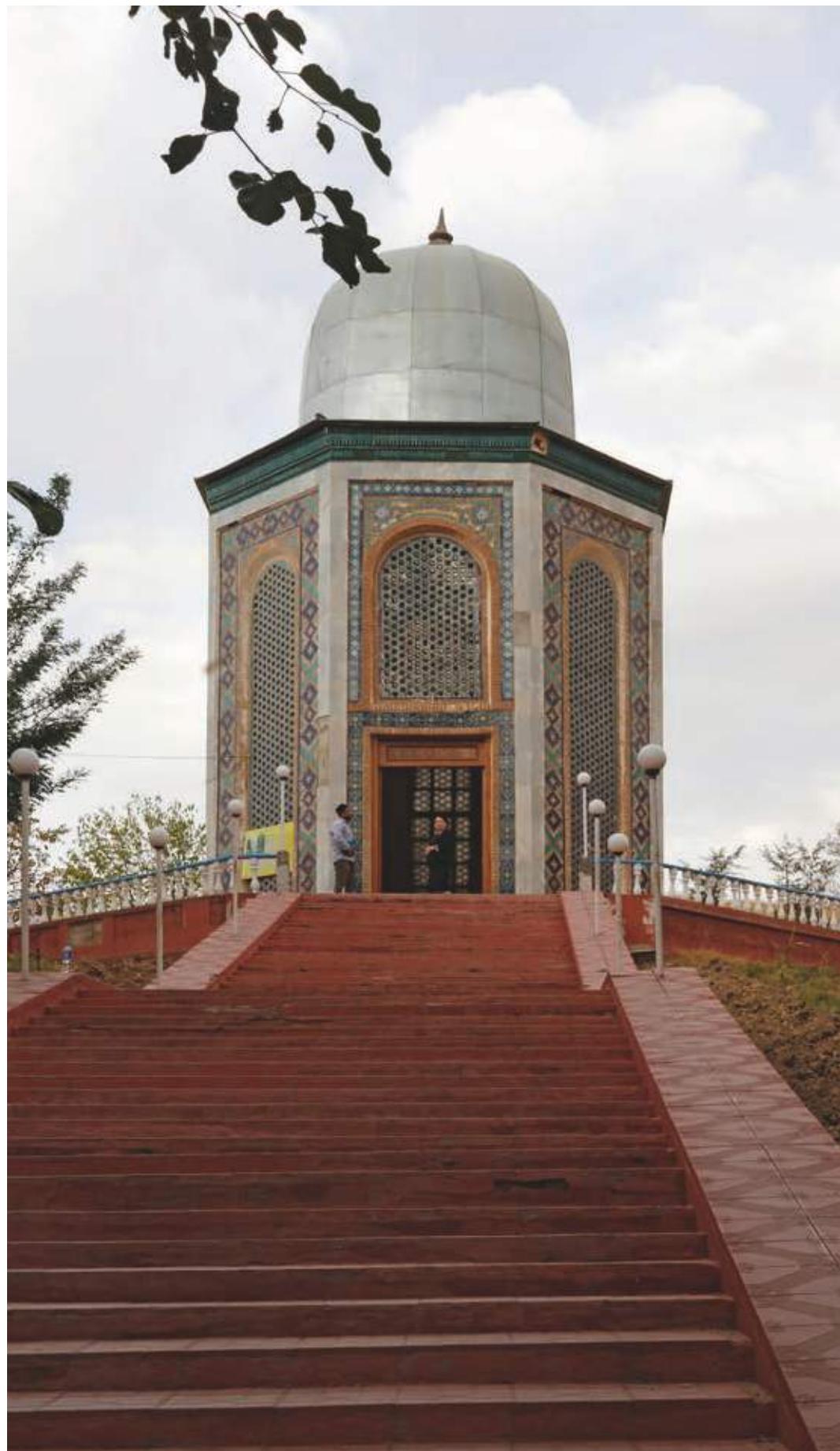

САЪД ИБН АБУ ВАҚҶОС ЗИЁРАТГОҲИ

Жиззах воҳасидаги мазкур зиёратгоҳ *Ғаллаорол* туманининг Авлиё қишлоғида жойлашган бўлиб, икки қисмга ажратилган.

Зиёратгоҳнинг юқори қисми – кўлбўйи худуди шифобаҳаш ва муқаддас булоқлари, ўзининг гўзал ва мафтункор ўзига хос гўзал табиати ҳамда бетакрор манзараси билан ҳар қандай кишини ўзига жалб этади. Қадамжонинг пастки қисмидаги кўхна масjid ва хилхона ҳам эътиборга молик.

Масjid биноси XIX асрда жиззахлик ўз даврининг моҳир бинокорлари – уста Комил, уста Қобил, уста Зухур ва уста Мирзиёлар томонидан бунёд этилган. У шарқона услубда қад ростлаганлиги билан ҳар қандай зиёратчининг эътиборини тортади. Бинодаги ганчкорлик ишлари ҳам ўта маҳорат билан бажарилган.

1916 йилдаги ЖИЗЗАХ ҚҮЗФОЛОНИ

Жиззах қўзғолони 1916 йил 13 июль куни Жиззахнинг «Эски шаҳар» мавзесида бошланади. Қўзғолончилар шаҳар оқсоқоли Мирзаёр Худоёрхоновдан мардикорликка олинувчилаr рўйхатини беришни талаб қиласидилар. Ундан рад жавобини эшигтган қўзғолончилар Мирзаёри калтаклаб ўлдирадилар. Мардикорлик рўйхатини топиб, ёқиб юборишади. Шундан сўнг қўзғолончилар Жиззахнинг янги шаҳри Бешқувурдаги уезд ҳокими маҳкамасига юриш қиласидилар. Маҳкамага етмасдан қўзғолончилар Сангзор дарёси бўйидаги Тошлоқ мавзесида Жиззах уезди ҳокими полковник П.И. Рукин, штабс-капитан П.Д. Зотоголов, маҳаллий миршаб К.Жуманбоев, соқчи аскар Гриценко, тилмоч М.Зокиржонов ва отлиқ соқчилар гурӯхига дуч келдилар. Жиззах уезди ҳокими полковник П.И. Рукин ва бошқа мустамлакачилар ўлдирилади. Жиззах шаҳри истиқдолчилар томонидан эгаллангач, Тошкент ва Самарқанд шаҳарларидан мустамлакачиларга ҳарбий кўмак келишининг оддини олиш мақсадида темир йўллар бузилиб, телеграф алоқа симлари узиб ташланади. Жиззахни Тошкент шаҳри билан боғловчи Обручево, Ломакино, Куропаткина, Ростовцево темир йўл бекатларидаги олтита темир йўл кўприклари бузиб ташланади.

Жиззах қўзғолони бостирилгач, Жиззахдаги озодлик ҳаракатининг Зиёқори Абдуллаев, Камолқори Бобоҷонов, Абдураҳмон Жевачи, Назирхўжа Абдусаломов ва Нуриддин ҳожи Маъруфхўжаев каби фаол аъзолари дала ҳарбий судининг ҳукми билан қатл этиладилар.

1916 йил 24 ноябрда генерал-лейтенант Игнатьевич, ҳарбий прокурор Перепиловский иштирокидаги ҳарбий дала суди ҳукми билан 24 нафар қўзғолончи осишга, 97 нафари Сибирга сургун қилинади.

Қўзғолон бостирилгач, Жиззах шаҳри аҳолиси Қили ва Учтепа чўлларига сургун қилинган. Шаҳар босқинчилар томонидан таланган ва ёқиб юборилган.

ЖИЗЗАХДА СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ҚАТАҒОН СИЁСАТИ

Совет ҳокимиияти томонидан 1937–1938-йилларда «Катта қирғин» қатағон сиёсати амалга оширилди. СССР НКВД ходимлари томонидан 1937 йил 30 июль куни тасдиқланган №00447 рақамли мутлақо махфий буйруқقا кўра қатағон 5 августда «барча республикалар ва вилоятларда, Ўзбекистон, Туркманистон, Тожикистон ва Қирғизистон ССРлар»да бошланиши лозим эди. Лекин Ўзбекистон НКВД раҳбарлари доғда қолмасликлари учун июль ойининг ўрталаридаёқ қатағон машинасини ишга тушириб юборадилар. Бу даврда давлат, фан, маданият арбоблари, зиёлилар, уламолар, ҳаттоқи оддий инсонлар ҳам қатағон домига тортилдилар. Ҳозиргача аниқланган маълумотларга кўра, 307 нафар жizzахликлар «Катта қирғин» қурбони бўлдилар. Турли сиёсий айблар билан қамоқقا олинган 339 киши қамоқхоналарда, Меҳнат тузатув лагерларида азобланди, кечирган азоблари, уларга қўйилган «Ватан хоини», «аксилинқилобчи», «халқ душмани» каби қора тамғалар нафақат уларнинг, балки бутун оила аъзолари ва яқинларининг ҳаётини барбод қилди.

Қатағон йиллари Жizzах вилоятининг кўзга кўринган раҳбар ходимларидан Ҳайдарбек Абдужабборов, ёзувчи Анқабой Худойбаҳтов, Назирқул Ҳасанов, Мамадиёр Аллаёров, Ориф Олимжонов, Байза Миразимов, Турсунхўжа Валихўжаев, Ризоқул Юлдошев, Ҳайдарқул Юлдошев, Мулла Исоқ Ҳайдаров, Мамадали Ҳайдаров, Исмоил Муҳаммедов, Урдушбек Салимов, Абдулла Ботирбеков, Мухиддин Хўжаев, Маҳмуд Гозихонов, Туроп Назаров, aka-ука Анвар, Ҳасан ва Абдулла Ҳамдамовлар каби раҳбар ходимлар қамоқقا олиниб, «Учлик» қарори билан узоқ йилларга қамоқقا ҳукм қилиндилар.

Ҳайдарбек Абдужабборов

Байза Миразимов

Анқабой Худойбахтов

Назиркул Ҳасанов

Мамадиёр Аллаёров

ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИДАГИ ҒАЛАБАГА ЖИЗЗАХЛИКЛАР ҚЎШГАН ҲИССА

Инсоният бошига энг катта оғат ва қурбонлар келтирган Иккинчи жаҳон урушида дунёдаги барча тинчликсевар халқлар қаторида ўзбек халқининг жасур фарзандлари ҳам фашизм балосига қарши мардонавор жанг қилганлар. Сўнгги йилларда ўзбекистонликларнинг Иккинчи жаҳон урушида ғалабага қўшган ҳиссаси, уларнинг фронт ва фронт ортидаги қаҳрамонликлари ва мاشаққатли меҳнатларини илмий жиҳатдан ўрганиш тарихчи-олимлар олдидаги долзарб вазифалардан бирига айланмоқда. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Президенти муҳтарам Ш.М. Мирзиёев 2018 йил 9 майда «Хотира ва қадрлаш куни»га бағишилган нутқларида билдирган қўйидаги фикрлари дикқатга, муҳим амалий аҳамиятга сазовордир: «Бугунги фурсатдан фойдаланиб, мен тарихчи-олимларимизга, адабиёт ва санъат арбобларига, кенг жамоатчилигимизга бир таклиф билан мурожаат қилмоқчиман. Бу даҳшатли урушда қатнашган ота-боболаримизнинг қаҳрамонлиги ҳақида янги-янги асарлар яратиш, жумладан, аниқ тарихий ҳужжатлар асосида мукаммал китоб-альбом тайёрлаб, нашр этишининг вақти-соати келди».

Урушнинг биринчи кунларидан бошлаб минглаб жizzахликлардан ҳарбий комиссарликларга ўзларини фронтга жўнатишларини сўраб аризалар тушди. 1941–1945-йилларда ҳозирги Жиззах вилояти ҳудудидан 39620 киши урушга сафарбар қилинди. Уларнинг 7450 нафари жангларда қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар. 4600 дан ортиқ жizzахлик жангчилар орден ва медаллар билан мукофотландилар.

Ҳозирги пайтда Жиззах вилояти ҳудудидан Иккинчи жаҳон урушига сафарбар этилган жангчиларнинг умумий сони архив материаллари ва дала тадқиқотлари асосида қайта ўрганилмоқда. Архив материаллари асосида жizzахлик Иккинчи жаҳон уруши қаҳра- монларининг (Совет Иттилоқи Қаҳрамонлари) сонига аниқлик киритилмоқда. Манбаларда (Хотира: Жиззах вилояти. «Меҳнат», 1994) жizzахлик уруш қаҳрамонлари уч нафар деб берилган бўлса, изланишлар натижасида жizzахлик Иккинчи жаҳон уруши қаҳра- монлари 7 нафар эканлиги аниқланди.

Жўракул Тўраев

Жўраҳон Усмонов

Тўғонбой Коумбоев

Егор Иванин

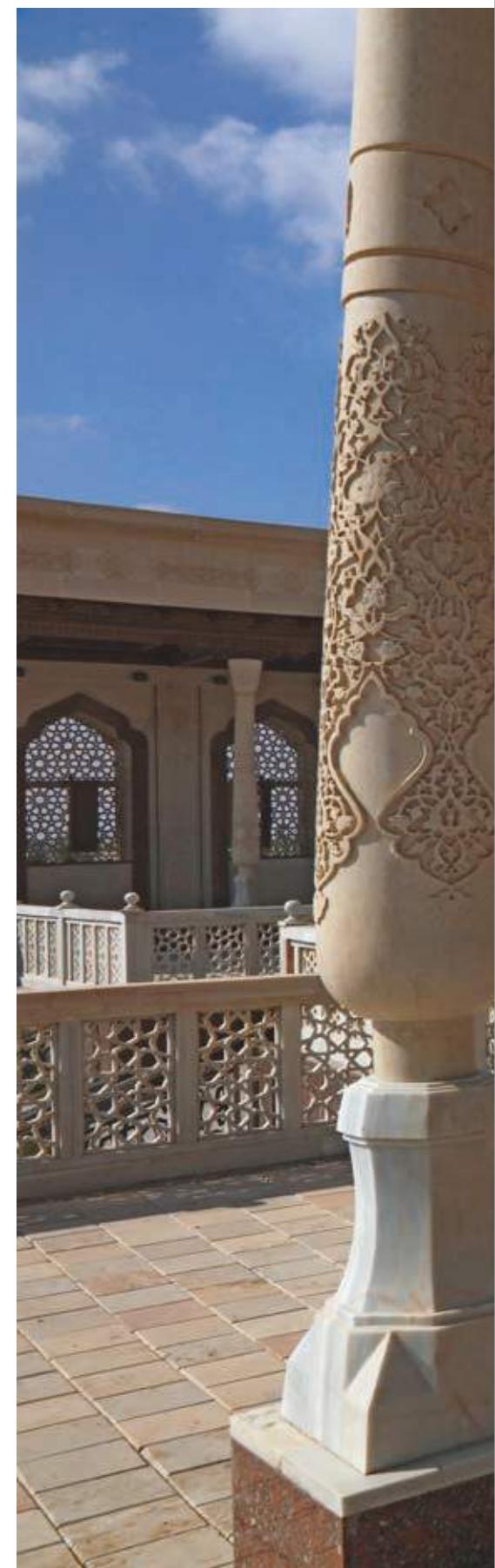
Эшонқұл Исмоилов

Григорий Губарьков

Пётр Трайнин

Зомин шаҳридаги ёдгорлик мажмуаси

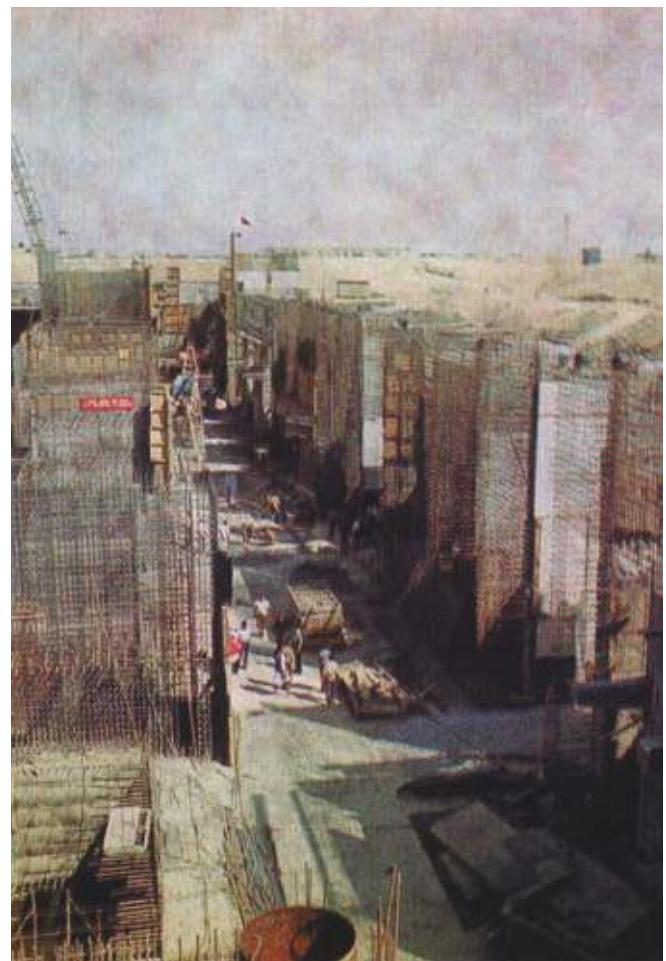
«ҚАТАФОН ҚУРБОНЛАРИ ХОТИРАСИ» МУЗЕЙИ

2018 йилда Жиззах шаҳрида «Қатағон құрбонлари хотираси» музейи ташкил этилди. Музей экспозицияси 8 та бўлимдан иборат бўлиб, уларда ҳудуднинг Чор Россияси томонидан босиб олиниши, маҳаллий халқнинг эрк ва хуррият учун кураши (1868–1900), миллий уйғониш ҳаракати (1901–1917), Туркистон Мухториятининг тугатилиши ва вилоятда большевиклар ҳокимиятининг ўрнатилиши (1917–1929), советлар даври қатағон қурбонлари (1929–1936), 1937–1938 йиллардаги «Катта қирғин», 1940–1950 йиллардаги сиёсий қатағонлар, 1980-йиллардаги «Пахта иши» қатағони, Мустақиллик йилларида тарихий адолатнинг тикланиши, қатағон қурбонлари хотирасининг абадийлаштирилиши, миллий қадрияtlарни асраб-авайлаш ва ривожлантириш йўлида амалга оширилган тарихий ишлар ўз аксини топган.

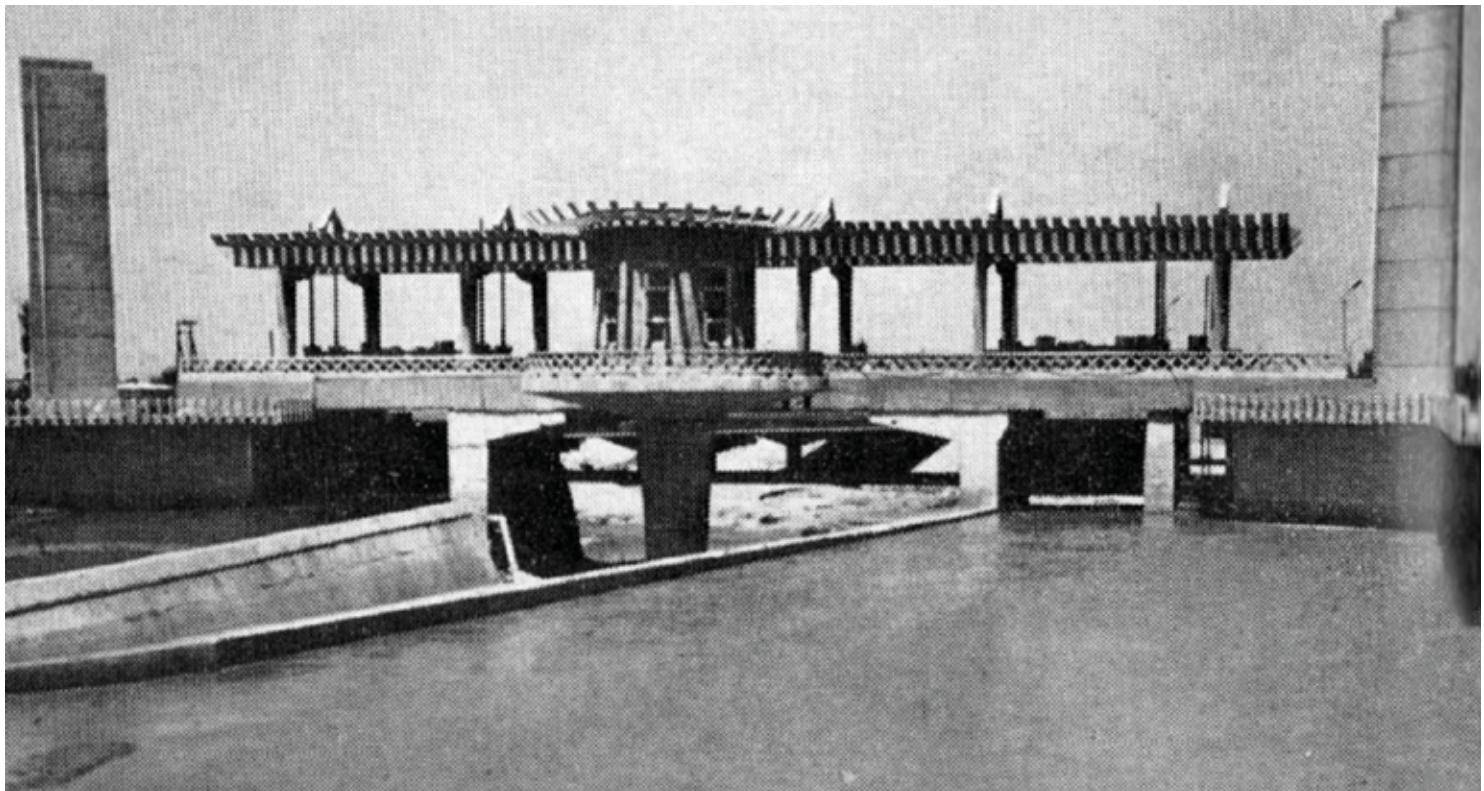

1950–1980 ЙИЛЛАРДА ЖИЗЗАХ

1946–1985-йилларда ҳозирги Жиззах вилояти ҳудудида саноат, тоғ-кон металлургия ва қишлоқ хўжалиги соҳалари ривожига алоҳида эътибор қаратилди. Жумладан, 1951 йилда Жиззах вилояти Фориш туманида Учқулоч рангли металлар кони комплекс усуллар ёрдамида ўрганилиб, Пистали, Қўшқура, Узок, Марказий, Шарқий ва бошқа қўрғошин, рух, мис конлари топилди ва ўзлаштиришга киришилди. Жиззах–Учқулоч ўртасида газ қувур йўли, автомобиль ва темир йўллари қурилиб, Учқулоч тоғ жинсларини Олмалиқ кон-металлургия комбинатига ташиб келтириш, улардан қўрғошин, рух, мис ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Учқулоч рангли металлар конининг кенгайтирилиши натижасида Учқулоч ва Банд посёлкалари вужудга келди.

Жиззах сув омбори тўғони қурилиши ва тўғоннинг умумий кўрининши. 1979 йил

В 1946–1985 годах на территории нынешней Джизакской области особое внимание уделялось развитию промышленности, горнодобывающей отрасли, металлургии и сельского хозяйства. Например, в 1951 году в Фаришском районе Джизакской области комплексными методами был изучен Учкулачский рудник цветных металлов, добились открытия и освоения Писталинского, Кошкуринского, Узокского, Центрального, Восточного и других свинцовых, цинковых, медных рудников. Между Джизаком и Учкулачом были построены газопровод, автомобильная и железная дорога, налажены транспортировка учкулачских горных пород на Алмалыкский горно-металлургический комбинат, производство из них свинца, цинка и меди. В результате расширения добывчи цветных металлов в Учкулаче возникли новые поселки Учкулач и Банд.

Жиззахдаги пахта
йигириш фабрика-
си, пахта далала-
ри, Учкулоч рангли
металлар конлари.
1970–1980-йиллар

Бу даврда Жиззах пластмасса трубалар ишлаб чиқариши заводи ўз фаолиятини бошлади.

Жиззах ва Қарши чўли, Мирзачўл, Сурхон-Шеробод ва Марказий Фарғона ҳамда Қўйи Амударё ерларини ўзлаштириш, сув чиқариши ишлари авж олди. Жиззах чўлида 70 минг гектардан кўпроқ янги ерлар ўзлаштирилди. Ўзлаштирилган ерларда Мирзачўл (1967), Дўстлик (1970), Зафаробод (1973), Арнасой (1977) туманлари ташкил этилди. Саноат корхоналари барпо этилган, аҳоли зичроқ яшайдиган посёлкалар базасида Пахтакор (1974), Дўстлик (1974), Гагарин (1974) шаҳарлари вужудга келди. Жиззах чўлида 1454 минг кв метр туар жой бинолари, 21,9 минг ўринли мактаблар, 6800 ўринли болалар боғчалари, клублар, шифохоналар, ошхоналар қурилди. 1973 йилда Жиззах вилояти ташкил этилди. Мирзачўл ва Жиззах чўлларини ўз ичига олган янги пахтачилик иқтисодий райони вужудга келди, саноат комплекслари қурилди. 1985 йилда Сирдарё ва Жиззах вилоятларида 731 минг тонна пахта хом ашёси этиштирилди.

1960–1980-ЙИЛЛАРДА ЖИЗЗАХ ШАҲРИ ТУБДАН ҚАЙТА ҚУРИЛДИ, САНОАТ КОРХОНАЛАРИ БАРПО ЭТИЛДИ, АҲОЛИ СОНИ ОРТДИ. 1973 ЙИЛ 29 ДЕКАБРДА ЖИЗЗАХ ШАҲРИ ЯНГИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИНИНГ МАЪМУРИЙ МАРКАЗИГА АЙЛАНДИ.

Шароф Рашидов

Жиззах ўзбек халқининг машҳур фарзанди, атоқли сиёсий арбоб, истеъододли ёзувчи Шароф Рашидович Рашидовнинг Ватанидир.

Шароф Рашидов 1917 йил 6 ноябрда Жиззах вилояти Жиззах (ҳозирги Шароф Рашидов) тумани Совунгарлик қишлоғида туғилган. 1935 йилдан Жиззах педагогика техникумини тугатгач, ўрта мактаб ўқитувчиси бўлиб иш бошлайди. 1937–1941-йилларда Самарқанд вилоят газетасида масъул котиб, масъул муҳаррир ўринбосари, муҳаррир лавозимларида ишлади. 1941 йилда Самарқанд давлат университетининг филология факултетини тамомлаган.

Шароф Рашидов 1941 йилда ўз ихтиёри билан фашизмга қарши урушга отланди. У Москва жангидаги қатнашиб, Волхов фронтида оғир яраланди. Узоқ муддат даволанганидан сўнг ҳарбий хизматдан бўшатилиб, Ўзбекистонга қайтди.

1944–1947-йилларда Ўзбекистон Республикаси Самарқанд вилояти комитети котиби, 1947–1949-йилларда «Қизил Ўзбекистон» газетасининг муҳаррири лавозимларида ишлади.

1949–1950-йилларида Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси бошқарув раиси бўлиб ишлади. 1950–1959-йилларда Ўзбекистон Олий Совети Президиумининг Раиси, 1959 йилдан то умрининг охиригача (1983) Ўзбекистон Компартияси Марказий комитетининг биринчи котиби лавозимларида ишлади.

Шароф Рашидов номи унинг раҳбарлик қилган даврида содир бўлган республиканинг иқтисодий ривожланиши билан боғлиқ. Унинг даврида Ўзбекистон енгил ва озиқ-овқат саноати ривожланган, оғир саноат ўн баробар ўсган саноат-аграп республикага айланди. Йирик иссиқлик ва гидроэлектростанциялар қурилди, газ ва нефть конлари ва бошқаларни ўзлаштириш бошланди. Республика учун машинасозликнинг бутунлай янги тармоқлари (электротехника, радиоэлектроника, асбобсозлик, авиация ва бошқалар) пайдо бўлди.

Шароф Рашидович даврида 1966 йилда Ўзбекистон пойтахти Тошкент шаҳри қайта қурилди, янги музейлар, боғлар, театрлар, ёдгорликлар барпо этилди. Республиканинг барча йирик шаҳарларида маданият саройлари ва истироҳат масканлари, музейлар, театрлар очилди.

**«ШАРОФ РАШИДОВНИНГ БАРЧА ЭЗГУ ИШЛАРИ ДОИМО
ХАЛҚИМИЗ ХОТИРАСИДА ҚОЛАДИ»**

*Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг
Жиззах шаҳрида Шароф Рашидов ҳайкали очилишига багиш-
ланган тантанали маросимдаги нутқидан*

Шароф Рашидович Рашидовнинг бой меросини ўрганиш мақсадида Жиззах шаҳрида музейлар ва Жиззах туманидаги Ш.Рашидов туғилиб ўсган уйи худудида уй-музейи ташкил этилди.

НОЁБ МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ, АНЪАНАЛАР ВА ҲУНАРМАНДЧИЛИК

Жиззах аҳолисининг анъана ва урф-одатлари асрлар давомида шаклланиб келган. Улар жуда ўзига хос, ёрқин ва хилма-хил бўлиб, турли даврлар ва динларга боғлиқ. Ўзбек этнос маданияти шаклланишининг бошланиши милоддан аввалги VII–VI асрларга тегишли бўлиб, ҳозирги Ўзбекистон ҳудудида шаклланган илк давлатлар – Хоразм, Суғдиёна, Бақтрия таркибига кирган икки дарё оралиғида кейинчалик ўзбек халқи маданиятининг асосига айланган маданиятнинг шаклланишига замин бўлди.

Кўп сонли босқинчилар ўз маданиятини сингдиришга интилишларига қарамай, асрлар давомида жиззахликларнинг анъана ва урф-одатлари деярли ўзгармасдан қолган. Ислом анъаналари исломгача бўлган эътиқод ва анъаналар, маҳаллий маданият билан чамбарчас боғлиқ бўлиб, ўзбек халқи ҳаёти ва онгидга мустаҳкам ўрин олган.

Жиззахликларнинг азалий урф-одатлари, анъаналари асраб-авайланиб, авлоддан авлодга ўтиб келмоқда. Кўпгина Осиё халқлари сингари, жиззахликларнинг аксарият байрам одатлари асосий оиласибай байрамлар: тўйлар ва бола туғилиши билан боғлиқ. Маросимлар ва үдумлар ушбу ҳодисалар билан боғлиқ, ота-оналар, болалар, aka-ука, опа-сингиллар, яқин ва узоқ қариндошлар, ҳатто қўшнилар ва меҳмонлар ҳам иштирок этадилар – уларнинг ҳар бирининг бунда ўз ўрни бор. Анъаналарнинг асосини меҳмондўстлик, кексаларга ҳурмат ва жамоавийлик ташкил этади, айниқса, улар азалий миллий одатлар ҳимоячилари бўлган маҳаллаларда яққол намоён бўлади.

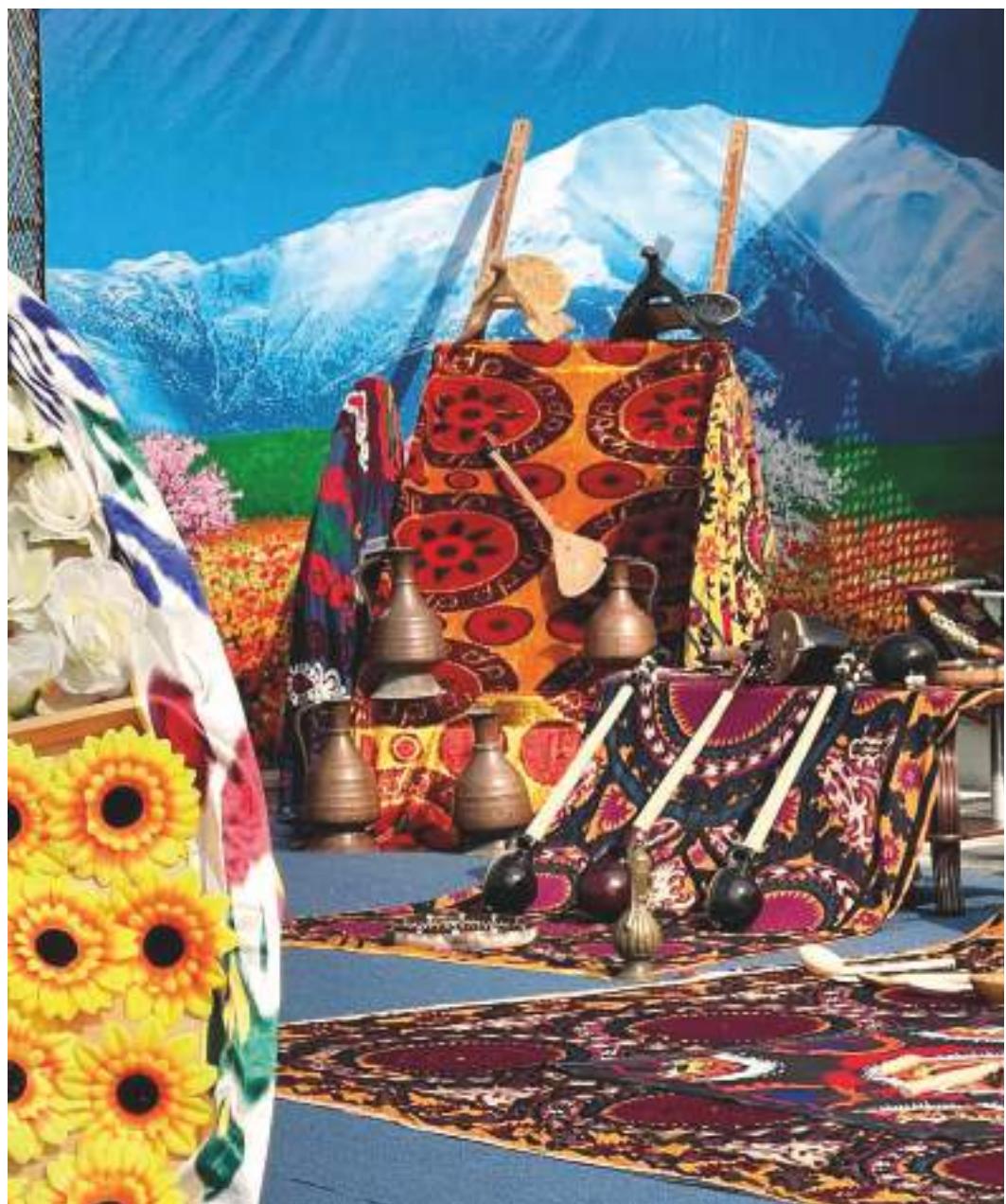

Жиззах каштаси сарғиши рангли пахта матосига тикилган. Композицияси жиҳатидан Самарқанд каштаси-га яқин. Ажралиб турадиган хусусиятлар: барг ҳошиясидаги катта доира розет концентрик ҳалқалар билан безатилган, улар тикилмаган матонинг тор зигзаг чизиги билан ажратилган бўлиб, ҳошия чегараси вазифасини бажаради; ҳар икки тарафдаги баргли ҳошиялар туташмайди. Марказий майдоннинг ҳар бир бурчагида тумор – таг учбурчак шаклдаги аёллар заргарлик буюмлари тасвири мавжуд. Кашта нозик синчковлик билан босма, ҳошия ва бўлинувчи чизиклар икки томонлама илмоқ чоки билан тикилган.

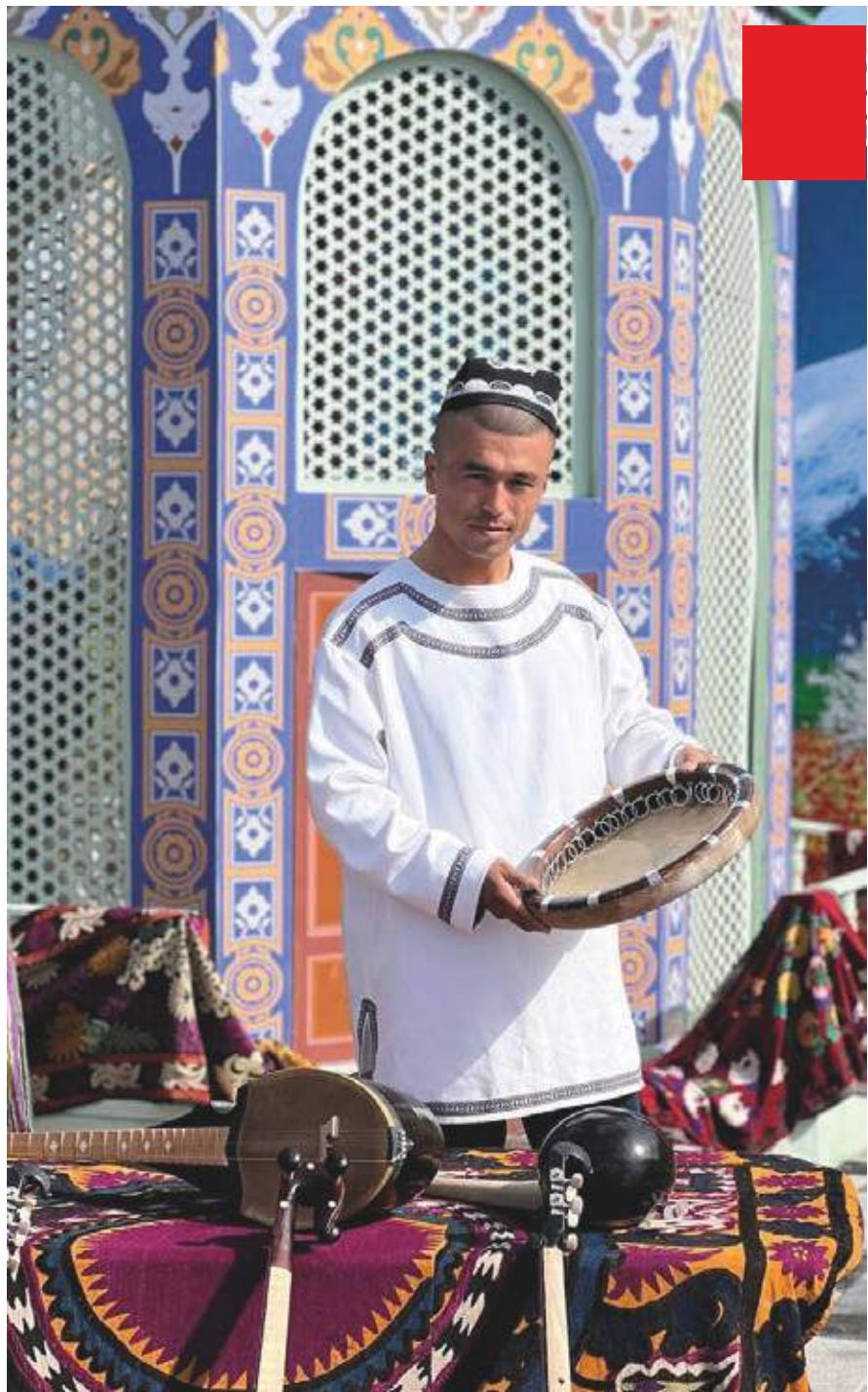

Жиззахлик хунармандлар ўз хунармандчилиги сир-асрорларини авлоддан авлодга ўтказиб келмокда, уларнинг меҳнати юксак сифати ва ўзига хос нафислиги билан ажралиб туради.

Сүзана (Жиззах). XX аср бошлари
Құлда тиқилған кашта, чок, босма ва илмоқ.

Халқ хунармандчилігі

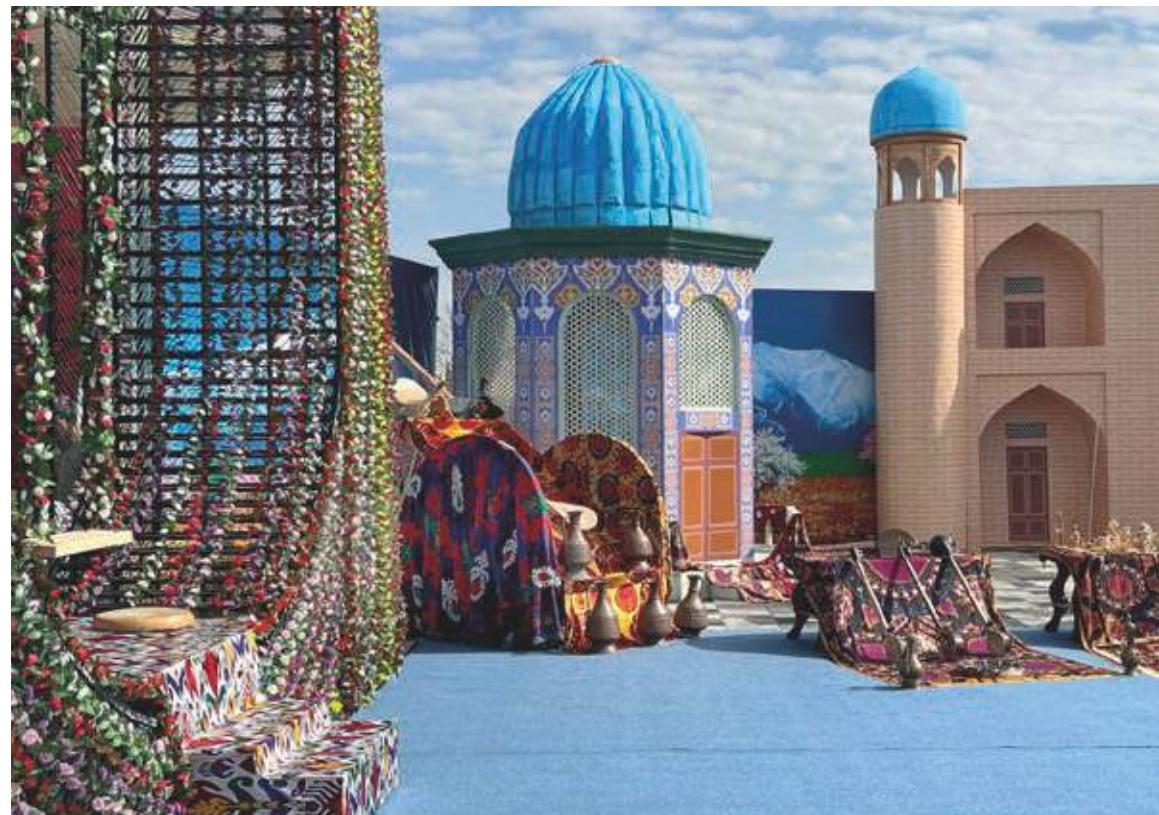

Миллий фольклор ансамбли

Халқ хунармандчилігі

Бахмал тумани фольклор
ансамбли

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА ЯНГИЛАНАЁТГАН ЖИЗЗАХ

ВИЛОЯТНИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ИҚТИСОДИЙ САЛОҲИЯТИ

ИҚТИСОДИЙ СОҲАДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

Кейинги йилларда Жиззаҳда иқтисодий жиҳатдан ўсиш кузатилмоқда. Вилоятда 2023 йилда ишлаб чиқарилган ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми 33 трлн 323 млрд сўмни, ўсиш суръати 2022 йилга нисбатан 105 фоизни ташкил этди. 2023 йил давомида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириши ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, уларнинг фаолияти учун қулагай мұхит яратиш борасида амалга оширилган тадбирлар натижасида 4 542 та кичик бизнес субъектлари ташкил этилди. Бу кўрсаткич 2022 йилга нисбатан 97,3 фоизга кўпdir. Шунингдек, «Ҳар бир оила – тадбиркор» дастурига асосан вилоятдаги 3 та тижорат банклари томонидан жами 494 миллиард 511 миллион сўм миқдорида имтиёзли кредит маблағлари ажратилди. Вилоят бўйича жами 173 миллион 283 минг АҚШ доллари миқдоридаги саноат ва мева-сабзавот маҳсулотлари экспорт қилинди.

2020 йилда ҳам вилоятда қатор ўзгаришлар амалга оширилди. Жумладан, Жиззах вилоятида 2020–2022 йилларга мўлжалланган Ҳудудий инвестиция дастури доирасида амалга оширилиши режалаштирилган янги инвестиция лойиҳаларида барча манбалар ҳисобидан 5,9 трлн сўм миқдоридаги инвестициялар, жумладан, 465,8 млн доллар тўғридан-тўғри хорижий инвестиция ва кредитлар ўзлаштирилди. Умумий қиймати 3,1 трлн сўм бўлган 322 та (саноат соҳасида 2,3 трлн сўмлик 86 та, хизмат кўрсатиш соҳасида 355,1 млрд

сўмлик 117 та ҳамда қишлоқ хўжалиги соҳасида 401,7 млрд сўмлик 119 та) инвестиция лойиҳалари фойдаланишга топширилиб, фақат ушбу лойиҳаларнинг ўзида 4 235 та янги иш ўринлари яратилди. Албатта, ушбу ишга тушган лойиҳалар вилоятнинг чекка ҳудудларига тўгри келмоқда. Жумладан, Зафаробод туманида умумий қиймати 300 млн доллар бўлган «Huaxin Cement Jizzakh» МЧЖхорижий корхонасининг «Цемент ишлаб чиқаришини ташкил этиш» (1-босқич) лойиҳаси доирасида 130 млн доллар хорижий маблағлар ўзлаштирилиб, 340 та янги иш ўринлари яратилишига ҳамда йиллик 1,2 млн тонна рақобатбардош цемент ишлаб чиқариш йўлга қўйилишига эришилди.

Вилоят автомобиль саноатида ҳам сезиларли ютуқларга эриша бошлади. Жумладан, умумий қиймати 98 млрд сўм бўлган «ADM Jizzakh» МЧЖнинг «Автомобиль ишлаб чиқаришини ташкил этиш» (1-босқич) лойиҳаси ишга туширилиши натижасида 260 та янги иш ўринлари яратилди. Вилоятда йиллик 20 минг дона янги за-

монавий автомобиллар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Шунингдек, текстиль соҳасида ҳам бир нечта лойиҳалар амалга оширилди. Умумий қиймати 102 млрд сўм бўлган «Жиззах текстиль» МЧЖнинг «Трикотаж мато бўяш фаолиятини ташкил этиш» лойиҳаси ишга туширилиши натижасида 177 та янги иш ўринлари яратилиб, йиллик 4,4 минг тонна трикотаж матоларини бўяш қуввати яратилди. Мирзачўл туманида «Мирзачўл текс» МЧЖнинг умумий қиймати 81 млрд сўм бўлган «Жинси мато ишлаб чиқаришини ташкил этиш» лойиҳасининг 2-босқичи ишга туширилиши натижасида йиллик 864 минг пагонометр мато ишлаб чиқариш йўлга қўйилди ҳамда 102 та янги иш ўринлари яратилди. Бундан ташқари, ушбу туманда умумий қиймати 70 млрд сўм бўлган «Arhat chemicals» МЧЖнинг «Техник спирт ишлаб чиқаришини ташкил этиш» лойиҳаси ишга туширилиши натижасида 100 га яқин янги иш ўринлари яратилди. Бу каби мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

2020 йилда 79 та ҳудудий лойиҳалар доирасида жами 465,8 млн долларлик хорижий инвестициялар ўзлаштирилиб, йиллик прогноз ижроси 154 фоизга бажарилди. Амалга оширилган ишлар натижасида 2016 йилга нисбатан ўзлаштирилган тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ҳажми эса 12,3 баробарга, экспорт ҳажми 3,2 баробарга кўпайди. Хорижий инвестициялар киритилишининг асосий қисми Туркия, Хитой, Германия, АҚШ, Литва, Корея ва Россия давлатлари ҳиссасига тўғри келди.

Оилавий тадбиркорликни ривожлантириш давлат дастури доирасида 33 509 та аҳоли ва тадбиркорлик субъектларига жами 560,3 млрд сўм миқдорда имтиёзли кредитлар ажратилди. Шунингдек, хотин-қизлар бандлигини таъминлаш дастури доирасида 19 878 нафар хотин-қизларга 261,1 млрд сўм ва «Хотин-қизларни ва оилани қўллаб қувватлаш жамоат фонди» дастур доирасида 870 нафар хотин-қизларга 5,7 млрд сўм ҳамда «Ҳунармандчилик» йўналишида 19 нафар ҳунарманларга 0,7 млрд сўм миқдорида кредит маблағлари ажратилди.

Ишсиз аҳолини касб-ҳунарга ўқитиш ва тадбиркорликка жалб қилиш, уларнинг меҳнат фаоллигини ошириш ҳамда аҳоли бандлигини таъминлаш бўйича кенг кўламли ишлар амалга оши-

рилмоқда. Вилоятда камбағал ва ишсиз фуқароларни замонавий касб-хунарга ўқитиши бүйича жорий иилдә 7194 нафар ишсиз фуқаролар касб-хунарга ўқитилди. Касб-хунарга ўқитилган фуқароларнинг 5721 нафари эгаллаган касби бүйича ишга жойлаштирилди, 1844 нафари ўқишни давом эттирмоқда. Касб-хунарга ўқитилган фуқароларнинг 3354 нафарини ёшлар ташкил қилди. Меҳнат бозори учун малакали ва рақобатбардош кадрлар тайёрлаш ҳамда мазкур жараёнга иш берувчиларни кенг жалб қилиш мақсадида Жizzах шаҳридаги собиқ иқтисодиёт ва майший хизмат кўрсатиши касб-хунар коллежи ўрнида «Ишга марҳамат» мономаркази ташкил этилди. Мономарказда ишсиз фуқароларни 27 та йўналиш бўйича замонавий касб-хунарга ўқитилиши йўлга қўйилган. Шунингдек, Арнасой, Бахмал, Фориш, Шароф Рашидов ва Фаллаорол туманларида маҳалла аҳолисини касб-хунарга ўқитиши масканлари ташкил этилди ҳамда тўлиқ жиҳозланди.

МОЛИЯВИЙ ТИЗИМ

Бугунги кунда ҳудудда 2023–2026 йилларга мүлжалланган қиймати 881 млн долларлик 21 та лойиҳа амалга оширилмоқда. Ушбу лойиҳалар ишга тушиши натижасида 10317 та иш ўринлари яратилади.

2022 йилда ҳудуддаги корхоналар томонидан режалаштирилган 1109,8 млрд сүмлик ўрнига 3604,7 млрд сүмлик (324%) маҳсулот ишлаб чиқарилиб, 41 млн долларлик маҳсулот экспорт қилинди.

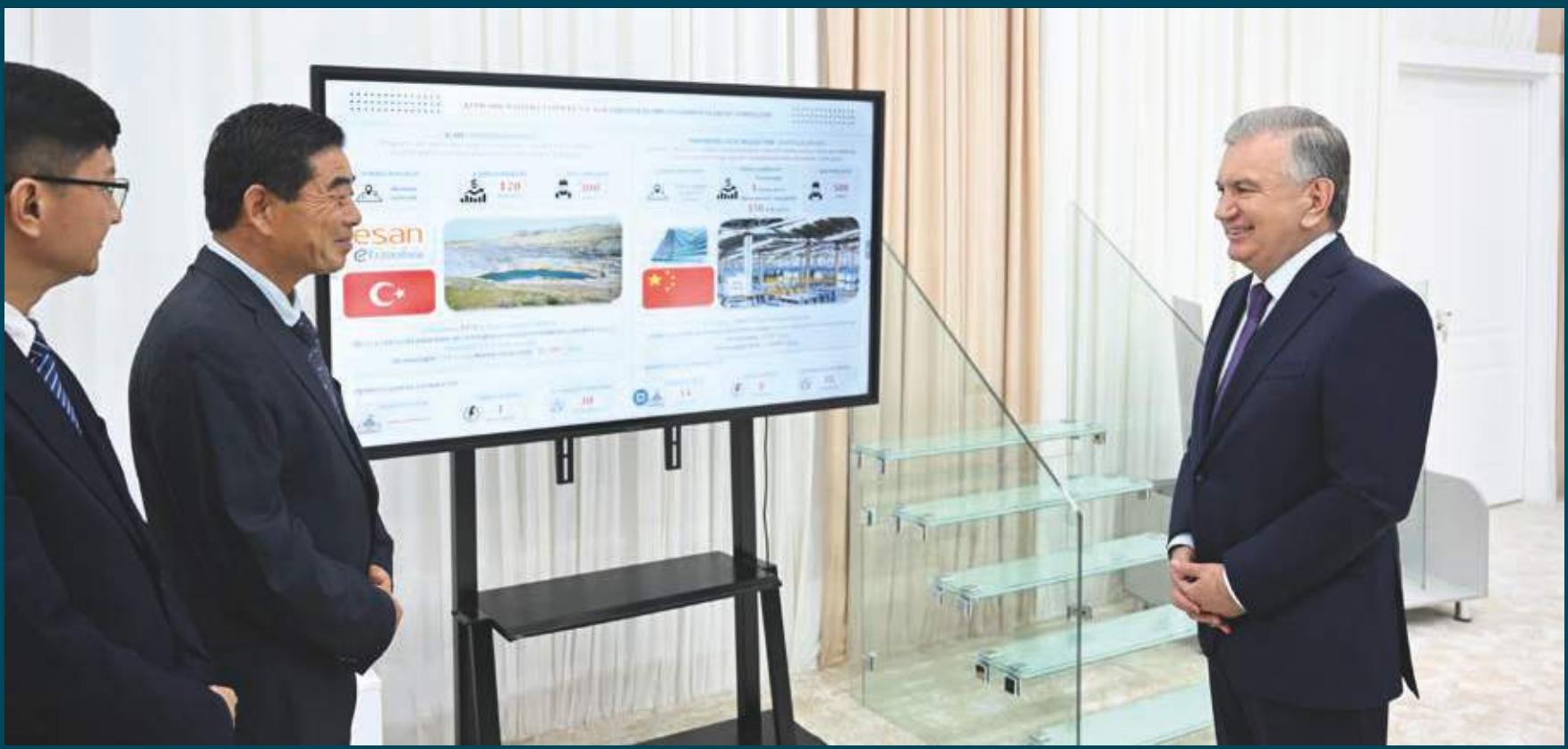
2023 йил январь-октябрь ойларида 9445,4 млрд сүмлик маҳсулот ишлаб чиқарилиб, 43,5 млн долларлик маҳсулот экспорт қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2013 йил 18 мартағи «Жиззах» маҳсус индустрисал зonasини ташкил этиш тұғрисида»ги ПФ-4516-сонли Фармонига асосан «Жиззах» маҳсус иқтисодий ҳудуди ташкил этилган.

Ушбу ҳудуд Жиззах шаҳрида 414,8 га майдонда жойлашган. Шунингдек, Ш. Рашидов туманидан 154,4 га, Пахтакор туманидан 13,8 га, Арнасой туманидан 7,9 га ва Зомин туманидан 6 га жами 182,1 га ер майдонлари «Жиззах» маҳсус иқтисодий ҳудуд таркибиға киритилган.

2023 йил ноябрь ҳолатида «Жиззах» МИЗ ҳудудида қиймати 264 млн долл бўлган 28 та лойиҳа амалга оширилган бўлиб, шундан тўғридан-тўғри хорижий инвестицияси 87,9 млн АҚШ долларни, корхонанинг ўз маблағлари 96,2 млн долл, банк кредитлари 79,9 млн долл. ни ташкил этмоқда. Ушбу лойиҳалар доирасида 7301 та иш ўринлари яратилган.

2021 йилда «Жиззах» эркин иқтисодий зонасида «ADM Jizzax» автомобиль ишлаб чиқариш заводи иш бошлади. Бу ерда «Kia» ва «Chery» брендлари остидаги 15 русумдаги автомобиллар ишлаб чиқарилмоқда. 2022 йилда 7111 та автомобиль ишлаб чиқарилган. Компанияда 1791 нафар ходим ишлайди. Келгусида ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва янги иш ўринлари яратиш қўзда тутилган.

«Жиззах аккумулятор заводи» АЖ аккумулятор батареяларини ишлаб чиқарувчи корхона хисобланади. Күрғошин қотишмалари ишлаб чиқарыш ва күрғошин парчаларини қайта ишлаш ҳам йўлга қўйилган. Завод маҳсулотларидан «КАМАЗ» ХАЖ, «GMUz», «MANAUTO», «SAMAUTO» заводларида ишлаб чиқарилган автомашиналар, шунингдек, «Ўзагросаноатмашхолдинг» холдинг компаниясининг қишлоқ хўжалиги техникалари комплектлаштирилади. Завод жаҳоннинг машхур ишлаб чиқариш ускуналари билан жиҳозланган.

«Жиззах» эркин иқтисодий зонасида «Оптик толали алоқа кабеллари ишлаб чиқарышни ташкил этиш» лойиҳаси доирасида «Global Optical Communication Uzbekistan» («GOC-UZ» ҚҚ МЧЖ) қўшма корхонаси ташкил этилган. Корхона Ўзбекистон телекоммуникация инфратузилмасини маҳсулотлар билан таъминлаш масалаларини ҳал этиб, 100 нафардан ортиқ кишини, жумладан, Жиззах шаҳридағи касб-хунар колледжлари битирувчиларини иш билан таъминламоқда.

«Roison electronics» МЧЖ құшма корхонасида мұзлаткичлар, кондиционерлар, кирювиш машиналари, газ плиталари, LED-телевизорлар каби көнг турдаги құплад замонавий электротехника маҳсулотлари ишлаб чықарилмоқда. Корхонанинг йиллик ишлаб чықарыш қуввати – 650 минг дона.

«Raw Materials Cellulose» МЧЖ Ўзбекистон Республикасидаги пахта целлюлозаси ишлаб чиқарувчи завод ҳисобланади. Компания МДҲ мамлакатлари, Осиё ва Европанинг етакчи корхоналари – натрий карбоксиметилцеллюлоза, нитроцеллюлоза, юқори пишиклидаги фенопластилар, махсус қофоз турлари ва бошқалар ишлаб чиқарувчиларнинг асосий ҳамкори ҳисобланади.

Компания 2016 йилда ташкил этилган бўлиб, унда 170 нафар ходим ишлайди.

«Жиззах-Тоштепа текстил» йирик түкимачилик корхонасининг асосий йўналиши пахта маҳсулотлари бўлиб, у экологик тоза, замонавий дизайн-даги тайёр трикотаж маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган.

«JIZZAX KENTEKS» МЧЖ томонидан
худудда амалга оширилаётган истик-
болли лойихалар бир талай.

Пахта қабул қилиш корхонаси ёнида
чигитни қайта ишлаб, ундан ёғ оли-
надиган корхона ҳадемай фойдала-
нишга топширилади. Корхона түлиқ
кувват билан ишлагач, суткасига 100
тонна, йилига 20000 тонна хом ашё
қайта ишланади. 110 нафар ёшлар-
нинг бандлиги таъминланади.

2020 йилда ўз фаолиятини бошлаган «New Land» МЧЖ нафақат Ўзбекистонда, балки хорижда ҳам машҳур «Farali textile» бренди остида кўплаб тайёр трикотаж маҳсулотларини ишлаб чиқармоқда. Муваффақият сири – таркибининг 100 фоиз пахтадан бўлгани, ёрқин замонавий дизайн ва олти босқичли сифат назорати мавжудлиги. Бу ерда 250 та иш ўрни яратилди.

«Samsung Zomin» корхонасида «Samsung» ва «Artel» брендлари остида персонал компьютерлар учун мониторлардан ташқари электр асбоблари учун кабель-шнурлар ҳам ишлаб чиқарилади. 40 кишилик жамоа билан ишни бошлаган корхонада айни пайтда 250 дан ортиқ одам меҳнат билан банд.

Кейинги икки йилда корхонага Туркия ва Хитойдан 5 миллион долларлик 30 дан зиёд замонавий ускуналар олиб келинди ва завод ҳудудида қўшимча янги кабель-шнур цехи ишга туширилди.

2022 йил октябрь ойида ЭИЗда «Iruskon» қандолатчилик корхонаси иш бошлади. Президент Шавкат Мирзиёев унинг технологик жараёни ва маҳсулотларини кўздан кечирди.

Бу ёрда хорижий мамлакатлар тажрибаси асосида «Deya» савдо белгиси остида қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқарилмоқда. Йиллик кувват – 12 минг тонна маҳсулот. 100 нафарга яқин киши иш билан таъминланган. Ишлаб чиқариш жараёнининг иккинчи босқичини амалга ошириш ишлари олиб борилмоқда. Бунинг натижасида 550 та янги иш ўрни яратилади.

«Vero Group» компаниялар гурухы қурилиш материаллари ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Компания ишлаб чиқаришда замонавий ускуналардан фойдаланмоқда ва мунтазам равишда янги, янада илфор технологияларни жорий этмоқда.

«Жиззах» ЭИЗ худудида сув таъминоти, иситиш ва канализация тизимлари учун замонавий пластик құвурлар ва арматураларни ишлаб чиқариш ва етказиб бериш билан «VERO» савдо белгиси остида маҳсулот ишлаб чиқарувчи «MASTER BILDING PRODUCTS» МЧЖ құшма корхонаси шуғулланади. Шунингдек, компания көнг турдаги саморезлар ҳам ишлаб чиқаради.

Фориш туманидаги «Mega Invest Industrial» қўшма корхонаси. Буюк Британиянинг «Leigh Borrier» компаниясининг 11 миллион доллар инвестицияси ҳамда Ўзбекистон миллий банкининг 26 миллион доллар кредит маблағи йўналтирилган. Германия, Франция, Италия, Россия, Туркия каби давлатлардан ноу-хау технологиялар келтириб ўрнатилган. Базалт арматурасининг афзаллиги шундаки, у металл арматурасидан 8 баробар ёнгил, 3 баробар мустаҳкам, 30 фоиз арzon. Мазкур корхона Ўтра Осиёда ягоналиги, МДҲ давлатларида иккинчи эканлиги билан аҳамиятлидир.

ҚИШЛОҚ ХҮЖАЛИГИДАГИ ЯҢГИЛАНИШЛАР

Вилоятда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва унга янгича муносабат шаклланмоқда. Бу борада «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020–2030 йилларга мўлжалланган стратегияси» ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги «2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини «Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла иили»да амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида»ги ПФ-60-сонли Фармони дастуриламал бўлиб хизмат қилмоқда.

Вилоятнинг жами ер майдони 2 млн 117 минг гектарни ташкил қилиб, шундан 504,6 минг гектари ҳайдаладиган ерлар, 42,3 минг гектари кўп йиллик дарахтзорлар, 11,3 минг гектарини бўз ерлар, 702,0 минг

гектарини пичанзорлар ва яйловлар ташкил қиласди. Ҳайдаладиган ерларнинг 260,6 минг гектари сувли, 243,9 минг гектари лалми ерлардан иборат.

Фидойи деҳқонларимизнинг самарали меҳнати на-тижасида 2021 йилда 660 минг тонна ғалла, 264 минг тоннадан зиёд пахта, 800 тонна пилла, 759 минг тонна мева-сабзавот ва узум, 181 минг тонна гүшт, 566 минг тонна сут, 295 млн дона тухум ва бошقا қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиширилди. 2021 йилда пахтадан ўртача ҳосилдорлик 33 центнерни, ғаллачиликда 66 центнерни ташкил қилди. Пахта ҳосилининг 190 минг тоннаси ёки 72 фоизи машиналар ёрдамида тер-риб олинди.

2018–2021 йилларда вилоятда 34,6 гектар ер майдонлари ўзлаштирилиб, 8 минг гектар боғ, 13 минг гектар

узумзорлар барпо қилинди. Боғларнинг умумий майдони 32,6 минг гектарга, узумзорлар 37,1 минг гектарга етказилади. Ўзлаштирилган 34,6 минг гектар ерларда 2,9 минг гектарга сабзавот, 8,5 минг гектарга полиз, 466 гектарга мойли, 1,9 минг гектарга дуккакли, 8,4 минг гектарга боғ, 6,8 минг гектарга узум, 4,6 минг гектарга озуқа экинлари экилди. Лалми ерларга ҳам 37,9 минг гектарга дуккакли экинлар экилди. Ушбу майдонлардан 28 минг тонна дуккакли экинлар маҳсулотлари етиштирилди.

Жиззах вилоятида 2021–2022 йилларда ерларни ўзлаштириш ва фойдаланишга киритиш ҳисобига мева, узум, дуккакли ва полиз экинларини экиш салмоғи 2020 йилга нисбатан 25–30 фоизга ошди. 2021 йилда вилоят бўйича лалми ва ўзлаштирилган ерларда 14709 га узумзорлар ва 13500 га мевали боғлар барпо этилди ва 25 минг нафар аҳолининг бандлиги таъминланди.

2023 йилда чорвачилиқда қишлоқ хўжалигида умумий қиймати 1,05 трлн сўмлик жами 191 та лойиҳалар амалга оширилди.

2022 йил давомида Латвия давлатидан 32 бош, Қозогистон давлатидан 724 бош, Қирғизистон давлатидан 239 бош наслли қорамоллар, Қирғизистон давлатидан 5420 бош ва Қозогистон давлатидан наслли 2567 бош қўйлар келтирилди. 38 минг бош парранда, 5 минг бош қуён, 1,1 мингта асалари оиласи, 4,5 минг бош қўй ва эчки етказиб берилди. Мисол учун, Фориш туманидаги «Буюк Жавоҳир тимсоли» фермер хўжалиги хориждан 110 бош наслли қорамол ва 4492 бош наслли қўйлар олиб келди.

2021 йилда кам таъминланган 38 та хонадонга 120 бош қўйни кооперация усулида тарқатган. Ёки Зарбдор туманидаги «Зарбдор парранда» МЧЖ томонидан жорий йилнинг 1-чорагида 55 та хонадон шартнома

қилинган бўлиб, шу кунгача 14 та хонадонга 15 минг бош парранда тарқатилиб, 20 тонна гўшт сотиб олинган. Хонадонларга ҳар 40 кунда броллер жўжалар етказилиб, гўшти МЧЖ томонидан сотиб олинмоқда. Йил давомида 600 минг бош жўжа тарқатилиб, 1500 тонна товук гўшти қабул қилиб олинади. Ҳар бир хонадоннинг бир ойлик даромади 3 млн сўмни ташкил қилмоқда.

Вилоятда кейинги уч йил давомида 65100 гектар, шундан 21300 гектарга томчилатиб, 9600 гектарга ёмғирлатиб, 12000 гектарга пулсар усулида, 5100 гектарига эгатта плёнка тўшаб, 17100 гектарга лазерли ер текислаш орқали сугориш технологиялари жорий қилинади.

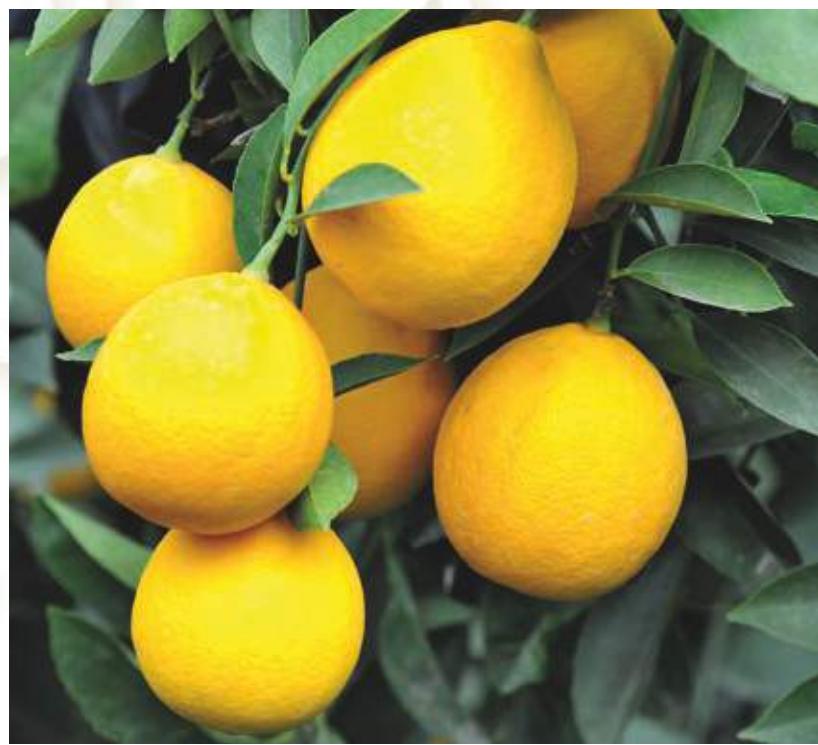
Вилоятда жами 54 та кластер, шундан пахтачиликда 6 та, галлачиликда 9 та, мева-сабзавотчиликда 24 та, картошкачиликда 3 та, чорвачиликда 3 та, қоракўлчиликда 3 та, паррандачиликда 1 та, балиқчиликда 1 та ҳамда пиллачиликда 4 та кластерлар фаолият кўрсатиб келмоқда. Ушбу кластерларга сувли ер майдонларининг 196,3 минг гектари ёки 73,1 фоизи ажратиб берилган. Шундан, 2022 йил 1-чорагида 13 та мева-сабзавотчилик, 1 та қорамолчилик, 1 та балиқчилик, 1 та паррандачилик кластерлари ташкил этилди.

Пахта-тўқимачилик кластерлари – бугунги кунда қуввати 270,2 минг тонна бўлган 7 та пахта толасини қайта ишлаш (105,5 %), қуввати 148,5 минг тонна бўлган 10 та чигитни қайта ишлаш (109,3 %), қуввати 64,8 минг тонна

бўлган 10 та ип калава (100 %), қуввати 13,8 минг тонна бўлган 5 та мато тўқиши (23,6 %), қуввати 2,8 минг тонна бўлган 2 та газлама тўқиши (23,6 %), қуввати 10,8 минг тонна бўлган 3 та мато ва газламани бўяш (65,1%), қуввати 12 млн дона бўлган 18 та тайёр кийим-бош ишлаб чиқариш корхонаси, қуввати 331,5 минг дона бўлган 13 та маҳсус кийим-бош ишлаб чиқариш корхоналари фаолияти йўлга қўйилди.

Галлачилик кластерлари – галлачиликда тўлиқ кластер фаолияти йўлга қўйилиб, бугунги кунда 9 та галлачилик кластерлари фаолият кўрсатиб келмоқда. Галлачилик кластерлари томонидан жорий йилда 3 та уруглик тайёrlаш цехлари ишга туширилди. Пахтакор туманида «Пахтакор олтин бошоқлари» МЧЖ ҳамда Ш. Рашидов туманидаги «Дафна ифори» МЧЖлар негизида уругчилик ғалла кластерлари ташкил этилди. Келгусида вилоятнинг қолган туманларида ҳам ғалла уругчилиги кластерлари ташкил этилиб, вилоятнинг ўзида элита ғалла уругликлари этиштириб берилади.

Вилоятда қуввати 61,3 минг тонна бўлган 30 та мева-сабзавотни қайта ишлаш, қуввати 17,9 минг тонна бўлган 56 та сутни қайта ишлаш, қуввати 10,6 минг тонна бўлган 26 та гўштни қайта ишлаш, қуввати 55,3 минг тонна бўлган 22 та ёғ маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналари фаолият кўрсатиб келмоқда.

2018 йилда Жиззах вилоятининг Пахтакор туманида Американинг «Silverleaf International» компанияси билан ҳамкорликда қўшма корхона ташкил этилиб, ер майдонлари ажратилди ва қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни янада чукурлаштириш борасида тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Шароф Рашидов туманида жойлашган «BMB-NRC Agrologistics» Ўзбекистон-Россия қўшма корхонаси ишга туширилди.

40 гектар худудни ўз ичига олган марказ қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини саралаш, калибрлаш, қайта ишлаш, қадоқлаш ва саклаш каби хизматларни амалга оширади.

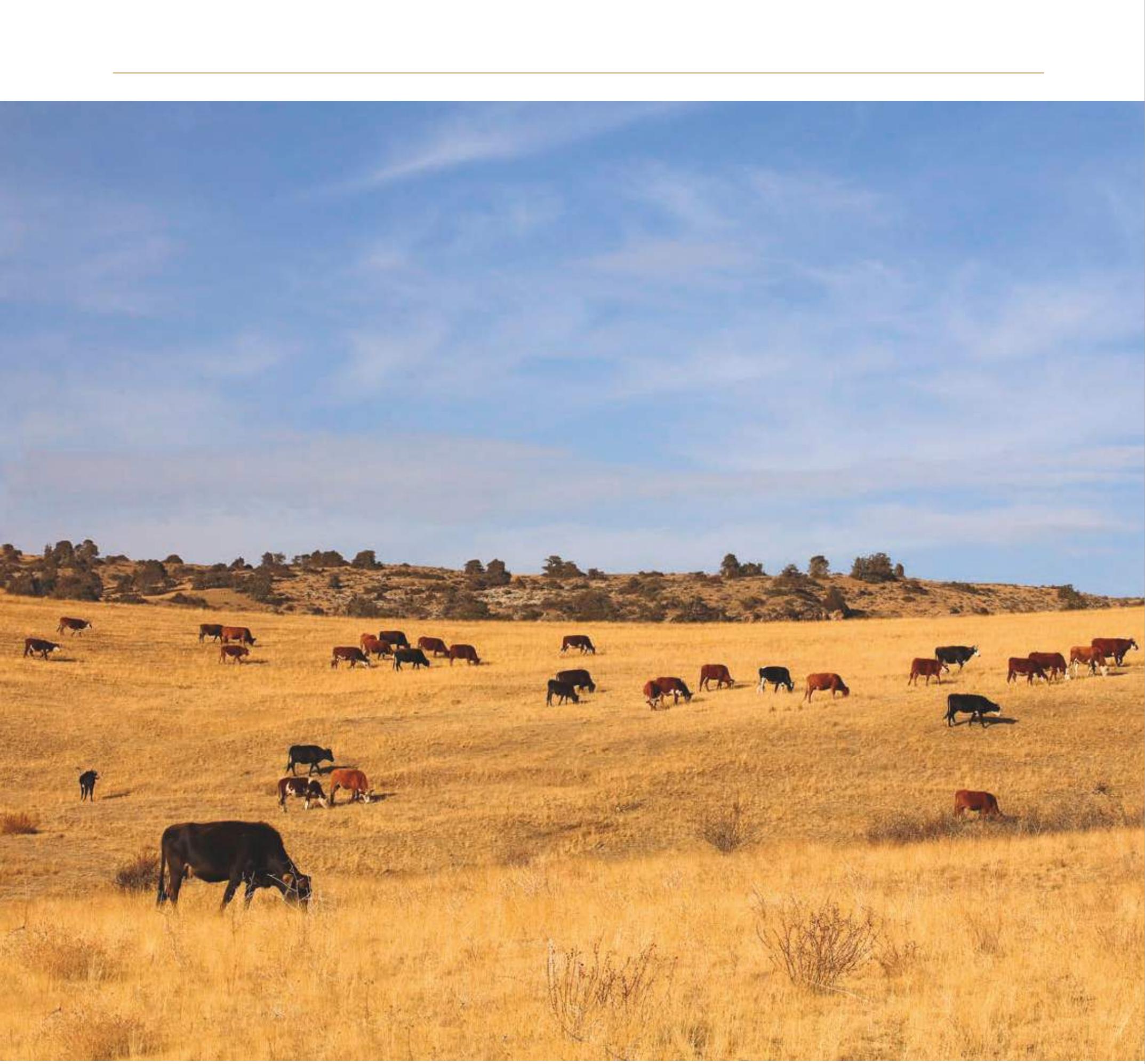

«Jizzax Organic» МЧЖ ХК Вазирлар Маҳкамаси-нинг қарорига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан белгилаб берилган вазифаларни амалга ошириш мақсадида ташкил этилган. Корхона фаолияти Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги-ни ривожлантиришга қаратилган. «Jizzax Organic» чорвачилик, ўсимликшунослик ва генетик наслчилик ишлари билан шуғулланади. Жиззах қишлоқ хўжалиги кластерига йўналтирилган жами сармоя 150 миллион АҚШ долларини ташкил этади.

«Jizzax Organic» кластери Ўзбекистонда илк бор қишлоқ хўжалигида дронлардан фойдаланишни бошлади. Дронлар далаларни хариталаш, экинларни ўсишини мониторинг қилиш, касалликларни аниқлаш ва зааркунандаларга қарши курашиб учун ишлатилади.

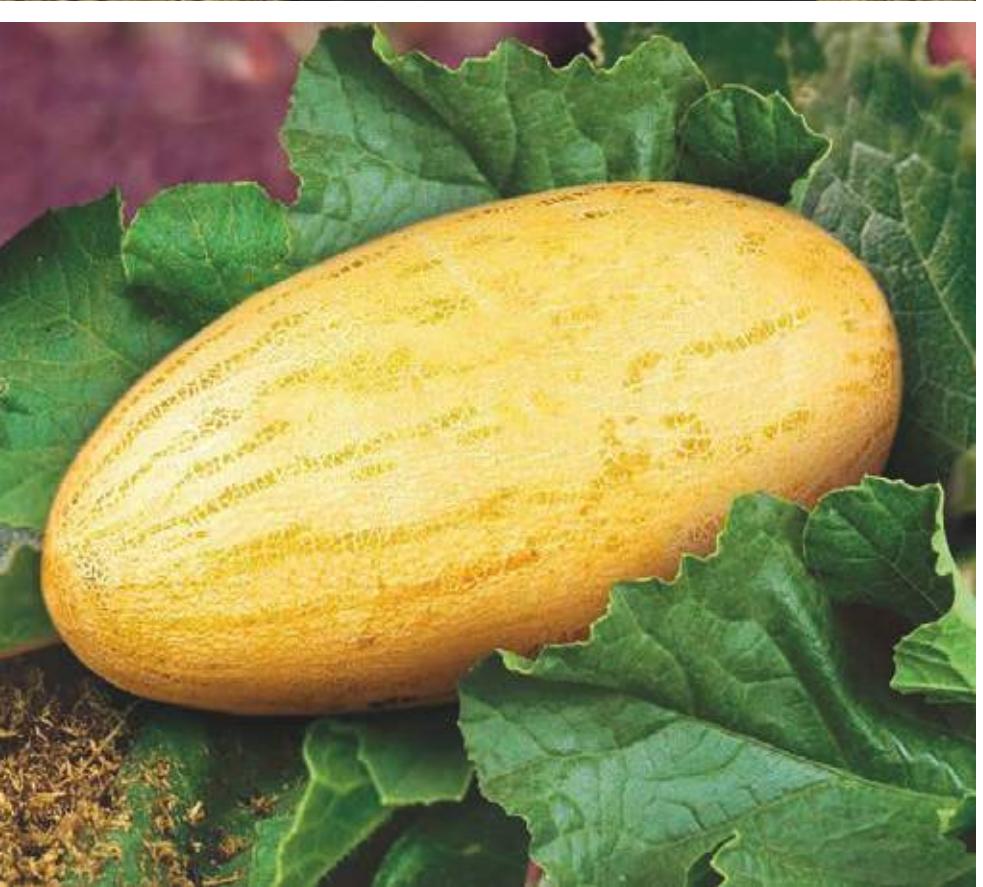
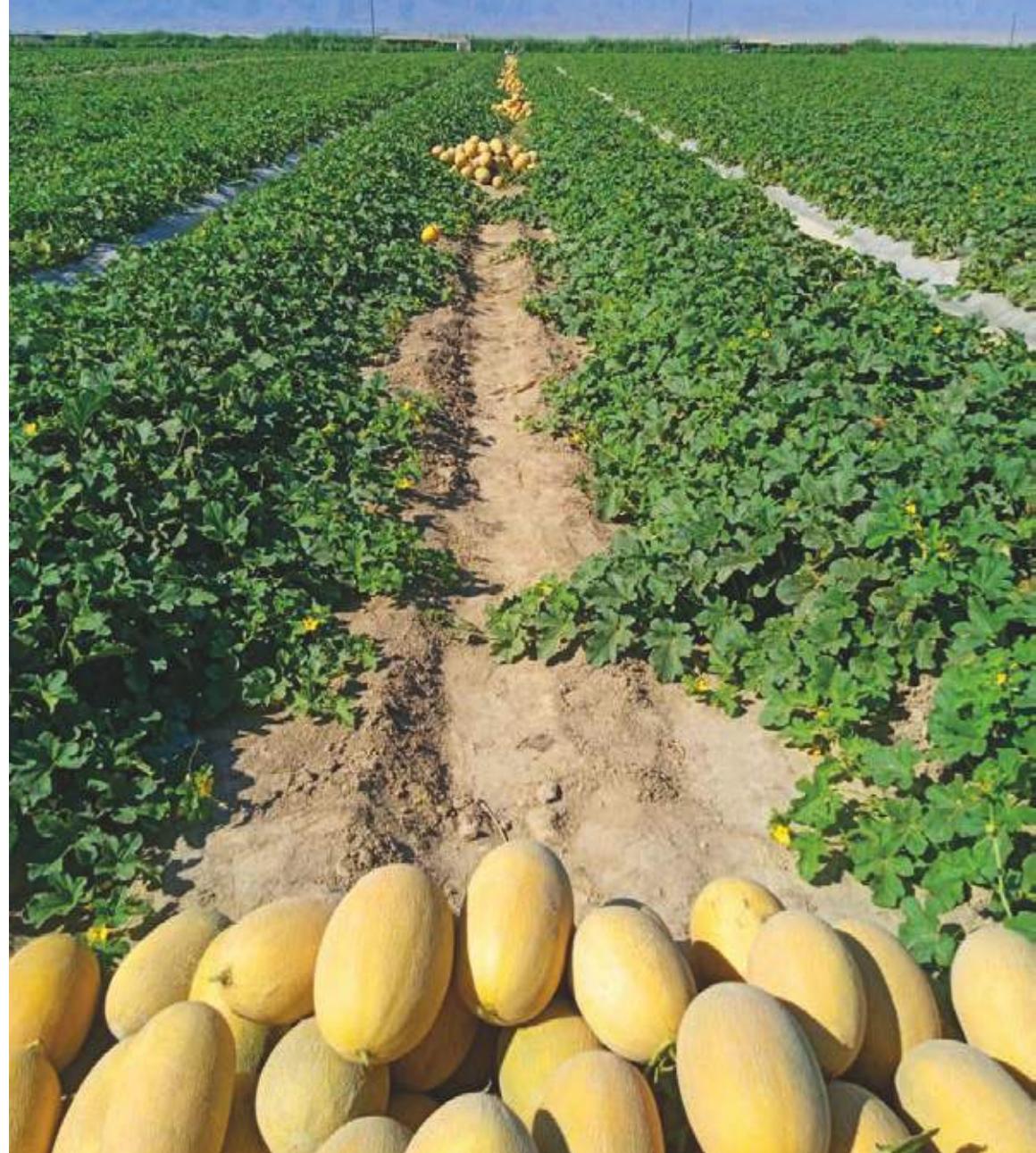

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН КЕНГ
ИМКОНИЯТЛАР ВА АМАЛИЙ
ИШЛАР МАМЛАКАТИГА
АЙЛАНМОҚДА

МАҲАЛЛА ОБОДЛИГИ – АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИ

Янги Ўзбекистон республикамизнинг ҳар бир ҳудудидаги янгиланишлар билан ўзини намоён этмоқда. Бундай янгиланишлар ҳаётимизнинг барча жабҳаларида акс этмоқда. Давлат ва жамият ҳаётининг мутлақо янги даври амалга оширилаётган ижтимоий-иктисодий ислоҳотларда яққол билинмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М. Мирзиёев таъкидлаганларидек: «Янги Ўзбекистон» ва «Учинчи Ренессанс» сўзлари ҳаётимизда ўзаро уйғун ва ҳамоҳанг бўлиб янграмоқда, халқимизни улуғ мақсадлар сари руҳдантиromoқда».

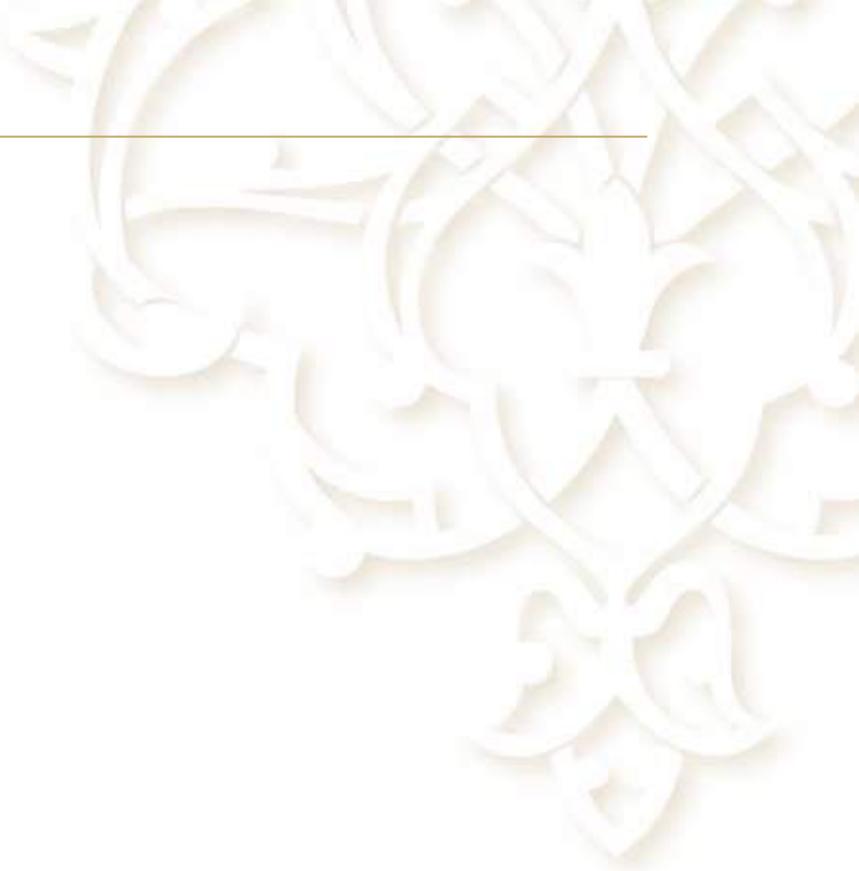
Жizzax вилоятида асрларга татигулик бунёдкорлик ишлари амалга оширилди, тарих билмас ўзгаришлар юз берди. Бу ўзгаришларнинг улуғворлигини ҳис этиш учун узоққа бормай, айни кунларда юртимизнинг барча шаҳар ва қишлоқларидағи улкан бунёдкорлик ишларини кўриш, қалбан ҳис этишнинг ўзи етарли.

Юртбошимиз Шавкат Мирмонович Мирзиёевнинг яна бир ташабуси билан амалга оширилаётган «Обод қишлоқ» дастури элимиз учун ҳаётбахш аҳамиятга эга. Чунончи, ушбу дастур доирасида 2018 йилда Дўстлик туманидаги «Манас» қишлоқ фуқаролар йигинида кишини ҳайратлантирадиган кўлам ва суръатда қурилиш ҳамда ободонлаштириш ишлари бажарилди. Бу дастур 6 минг 500 нафардан ошиқ манасликларнинг ичимлик суви, электр ва газга бўлган эҳтиёжини давр талаби даражасида қондиришга омил бўлди. Ҳудуддаги 34 та қўп қаватли уйлар ва 1024 та якка тартибдаги уй-жойлар тўлиқ таъмирдан чиқарилди, 2 та мактаб, 2 та мактабгача таълим муассасаси, маданият саройи, қишлоқ врачлик пункти, маҳалла фуқаролар йигини каби бир қатор бино ва иншоотлар капитал таъмирланиб, замонавий кўриниш касб этди.

Манасда амалга оширилган бу дастур юртимизнинг барча ҳудудларида ҳаётта татбиқ этилди. Чунончи, вилоятимизнинг Арнасой туманида «Чўлқувар», Бахмал туманида «Оқтош», Фаллаорол туманида «Хонимкўргон», Шароф Рашидов туманида «Куёвбоши», Зомин туманида «Навбаҳор», Зарбдор туманида «Тошкесган», Зафаробод туманида «Лолазор», Мирзачўл туманида «Ғалаба», Пахтакор туманида «Мингчинор», Фориш туманида «Оқтом» ҳамда Янгиобод туманида «Ҳавотоғ» қишлоқлари «Обод қишлоқ» дастури доирасида таъмирдан чиқарилиб, замонавий кўринишга келтирилди .

2018 йилда «Обод қишлоқ» дастурини амалга оширишда «Манас» қишлоғи тажриба ва намуна-кўргазмали ҳудуд бўлиб хизмат қилди. Айнан шу дастур туфайли республикамизнинг бошқа вилоятлари, кўшни давлатлар аҳолиси «Манас»нинг ривожланмаган қишлоқдан обод ҳудудга айланганини кўрди.

«Обод қишлоқ» дастури доирасида, хусусан, давлат раҳбарининг 2019 йил 30–31 январь кунлари вилоят-мизга ташрифи давомида ва вилоят фаоллари иштирокида кенгайтирилган тарзда ўтказилган йиғилишида 2018 йилда Мирзачўл тумани «Гагарин» шаҳарчаси намунасида вилоятнинг барча туман марказларини ободонлаштириш, кенг кўламли қурилиш ишларига белгилаб берилди. Натижада, 2018 йилда фақат «Гагарин» шаҳарчаси «Обод марказ»га айлантирилган бўлса, биргина 2019 йилнинг ўзида 11 та туман марказларида «Гагарин» шаҳри намунасида инсонни ҳайратлантирадиган, дилда фахр, ифтихор уйғотадиган кенг кўламли қурилиш ва ободонлаштириш ишлари бажарилди ва бу ишлар давом этмоқда.

2021 йилда биргина «Обод қишлоқ» ва «Обод маҳалла» дастурларига мувофиқ вилоят бўйича 286 та маҳаллалардаги 2866 та объектларда қурилиш-таъмирлаш ишлари бажарилди. Ажратилган маблағлар ҳисобидан 1033 км ички йўллар, 255 км ичимлик суви тармоқлари, 1 113 км электр тармоқлари, 38 км газ тармоқлари, 5 100 та якка тартибдаги уй-жойлар, 325 та кўп қаватли

үй-жойлар, 43 та умумтаълим мактаблари, 14 та мактабгача таълим муассасалари, 15 та соғлиқни сақлаш ва 23 та бошқа соҳа обьектлари, 150 та бозор инфратузилма обьектлари ҳамда 15 та автобекатларни ташкил этиш ишлари амалга оширилиб, 8 та янги автобус йўналишлари очилди.

«Обод қишлоқ» дастури доирасида ўтган 2 йил давомида 12 та туманнинг 69 та қишлоқ ҳудудларида 53 924 та хонадонларда яшовчи 326 468 нафар аҳолига қулай шарт-шароитлар яратилди. Жумладан, дастурга мувофиқ 953,7 млрд сўм маблағ қурилиш-таъмирлаш ишлари учун сарф этилди. Ушбу маблағлар ҳисобига 601 км ички йўллар, 305,6 км ичимлик суви тармоқлари, 602 км электр тармоқлари, 26 км газ тармоқлари, 23424 та якка тартибдаги үй-жойлар, 689 та кўп қаватли үй-жойлар, 109 та умумтаълим мактаблари, 32 та мактабгача таълим муассасалари, 32 та соғлиқни сақлаш ва 7 та бошқа ижтимоий соҳа обьектлари, 446 та бозор инфратузилма обьектлари ҳамда 26 та автобекатларни ташкил этиш, таъмирлаш ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилиб, 40 та янги автобуслар харид қилинди ва бир неча ўнта янги йўналишлар очилди.

«ИНСОН ҚАДРИ УЧУН» ШИОРИНИНГ БОШ МАҚСАДИ – АҲОЛИ ТУРМУШ ШАРОИТИНИ ЯХШИЛАШ

Жиззах вилоятида аҳоли турмуш шароитини яхшилаш, уни муносиб турар жой билан таъминлаш, халқ фаровонлигини ошириш доимо эътибор марказида бўлмоқда. Бу борада вилоятда жорий йилда жами 3115 хонадонли (Жиззах шаҳрида 795 хонадонли ва қишлоқларда 2320 хонадонли) кўп қаватли уй-жойлар қурилмоқда. Бугунги кунга келиб, Жиззах шаҳрида янги тартибга мувофиқ, қурилиши амалга оширилган 836 хонадонга мўлжалланган 15 та кўп қаватли тижорат уй-жойларнинг қурилиш ишлари якунланиб, ободонлаштириш ишлари бажарилмоқда.

Охириги 3 йил давомида, инвестиция дастурига асосан, 461 та ижтимоий инфратузилма обьектларида қурилиш, таъмирлаш ишлари олиб борилди. Шунингдек, шаҳар ва қишлоқларда 327 хонадонга мўлжалланган арzon уй-жойлар ҳамда 5 226 хонадонга мўлжалланган тижорат уйлари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Янги иш жойларини ташкил этиш ва ишсизлик даражасини камайтириш бўйича ҳам тизимили ишлар олиб борилмоқда. 2023 йилда вилоятда 57 369 та доимий янги иш ўринлари яратилди. З 706 та ижтимоий ҳимояга муҳтоҷ оиласаларга енгил конструкцияли иссиқхоналар ўрнатиш, асбобускуна, меҳнат қуролларини харид қилиш учун, кўчатлар ва суғориш воситалари хариди учун 16 млрд 664 млн сўмлик субсидиялар ажратилди. «Темир дафттар»га киритилган оиласалар, уларни қўллаб-қувватлаш ва камбағалликдан чиқариш бўйича кўрилган чоралар ўз натижасини бермоқда. Вилоятда 17 025 та эҳтиёжманд оиласалар «Темир дафттар»ларга киритилган бўлиб, улар 75 664 нафарни ташкил этади. Уларнинг 20 858 нафари меҳнатга лаёқатли ишсизлар ҳисобланади. 2020 йил давомида амалга оширилган ишлар натижасида 14 987 та (88,0%) кам таъминланган оиласаларнинг 20 343 нафар (97,5%) ишсиз оила аъзолари ишга жойлаштирилди.

«Ёшлар дафтари»ни шакллантириш бўйича ҳам тизимили ишлар амалга оширилмоқда. 2020 йилнинг 8 ок-

тябрь куни ҳурматли Юртбошимиз раҳбарлигига «Жамиятда аёллар ва ёшларнинг фаоллигини ошириш ҳамда бандлигини таъминлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида»ги видеоселектор йигилишидаги топшириққа асосан, «Аёллар дафтари» ва «Ёшлар дафтари»ни шакллантириш бўйича тажриба тариқасида вилоятнинг Жиззах шаҳри ва Мирзачўл тумани танлаб олинди. 2020 йил 16 октябрдан 5 ноябрга қадар белгиланган анкета асосида ишчи гурухлар томонидан Жиззах шаҳрида 37 573 нафар, Мирзачўл туманида 7 570 нафар, жами 45 143 нафар ёшлар (18–30 ёш) билан сухбат ўтказилиб, хатлов қилинди. Жиззах шаҳрида 37 573 нафар ёшлардан 5102 нафари, Мирзачўл туманида 7 570 нафар ёшлардан 890 нафарини «Ёшлар дафтари»га киритиш бўйича ишлар олиб борилмоқда.

ЁШЛАРГА ЭЪТИБОР – КЕЛАЖАККА ЭЪТИБОР

Республиканинг барча ҳудудларида бўлгани каби Жиззах вилоятида ҳам ёшлар билан ишлаш тизими янги босқичга чиқарилди. Хусусан, ҳар бир шаҳар ва туманларда алоҳида «Ёшлар дастурлар»и тасдиқланиб, ушбу дастурлар доирасида икки йўналишда (ёшлар бандиги ва уларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш) устувор вазифалар белгиланди. «Ёшлар дафтари» ташкил этилиб, ҳар бир хонадон хатловдан ўтказилди ҳамда ишсиз, ижтимоий кўмакка муҳтож ёшлар мазкур дафтарга киритилди. Ишсизлиги аниқланган жами 18 196 нафар ёшларнинг бандлиги таъминланди. Бундан ташқари, 2 940 нафар ёшлар касб-хунар ва тадбиркорлик асослари бўйича ўқитилди. «Ёшлар 1+1» дастури асосида тадбиркор ва ҳунармандларга 2 402 нафар ёшлар биринкирилди. Ёшларни қўллаб-қувватлаш мақсадида, ҳар бир туман (шаҳар)да молиявий манбалари аниқ белгиланган алоҳида ёшлар жамғар-

малари ташкил этилиб, 33,1 млрд сўм миқдорида маблағлар шакллантирилди. Ушбу маблағлар ҳисобидан «Ёшлар дафтари»даги 18 366 нафар ёшларга 29,4 млрд сўм миқдорида амалий ёрдамлар кўрсатилди.

Ёшларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш бўйича давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилган «5 муҳим ташаббус» доирасида маҳалла ва таълим муассасаларида 865 та янги тўгарак ва секциялар ташкил этилиб, жами 20 450 нафар ёшлар қамраб олинди.

2021 йилнинг шу қунига қадар ёшларга оид 183 та обьектлар барпо этилиб, фойдаланишга топширилди. Хусусан, бугунги қунга қадар 162 та маҳаллада «Street workout», 6 та «Streetball» майдоначалари, 13 та Универсал спорт майдончаси, 1 та кутубхона ва «bookcafe», 8 та туман марказида Рақамли ўқув марказлари ҳамда бошқа йўналишларда ёшларга оид 9 та обьектлар қуриб, фойдаланишга топширилди.

Жиззах вилоятида 800 минг нафардан ортиқ 30 ёшгача бўлган ёшлар истиқомат қиласди. Вилоятдаги «Маданият маркази», «Ёшлар инновацион маркази» ва бошқа ёшлар муассаса-саларида улар учун барча шарт-шароит яратилган.

Ёшларни ҳарбий ватанпаварлик руҳида тарбия қилиш, уларни касб-ҳунарга ўргатиш мақсадида профилактик ҳисобда турувчи ёшлар ўртасида «Жасорат мактаби» ўқув-йигини «Жиззах тажрибаси» сифатида бутун респуб-ликага оммалаштирилди.

2023 йилда Жиззах шахри марказида жойлашган собиқ теннис корти биноси ўрнида янги теннис корти қурилиши билан биргаликда, халқаро талаблар асосида, нафақат Ўзбекистонда, балки Ўрта Осиёдаги энг йирик «Киберспорт аренаси»си қуриб, фойдаланишга топширилди.

АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КҮРСАТИШ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев бошқа ҳудудлар қатори Жиззах вилоятини ижтимоий-иктисодий ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратмоқда. Шу юксак эътибор туфайли 2018 йил 4 майда «Жиззах вилояти аҳолисини сифатли ичимлик суви билан таъминлашни яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги тарихий қарори қабул қилинди. Тарихий лойиҳа – «Зарафшон дарёси сувидан фойдаланиш ҳисобига Жиззах вилоятининг ичимлик сув таъминоти тизимини яхшилаш» лойиҳаси амалга оширилди. Бугунги кунга қадар объектда жами 163,0 км магистрал сув тармоқларидан 135,7 км (83 фоиз)га қувурлар ётқизилди, 3 та иншотда қурилиш ишлари тўлиқ якунланди.

Истеъмолчиларни табиий ва суюлтирилган газ билан таъминлаш учун 2023 йилда 26,6 км газ тармоқлари янгидан қурилди, 89,8 км газ тармоқлари реконструкция қилинди, 25 та газ тақсимлаш пунктлари мукаммал таъмирланди.

Вилоят аҳолиси ҳамда саноат корхоналарини мунтазам равишда электр энергияси билан таъминлаш юзасидан тезкор чоралар кўриб борилмоқда. 2023 йилда 410,9 км электр узатиш тармоқлари, 114 та янги трансформатор пунктлари янгидан ўрнатилди, 1393,6 км электр узатиш тармоқлари, 430 та трансформатор пунктлари, 3 та юқори кучланишли трансформатор мукаммал таъмирланди, 3 297,2 км электр узатиш тармоқлари, 723 та паст кучланишли трансформатор пунктлари жорий таъмирланди. Натижада 154,7 мингта истеъмолчиларнинг электр таъминоти яхшиланди.

ТРАНСПОРТ ИНФРАТУЗИЛМАСИ ВА ХИЗМАТ КҮРСАТИШ

Жиззах ҳудуди қулай транспорт-логистика жойлашувига эга. Ҳудуд бўйлаб Ўзбекистон пойтахтини республиканинг марказий ва гарбий қисмлари билан боғловчи трасса ўтади.

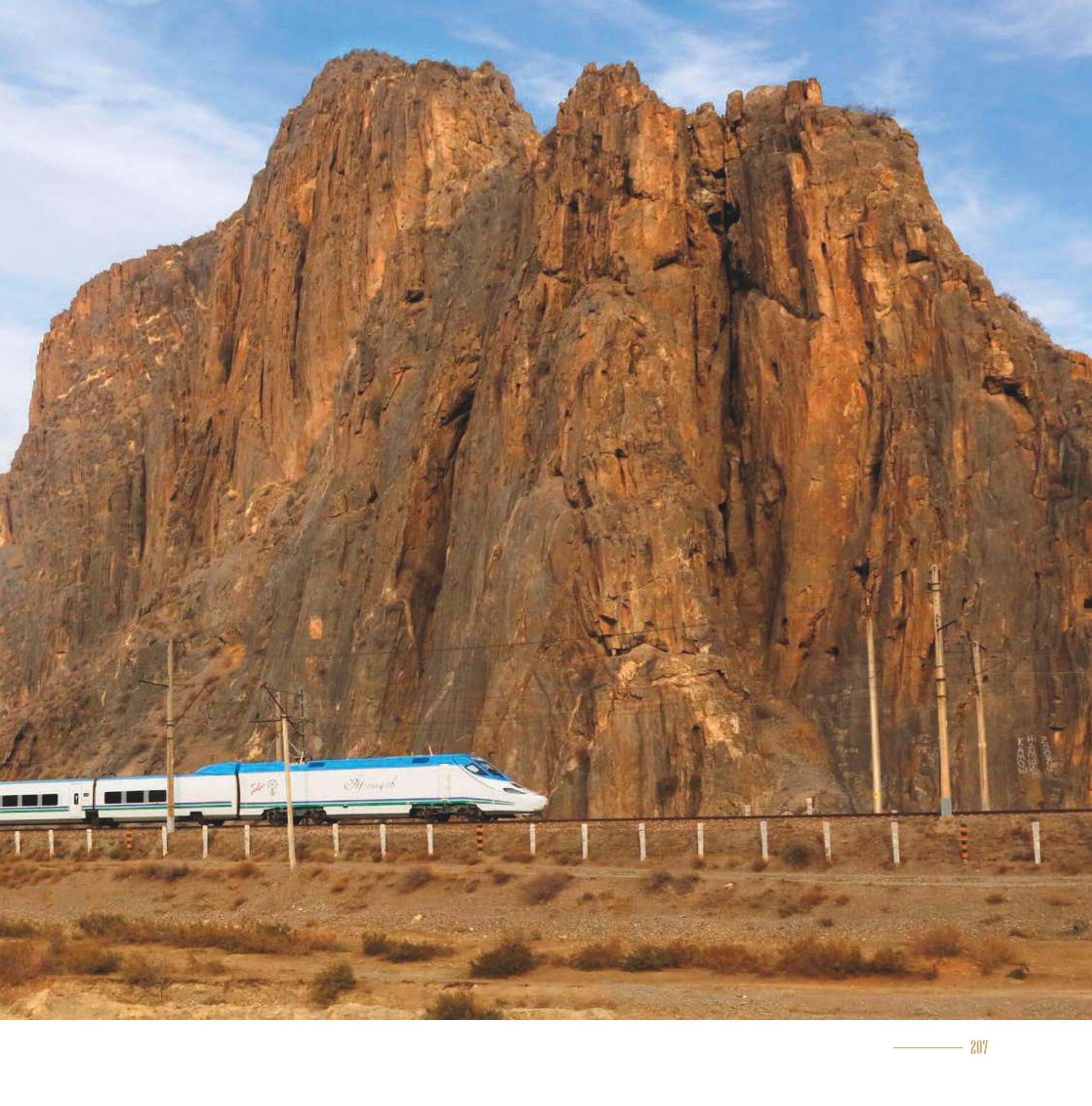
2023 йил сентябрь ойида Зоминда аэропорт очилди. Бу ерда 1200 метр узунликдаги асфалт учиш-қўниш йўлаги қурилди. Йўловчи терминали 30 кишига мўлжалланган.

Жиззахда йўловчилар учун барча қулайликларга эга темир йўл вокзали мавжуд. Мазкур станцияда «Afrosiyob» тезюорар поезди тўхтаб ўтади.

Транспорт инфратузилмаси ва хизмат кўрсатишни ривожлантириш улкан туризм салоҳиятини янада ривожлантиришга хизмат қиласи.

РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛарНИНГ ҲАЁТГА ТАТБИҚ ЭТИЛИШИ

Хеч кимга сир эмаски, бугун дунё миқёсида рақамли иқтисодиётга ўтиш жадал суръатлар билан амалга оширилмоқда. Рақамли технологиялар нафақат маҳсулот ва хизматлар сифатини оширади, балки ортиқча харажатларни камайтиради ва энг муҳими, коррупцияни йўқотища ҳам самарали восита ҳисобланади. Жиззах вилоятида рақамли технологияларни ривожлантириш бўйича бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, 2023 йилда вилоятда рақамли инфратузилмани ривожлантириш мақсадида 2813 км оптик толали алоқа линиялари қурилди. Аҳоли ва тадбиркорлик субъектларига юқори тезлиқдаги интернет хизматини кўрсатиш мақсадида 34 340 та кенг полосали интернет портлари ўрнатилиб, ушбу портлар сони 178 900 тага етказилди ва ўзиш сурати 125,4 фоизни ташкил этди.

Кўрсатилаётган интернет хизматлари сифатини яхшилаш мақсадида магистрал тармоқлар ўтказувчанлик қобилияти вилоят марказигача 3 баробар ёки 600 гегабит/сониягача ва туманлар марказларигача 1,5 баробар ёки 60 гегабит/сониягача оширилди. Мобиль алоқа тармоқларини ривожлантириш мақсадида 2023 йилда 127 та янги мобиль алоқа база станцияси ўрнатилди, 297 та мобиль алоқа база станцияси модернизация қилинди, натижада, аҳоли масканларинг мобиль алоқа билан қамров даражаси 97 фоизга ва мобиль интернет билан қамров даражаси 92,4 фоизга етказилди. Шу кунга қадар вилоятдаги 558 та умумтаълим мактаблари, 229 та мактабгача таълим муассасалари ва 227 та соғлиқни сақлаш муассасаларига оптик толали алоқа линиялари қурилиб, юқори тезлиқдаги интернет хизматига уланди.

2020 йилда Жиззах шаҳрида IT-Park Жиззах филиали ташкил этилди. Жиззах вилоятида IT-Park резидентлар сони 2022 йилда 17 тани ташкил этган бўлса, бугунги кунда IT-Park резидентлар сони 32 тага (ўсиш 15 та) етказилди.

IT-Park резидентлари томонидан компьютер дастурлаш хизматлари ҳажми 2023 йилда 6,5 млрд сўмни ва IT-хизматлар экспорти ҳажми 389, минг долларни ташкил этди.

«Бир миллион дастурчи» лойиҳасида вилоятда 100 180 нафар ёшлар иштирок этиб, уларнинг 49 858 нафари битирувчи сертификатини қўлга киритди. «Бир миллион дастурчи» лойиҳасининг мантиқий давоми бўлган «Coursera» онлайн платформасида 35 534 нафар иштирокчи қатнашиб этиб, улардан деярли барчаси, 33 444 нафари сертификатни қўлга киритди.

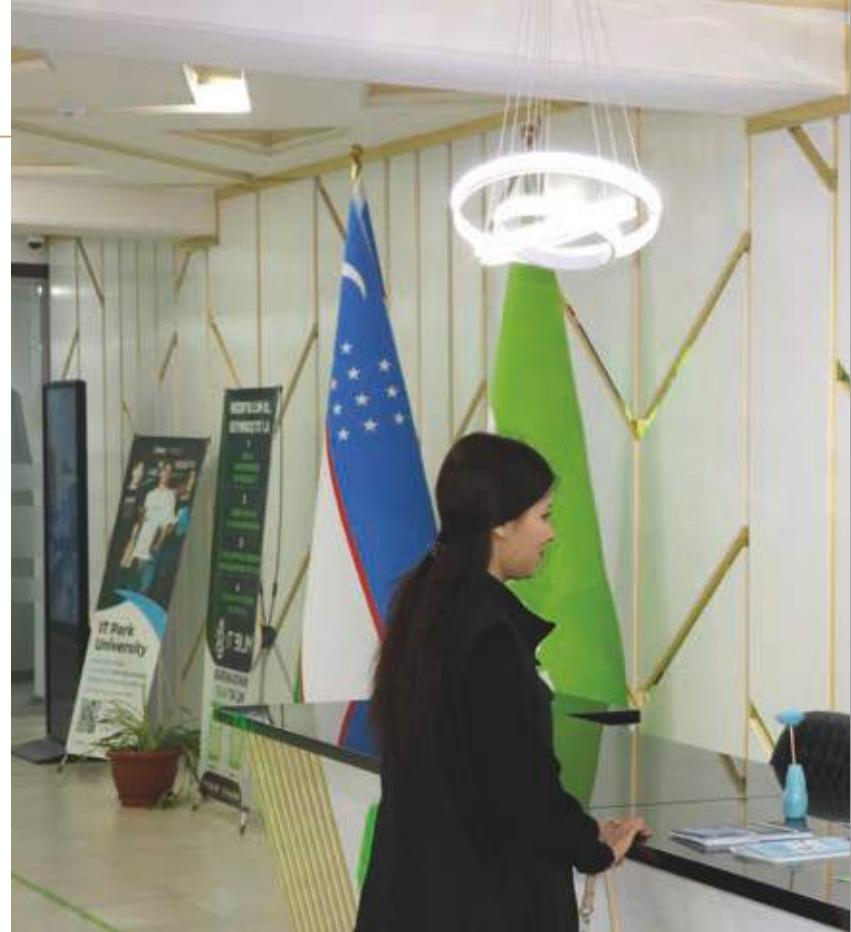
Жиззах шаҳрида IT-йўналишида Ҳиндистоннинг Sambhram университети ташкил этилди. Ҳозирда мазкур университетда 2 035 нафар талабалар таҳсил олмоқда.

Жиззах шаҳрида 1200 ўринга мўлжалланган, халқаро талабларга жавоб берадиган, Ўрта Осиёда ягона бўлган Киберспорт аренаси барпо этилди ва 2023 йилнинг 24 декабрь санасида расман иш фаолиятини бошлади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг тегишли Фармон ва Қарорлари билан Жиззах вилоятини рақамлаштириш бўйича 155 та лойиҳалар амалга оширилди.

Жиззахдаги «IT Park» ахборот технологиялари каби муҳим соҳада истеъододлар етиштирилаётган маскандир. «IT Park Jizzax» биносида кулагай ва самарали ишлаш учун барча шароитлар яратилган: юқори тезлиқдаги интернет, кондиционер, 46 ўринли анжуманлар зали, кутубхона, коворкинг маркази, стартап хоналари, робототехника лабораторияси, медиа марказ, киберспорт ва инновация синфлари.

ТАЪЛИМ, СОГЛИҚНИ САҚЛАШ, СПОРТ, МАДАНИЯТ

Мактабгача таълим

2023 йил ҳолатига кўра, вилоятда жами 1539 та мактабгача таълим ташкилотлари фаолият олиб бормоқда. Уларнинг 235 таси давлат, 79 таси давлат-хусусий шерикчилик асосидаги, 1213 таси оиласвий, 12 таси хусусий нодавлат мактабгача таълим ташкилотлари ҳисобланади. Мавжуд мактабгача таълим ташкилотларида 96 870 нафар 3–7 ёшли болалар қамраб олинган. Мактабгача таълимни ривожлантириш борасида бошлаган ислоҳотларимиз натижасида, жорий йилда 4 та давлат, 8 та давлат-хусусий шерикчилик асосида йирик ва 202 та оиласвий болалар боғчалари ташкил этилди. Ушбу ишлар натижасида 1 минг 431 нафар мактабгача таълим ёшидаги болалар қамраб олинди. Шунингдек, соҳада республика ҳукумати томонидан яратиб берилган имкониятлардан самарали фойдаланиш натижасида бу кўрсаткич 76,2 фоизга етказилди. Амалга оширилган ишлар натижасида 2017 йилдан бўён 63 та Давлат МТТлари, шунингдек, 79 та давлат-хусусий шерикчилик асосидаги, 1213 та оиласвий ва 11 хусусий МТТлар ташкил этилди. 3–7 ёшдаги болаларнинг мактабгача таълим муассасаларига қамров даражаси 16,7 фоиздан 76,2 фоизга оширилди.

Мактаб таълими

Школьное образование

School education

Халқ таълими тизимида жами 558 та умумий ўрта таълим мактаблари, 14 та «Баркамол авлод» болалар мактаблари фаолият олиб бораётган бўлиб, уларда 267 минг нафар ўқувчилар таҳсил олмоқда. Жами педагоглар сони 23 133 нафарни ташкил этиб, шундан 20 886 нафари (90,3 фоиз) олий маълумотли ўқитувчиларни ташкил этмоқда. Ўқитувчилар ва соҳа ходимларининг мавқеини ошириш бўйича олиб борилган ишлар натижасида сўнгги икки йил давомида мактабларимизга 2 мингга яқин олий маълумотли ўқитувчилар қабул қилиниб, ушбу кўрсаткич 7 фоизга яхшиланди. 2023 йилнинг ўзида 568 нафар олий маълумотли ўқитувчилар ишга қабул қилинди. 2022–2023 ўқув йилида битирувчиларнинг 41 фоизи ёки 6 752 нафари олий ўқув юртларига ўқишга кирдилар.

2023/2024 ўқув йилидан бошлаб 13 та умумтаълим мактабларида касб-хунарга ўргатиш амалиёти жорий этилади. Ушбу мактабларда ҳудудларнинг ихтисослашувидан келиб чиқиб ҳудудга мос касблар ва тадбир-

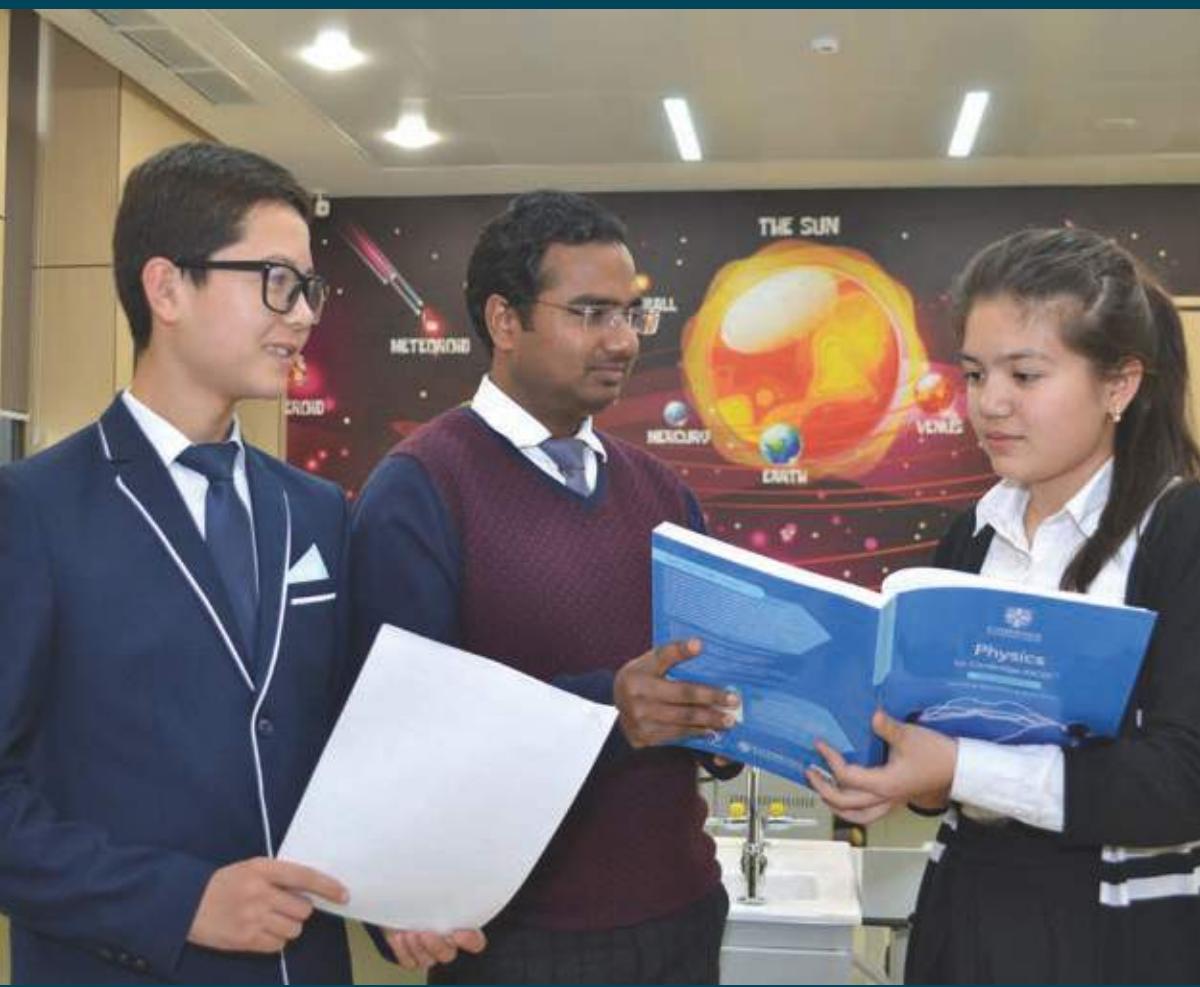

корликка ўргатилмоқда. 2024 йил 1 январдан бошлаб, асосан, 24 та умумий ўрта таълим мактабларида қасб-хунарга ўргатиш амалиёти жорий этилади.

2023 йилда 141 та мактаблар қурилди, капитал таъмирланди ва реконструкция қилинди. Бундан ташқари, 44 та умумий ўрта таълим мактаблар электрон доска, 14 та умумий ўрта таълим мактаблари робототехника воситалари билан таъминланди. 2017 йилда Жиззах шаҳрида ўзбек тили ва адабиётини чуқур ўқитишга ихтисослаштирилган Ҳамид Олимжон ва Зулфия номидаги мактаб-интернати очилди.

Битирувчиларнинг олий таълим муассасаларига кириш кўрсаткичлари билан бир қаторда давлат тест синовлари асосида тест топширган битирувчиларнинг ўртacha балл кўрсаткичлари ҳам йилдан йилга ошиб бормоқда. Жумладан, тест синовларида иштирок этган ўқувчиларнинг ўртacha бали 2020 йилда 67,2 фоизни ташкил этган бўлса, 2023 йилга келиб 73,7 фоизга (+6,5 %) ошди. Бу кўрсаткич республика миқёсида энг юқори ўринлардан бири эканлигини алоҳида қайд этиш лозим.

2021 йил 12 ноябрь куни Жиззах шаҳрида Президент мактаби очилди. Мактаб хоналари энг замонавий ўқув жиҳозлари ва технологиялари билан жиҳозланган. Кутубхонада 9500 дан ортиқ китоб ва қўлланмалар мавжуд. Мактабдаги ўқув-тарбия жараёнлари халқаро Кембридж Эссесмент Интернейшнл Эдикейшн таълим системаси ва маҳаллий таълим тизимимиз интеграциялашган ҳолда ташкил этилган бўлиб, Филиппиндан 3 нафар, Хинди斯顿дан 2 нафар, Хорватия, Покистон, Буюк Британия ва Шотландиядан 1 нафардан, жами 9 нафар хорижлик малакали ўқитувчилар ёшларга таълим беришмоқда.

2022 йилга келиб вилоятда олий таълим муассасалари сони 5 тага етди. Хусусан, 2 та («Sambhram» университети ва Қозон Федерал университети Жиззах филиали) ташкил этилди. 2023–2024 ўқув йилида жами ӯқишига қабул қилинган талабалар сони 6 426 нафарни ташкил этди. Умуман, сўнгти 5 йилда Олий таълим билан қамраб олиш даражасини қарийб 2 баробарга (3170 нафардан 6426 нафарга) оширишга эришилди.

Абдулла ҚОДИРИЙ номидаги ЖИЗЗАХ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ

Вилоятнинг биринчи олий таълим муассасаси бўлган Абдулла Қодирий номидаги Жиззах давлат педагогика институти 1974 йилда ташкил топган бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 21.06.2022 йил «Педагогик таълим сифатини ошириш ва педагог кадрлар тайёрловчи олий таълим муассасалари фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-289 сонли Қарорига кўра, институтга Жиззах давлат педагогика университети мақоми берилди.

1974 йилда 2 та факультет, 5 та йўналиш ҳамда 6 та кафедра ва 50 нафар профессор-ўқитувчилар жамоаси ва 425 нафар талабалар билан иш бошлаган институт бугунги кунга келиб 13 та факультет ва 41 кафедрага эга катта илм даргоҳига айланган.

Жиззах политехника институти 1992 йилда ташкил этилган. Ҳозирги кунда институтда 33 та бакалавриат мутахассислиги бўйича 7 та факультет ва 27 та кафедра, 16 та мутахассислик бўйича магистратура, 16 та сиртқи бўлим ва 4 та мутахассислик бўйича 4 та докторантура мавжуд. Бўлажак мутахассисларга юқори малакали педагог кадрлар таълим-тарбия бермоқда.

Талабаларнинг илмий-маърифий фаолияти учун институтда технопарк, спорт шаҳарчаси, ахборот-ресурс маркази, замонавий ётоқхона фаолият кўрсатмоқда.

МИРЗО УЛУГБЕК номидаги ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИНИНГ ЖИЗЗАХ ФИЛИАЛИ

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетининг Жиззах филиали Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2019 йил 30–31 январь кунлари Жиззах вилоятига ташрифи чогида ҳамда Ўзбекистон Республикаси вазирларининг таклифига биноан ташкил этилди.

Филиалнинг асосий мақсади психология, педагогика, математика ва табиий фанлар, механика ва бошқа йўналишлар бўйича халқаро стандартлар даражасида юқори малакали кадрларни тайёрлашдан иборат.

Айни пайтда университетда 2 та факультет, 10 та кафедра мавжуд бўлиб, талабалар сони 4,2 минг нафардан ошиди.

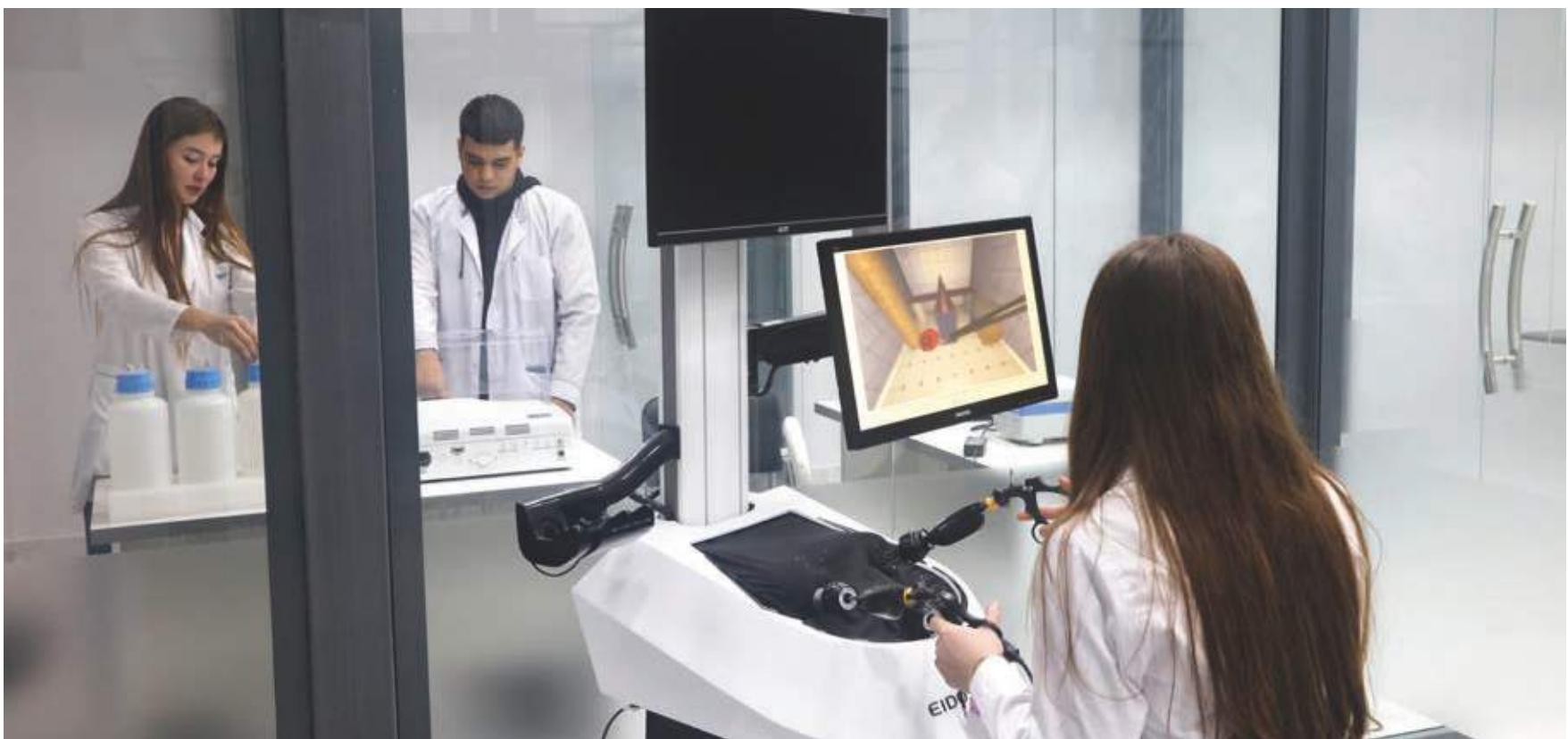

ҚОЗОН ФЕДЕРАЛ
УНИВЕРСИТЕТИНИНГ
ЖИЗЗАХ ФИЛИАЛИ

2022 йилда Жиззахда Қозон Федерал университетининг филиали очилди. Университетда таълим 10 та йўналиш: геология, лингвистика, машинасозлик, менежмент, дастурий инжиниринг, фармация ва биотиббиёт, тиббий биокимё, иқтисодиёт, ИТ ва ахборот тизимлари ҳамда журналистика бўйича олиб борилади.

Кампусда 1088 ўринли ўқув биноси, шунингдек, 384 ўринли ётоқхона мавжуд.

SAMBHRAM УНИВЕРСИТЕТИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан Жиззах шаҳрида Ҳиндистон компаниялари иштирокида «Sambhram» университети ташкил этилган. Бу ерда ахборот-коммуникация технологиялари соҳасида олий маълумотали кадрлар тайёрланади. Университет битирувчиларига Ўзбекистон ва Ҳиндистонда тан олинган олий таълим дипломлари берилади.

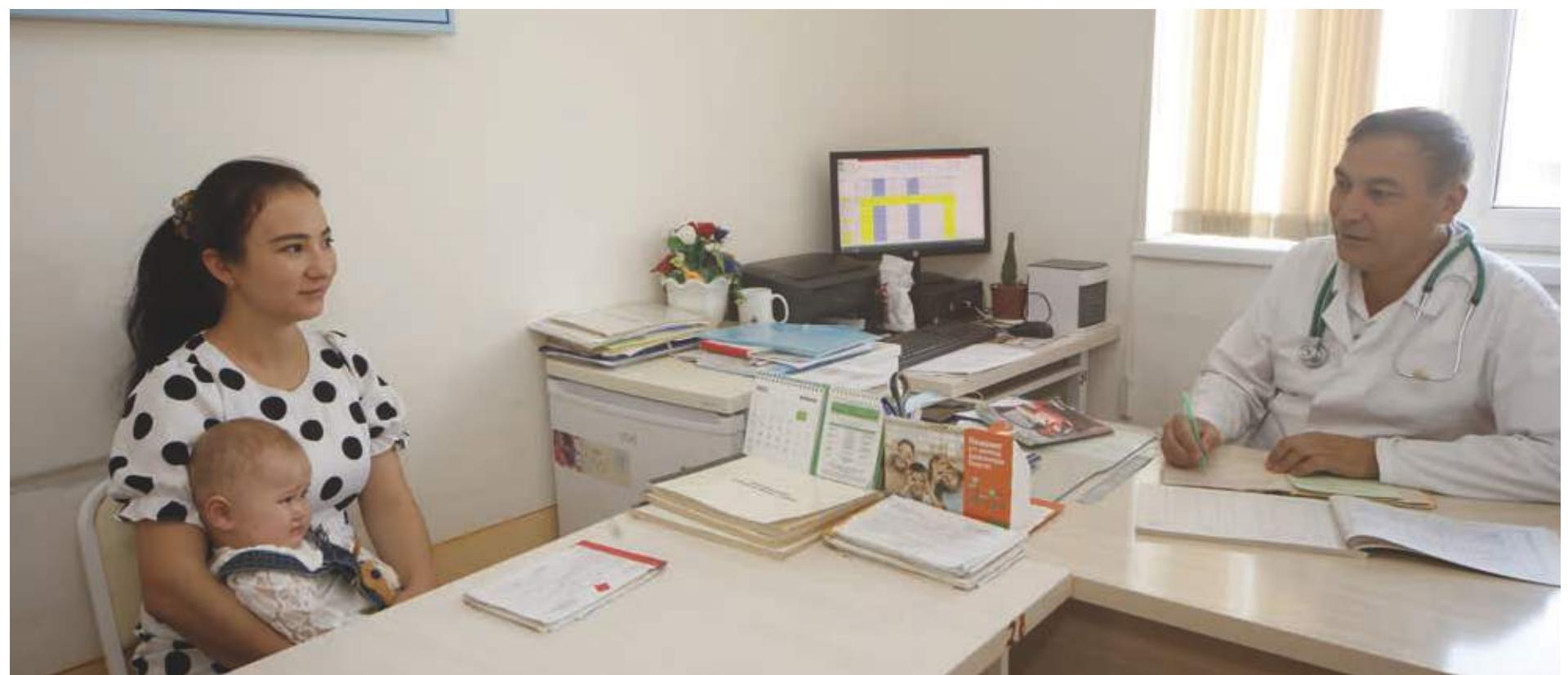
Софлиқни сақлаш

2020 йилда вилоят соғлиқни сақдаш бошқармаси тизимидағи 67,8 млрд сүм маблағлар ҳисобига 3 та обьектда янги қурилиш ва 15 та обьектде реконструкция ишләри амалға оширилди. Жумладан, 12,8 млрд сүм маблағ ҳисобига 250 ўринли республика шошилинч тез тиббий ёрдам илмий маркази Жиззах филиали, 5,1 млрд сүм маблағ ҳисобига 65 ўринли вилоят тери-таносил диспансери реконструкция қилинди. 30 ўринли Зомин туман перинатал маркази 11,0 млрд сүм маблағ эвазига қурилиб, 500 минг долларга тенг маблағлар ҳисобига замонавий тиббий жиқозлар билан таъминланды. Шунингдек, 11,8 млрд сүм маблағ эвазига 100 ўринли замонавий Республика ихтисослашган кардиология илмий-амалий тиббиёт марказининг Жиззах филиали ва 15 млрд сүм маблағ эвазига 128 ўринли замонавий вилоят эндокринология диспансери янги қурилиб, фойдаланишга топширилди. Мазкур марказлар 3,0 млн доллар қийматига тенг бўлган замонавий тиббий жиқозлар билан таъминланди. Вилоядта 2020 йил давомида 15 та хусусий тиббиёт муассасалари янгидан ташкил қилиниб, мазкур муассасалар сони 140 тага етказилди.

Спорт

Спорт

Sport

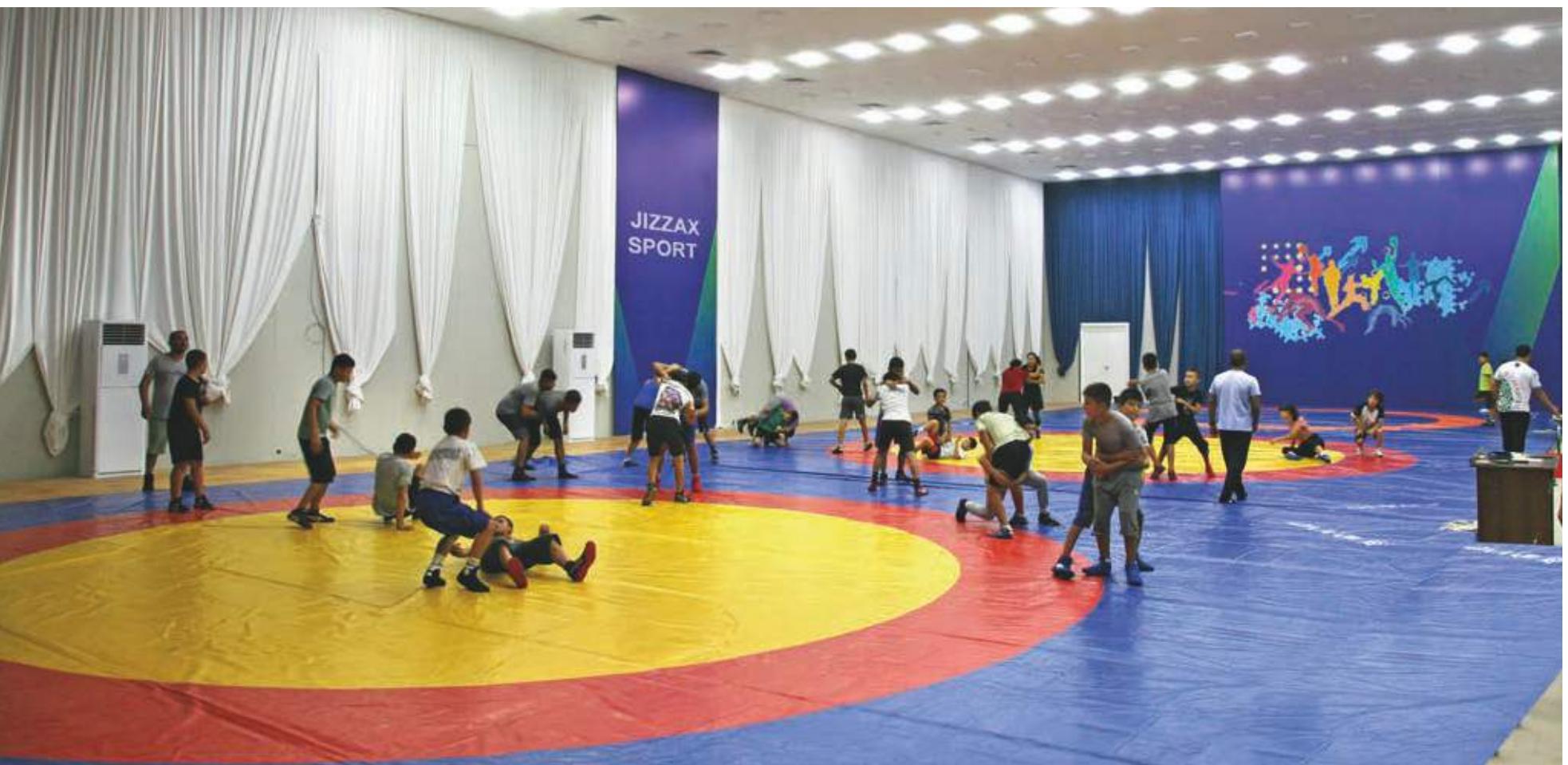

2023 йилда вилоятимиз спортчилари жами 1941 та медаль (479 та олтин, 538 та кумуш, 924 бронза) жамғаришди. Жумладан, Ўзбекистон чемпионати ва кубокларида жами 1482 та (363 та олтин, 377 та кумуш, 742 та бронза) ва Халқаро спорт мусобақаларида спорт мактаби шуғулланувчилари 459 та (116 та олтин, 161 та кумуш, 182 та бронза) медални қўлга киритди.

Жорий йил 23 сентябрь–8 октябрь кунлари Хитойнинг Ханчжоу шаҳрида ўтказилган XIX Осиё ва 22–28 октябрь кунлари 22 та спорт туридан 616 та медаллар жамланмаси учун 4000 мингдан ортиқ пара атлет иштирокида бўлиб ўтган IV Параосиё ўйинларида вилоятимиз спортчилари ҳам вилоят спорт тарихида илк маротаба 10 та медални, жумладан, Осиё ўйинларида 5 та медал (1 та олтин, 1 та кумуш, 3 та бронза) қўлга киритган бўлса, Параосиё ўйинларида 5 та медал (1 та кумуш, 4 та бронза)ни қўлга киритди.

Вилоятда бугунги кунда 21 та олимпия, 5 та миллий, 20 та ноолимпия спорт федерациялари фаолият кўрсатмоқда.

Шунингдек, 2024 йил 26 июль–11 август кунлари Париж шаҳри (Франция)да бўлиб ўтадиган тўрт йилликнинг энг нуфузли XXXIII ёзги Олимпия ўйинлари ҳамда XVII паралимпия ўйинларига 2 нафар спортчимиз (спортнинг пара енгил атлетика тури бўйича Жиззах шаҳридан Холбекова Ёқутхон Назарқосим қизи, спортнинг Таэквондо WT тури бўйича Зомин туманидан Собиржонова Озода Обиджон қизи) йўлланмани қўлга киритишиди, шунингдек, бугунги кунда 34 нафар спортчиларимиз миллий терма жамоа таркибида олимпиада йўлланмаси учун ўтказиладиган ҳалқаро мусобақаларга тайёргарлик кўришмоқда.

Маданият

Вилоятда ўтказиладиган байрам тадбирлари учун 500 ўринли «Тантаналар мажмуси» замон талаблари асосида қурилиб, фойдаланишга топширилди. Вилоят мусықали драма театри (4,5 млрд сүм) капитал таъмиrlашдан чиқарилди ҳамда Жиззах шаҳар марказидан замонавий талаблар асосида вилоят қўғирчоқ театри учун (14 млрд сүм) янгидан замонавий бино қурилиб, фойдаланишга топширилди.

AQILLIK KUNI XALQIMIZNING ENG ULUG' VA ENG AZIZ BAYRAMIDIR.

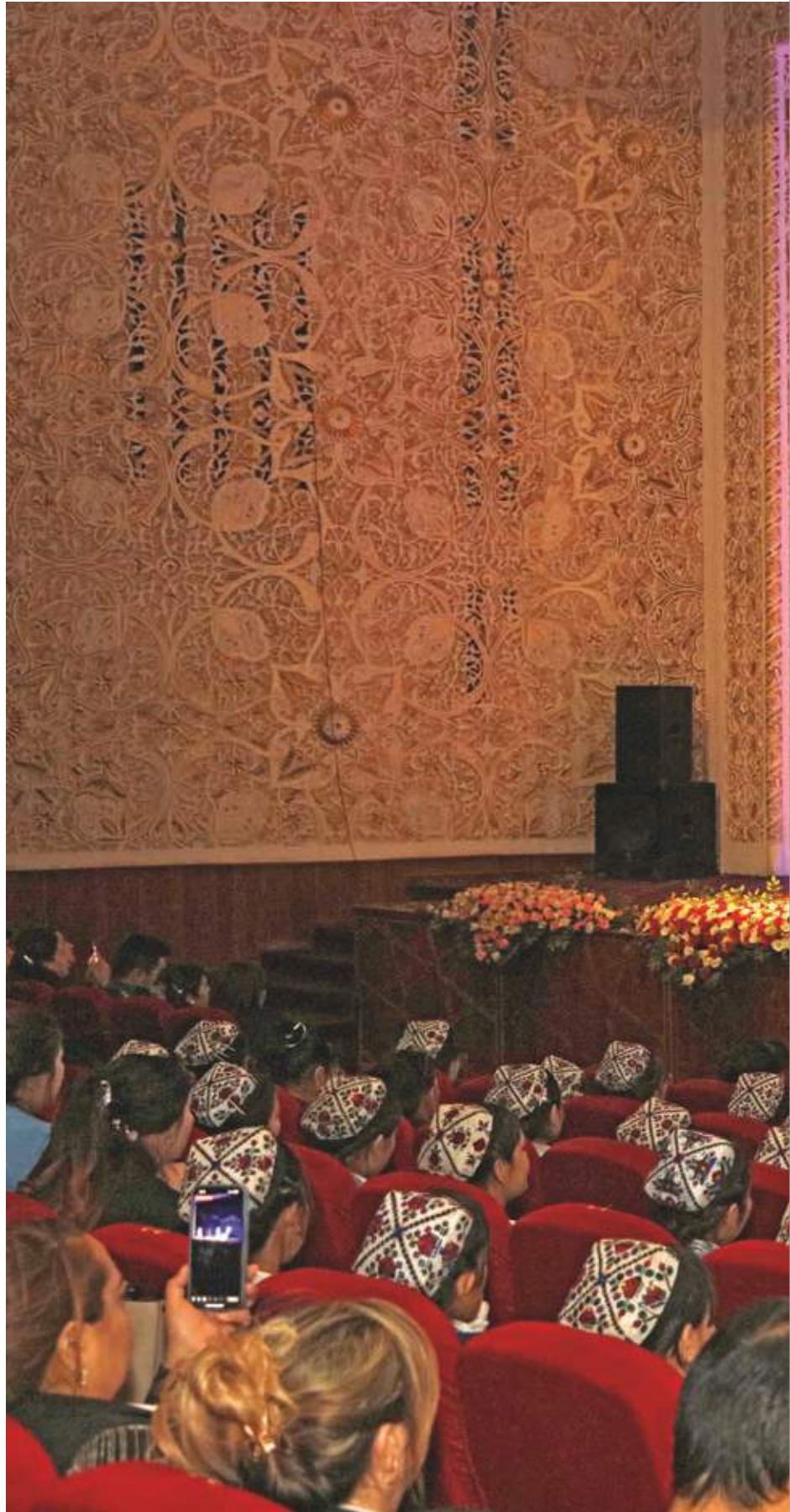

Жиззах вилояти мусиқали драма театри замонавий талаблар дара-
жасида реконструкция қилинди. Театр биносининг фасади янгиланди,
витражлар ўрнатилди, ийлаклар ётқизилди. Театр биноси олдида маҳо-
батли фаввора барпо этилиб, ҳудудга ноёб манзарали дараҳт ва гуллар
экилди.

Бинонинг биринчи ва иккинчи қаватлари миллий ва замонавий меъ-
морчилик анъаналари асосида қайта таъмирланди.

Саҳнада ҳам классик, ҳам янги мавзудаги спектакллар қўйилади.

Жиззах вилоят құғирчоқ театри үттиз үйлден ортиқ тарихга эга. Үтган йиллар давомида болалар учун 100 га яқин спектакль намойиш этилди. Яқында құғирчоқ театрининг янги биноси ишга тушди. Бу давлатимиз раҳбарининг «Маданият ва санъат соҳасини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш чора-тадбирлари түгрисида»ги Қарорлари ижроси туфайли амал-га оширилди.

2017 йил ноябрь ойида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Жиззах вилоятига навбатдаги ташрифидан сўнг Жиззах шаҳар ҳокимлиги қадимий «Нуриддин ҳожи» мадрасасини реконструкция қилиш ва Ўзбекистон халқ шоирлари Ҳамид Олимжон ва Зулфия мемориал музейини очиш тўғрисида қарор қабул қиласган эди.

Халқимиз тарихида миллат фахри, инсоний камолоти тимсоли бўлган беназир шахслар кўп. Улар орасида ўз даврининг ҳайратланарли маърифатпарварлари, замонавий ўзбек адабиёти ривожига бекиёс ҳисса қўшган буюк шоирлар Ҳамид Олимжон ва Зулфия улкан ва салмоқди ўрин тутади.

Миллий маданий марказлар

Жиззах вилоятида 6 та миллий маданий марказлар (қирғиз, тожик, қозоқ, рус, татар ва корейс) вилоят адлия бошқармасыда давлат рўйхатидан ўтказилган. Бугунги кунда барча 6 та миллий маданий марказлар Жиззах шаҳри, Ислом Каримов шоҳ кўчасида жойлашган «Дўстлик уйи» маркази биносида барча қулай шарт-шароитларга эга хоналарда фаолият кўрсатмоқда.

Вилоятда Ўзбекистон умумий аҳолисининг 4,1% истиқомат қиласди. Жумладан, ўзбеклар – 1208,7; қирғизлар – 41,6; қозоқлар – 28,4; тожиклар – 31,6; руслар – 14,9; татарлар – 6,4; корейслар – 2,7; туркманлар – 0,4; қорақалпоқлар – 0,2; бошқа миллат ва элатлар вакиллари – 17,3 минг кишини ташкил этади.

Мамлакатимизнинг шонли саналарида ҳар йили вилоятимизнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётида муносаб ҳисса қўшиб келаётган, фаол турли миллат вакилларидан номзодлар давлат мукофотларига тавсия этиб келинмоқда.

Аёлини улуғлаган эл

Вилоятда 731 минг 466 нафар (49,6 фоиз) хотин-қизлар истиқомат қиласы. Мавжуд 308 та маҳалла фуқаролар йигинларида «Хотин-қизлар фаоли» меңнат қилмоқда.

2020 йилдан бүён 199 нафар хотин-қизлар олий таълим мұассасаларига құшымча давлат гранти асосида қабул қилинди, 1 750 нафар талаба хотин-қизларнинг контракт түловлари давлат томонидан түлеб берилди, 2023 йилда 7405 та аёлларга 77,3 млрд сүмлик таълим кредитлари ажратылды.

Вилоятда 1726 нафар олий маълумотли, салоҳиятли хотин-қизлар кадрлар захираси-га олиниб, бугунги кунда ижтимоий-сиёсий соҳадаги вакант раҳбарлик лавозимларга тавсия этилмоқда. Ҳар йили ушбу кадрлар орасидан 10 нафар хотин-қизлар Давлат бошқарув академиясида малака ошириш курсларига жалб қилинмоқда.

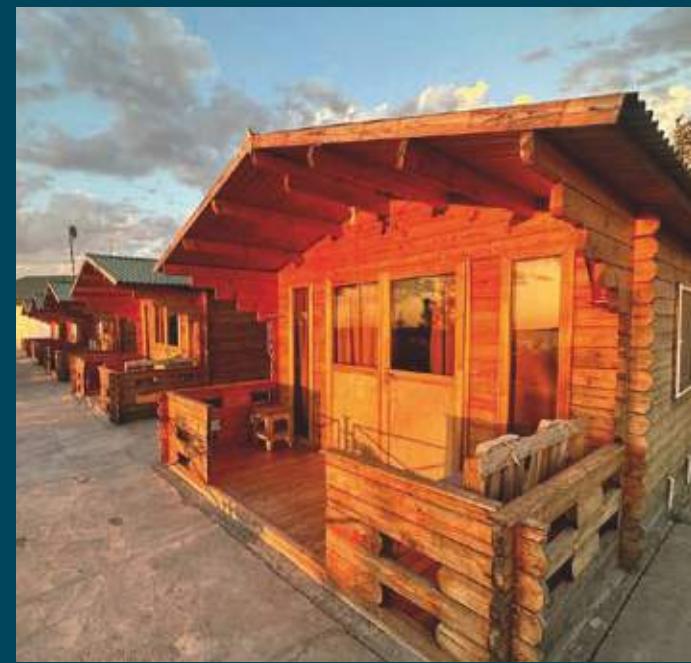
Қизлар орасидан 192 нафар лидер қизлар захираси яратилган ва уларни раҳбарликка тайёрлаш борасида тизимли иш олиб борилмоқда.

2023 йилда 38 минг нафар хотин-қизлар «Аёллар дафтари»нинг 4-босқичига киритилиб, уларнинг муаммолари ҳал этилди. 10 026 нафар ижтимоий ҳимояга муҳтож ишсиз хотин-қизлар янги иш ўринлари ва жамоат ишларига жойлаштирилди. З 700 нафар аёлларга тадбиркорлик фаолиятларини йўлга қўйишлари учун имтиёзли кредитлар ажратилди.

МИНТАҚАНИНГ ТУРИСТИК САЛОҲИЯТИ, БЕТАКРОР ТАОМЛАРИ ВА ГЎЗАЛ ТАБИАТИ

Вилоятта 2022 йил давомида 13 минг нафар хорижий сайёхлар ташрифи кузатилган бўлса, 2023 йил давомида 144,2 минг нафар (йиллик режага нисбатан 103 %)га кўп хорижий сайёхлар ташриф буюришиди.

Шунингдек, 2022 йилда Жиззах вилоятига 1176000 маҳаллий сайёхлар ташрифи кузатилган бўлса, 2023 йилда 2 миллионга яқин маҳаллий сайёхлар ташриф буюришиди.

Вилоятдаги сайёхларга қулайлик яратиш мақсадида 170 сайёхлик обьектида Wi-Fi орқали интернетга боғланиш зоналари ташкил этилган.

2023 йилда туризм соҳасида умумий қиймати 1 трлн 172 млрд сўмлик 52 та лойиҳалар ишга туширилди, шундан 4 та меҳмонхона, 12 та туризм дам олиш ва хизмат кўрсатиш маскани, 2 та туристик даволаш соғломлаштириш мажмуаси, 2 та хостел, 2 та оиласий меҳмон уйи, 1 та ижара ётоқхона, 7 та умумий овқатланиш ва 1 та мотел фаолияти йўлга қўйилди.

Жумладан, «Зомин» туристик-рекреацион зонаси ҳудудида 3 та замон талабларига мос меҳмонхоналар ҳамда мижозларга қўшимча қулайликлар яратиш мақсадида дор йўлининг пастки станция ҳудудида йигма металл конструкциялардан фойдаланган ҳолда 400 ўринли, 5 қаватдан иборат автотураргоҳ қуриб фойдаланишга топширилди.

Мухтарам Президентимизнинг 2022 йил 26 октябрдаги «Республикада маҳаллий авиақатновларни ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПҚ-412-сонли Қарорига мувофиқ аҳоли ва хорижий сайёхларнинг талаб ҳамда эҳтиёжларидан келиб чиқиб, Жиззах вилоятининг туризм салоҳиятини янада ошириш мақсадида Зомин тумани, «Лайлак уя» массиви ҳудудида Зомин аэродроми ва 30 ўринга мўлжалланган йўловчи терминалини қуриш учун 60 гектар ер майдони ажратилган.

Ушбу аэропортда 30 ўринга мўлжалланган йўловчи терминали, аэродром инфратузилмаси, муҳандислик

коммуникацияси, учиш-қўниш, ҳаракатланиш йўлаклари ва перронни лойиҳалаш ҳамда қуриш, учиш ва қўнишни таъминлаш бўйича радио ва аэронавигация ускуналари ўрнатилиб, аэроромга олиб борувчи икки тасмали автомобиль йўли, шу билан бирга, 20 ўринли замонавий автотураргоҳ фойдаланишга топширилди.

«Зомин» туристик-рекреацион зонаси худудида «Суфға платоси 2 400» Халқаро умуммавсумий курорти ва «Ўриклисой» туризм мажмусида «Ўзмиллийбанк» АЖ буюртмаси асосида бунёд этилган, 12 та минорали, 11 дона устундан ташкил топган, мижозларни ташиш учун замонавий дизайндаги 36 та кабинадан иборат, узунлиги 2 600 метр бўлган (дор йўли укунасидан ташқари) 133,3 мард сўмлик қийматидаги замонавий осма дор йўли фойдаланишга топширилди.

Зомин миллий боғида дөңгиз сатхидан 2 минг метр баландликда «Зомин» соғломлаштириш оромгоҳи жойлашган. Тоза ҳаво, тоғ ландшафти, игнабаргли ўсимликлар – буларнинг барчаси катталар ва болалар учун соғломлаштириш жараёнларини ташкил қилишда қулай шароитлар яратади.

«Zaamin Mountain Resort» Зомин миллий табиат боғи ҳудудида жойлашган бўлиб, минтақадаги энг яхши курорт меҳмонхоналаридан бири ҳисобланади. Деразадан ажойиб манзара ичра Туркистон тоғ тизмасининг гўзаллиги намоён бўлади, курорт бўйлаб сайр қилиш чоғида эса бутун оила аъзоларингиз билан Зомин табиатидан баҳраманд бўлиш учун ноёб имконият яратилади.

Соғломлаштириш туризми табиатнинг шифобаҳш кучи ва замонавий тиббиёт ютуқларидир. Зоминнинг гўзал тоғ ландшафти, мусаффо ҳавоси ва мўл куёши нафас олиш билан боғлик ва бошқа касалликларга чалинган болалар ҳамда катталар учун профилактика тадбирларини ўтказиш учун ажойиб имкониятдир.

Жиззах вилоятининг «Зомин» сайёхлик худудида янги канат йўли иш бошлади. 2640 метр узунликдаги канат йўли 12 та минорали 11 та устунни ўз ичига олади. Пастки станция денгиз сатҳидан 1961 м, юқориси – 2490 м баландликда жойлашган. Сайёхлар Швейцариянинг «Bartolet AG» компанияси томонидан ишлаб чиқарилган, соатига 1200 нафаргача йўловчига хизмат кўрсатиш имкониятига эга 36 та кабинада ташилади.

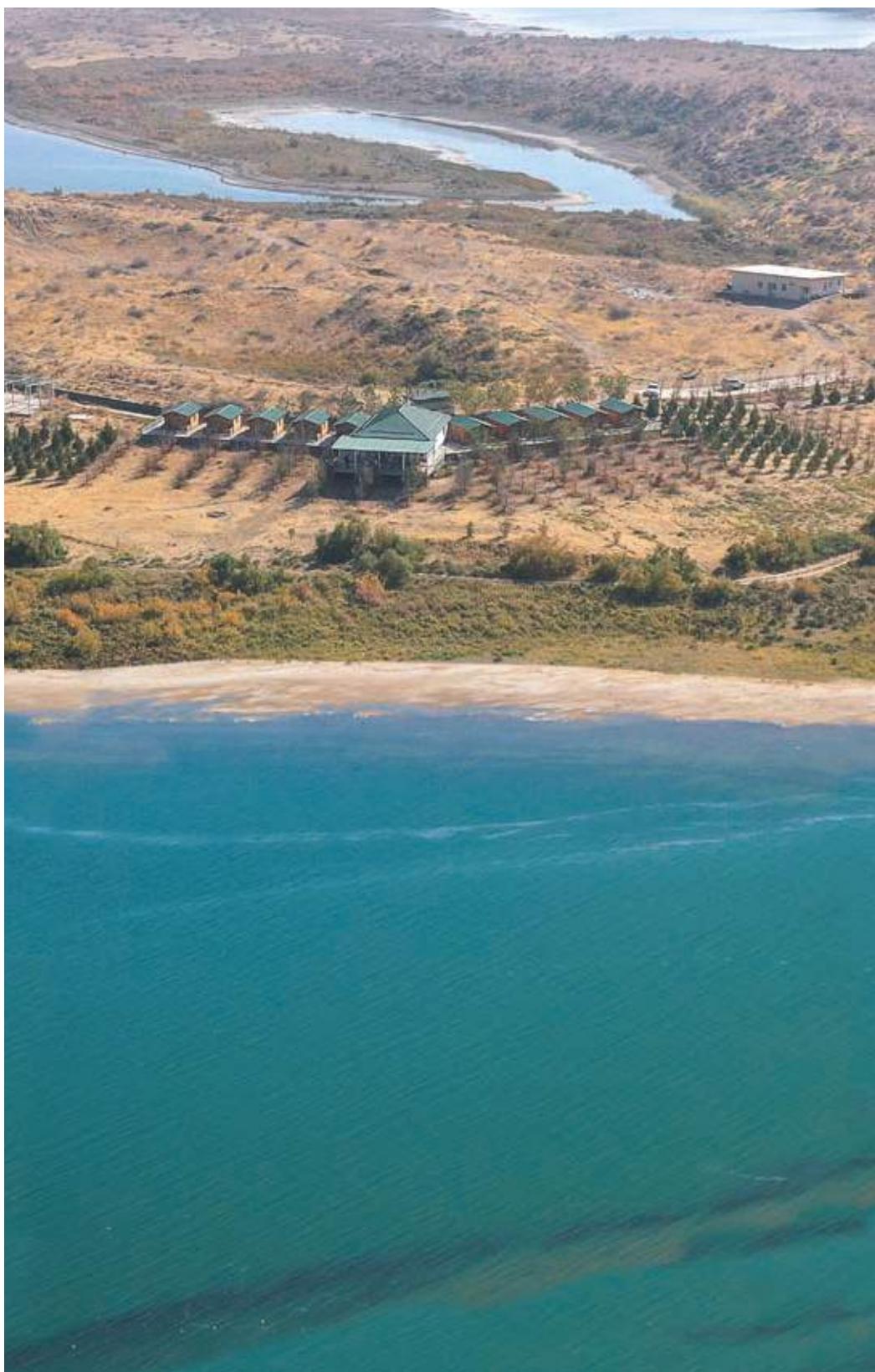

Зомин туманида Ўзбекистонда биринчи экстремал осма қўприк очилди. Конструкциянинг ердан баландлиги 150 метр, узунлиги 305 метрни ташкил қиласди.

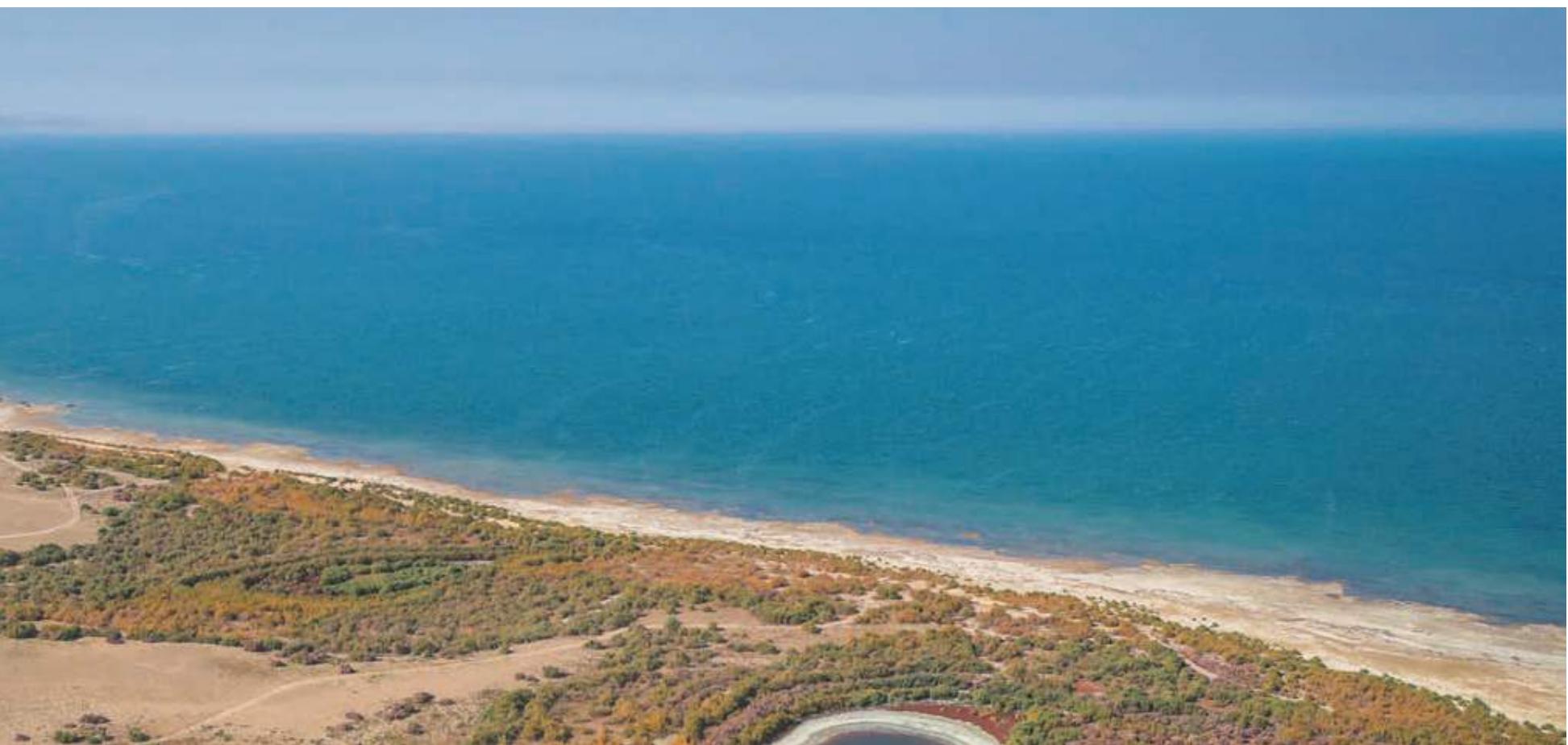
Қўприк бир вақтнинг ўзида 600 кишини кўтара олади. Иншоот Швейцариянинг «Fatzer AG» компанияси лойиҳаси бўйича қурилган. Конструкциянинг учта жойида икки метрли шишали қисмлари мавжуд, улар орқали қўприк остидаги ҳамма нарсани кўриш мумкин.

Шарқий Арнасой күллари балиқ ва құйманчы қушларнинг севимли масканига айланған юртимизнинг гүзал гүшасидир. Арнасой күлларининг қирғоқларида қамиш, тұранға, тұқмоқ, томарисдан иборат зич чакалакзорларни күриш мүмкін. Ўн-лаб қушлар бу чакалакзорларда бошпана топғанлар.

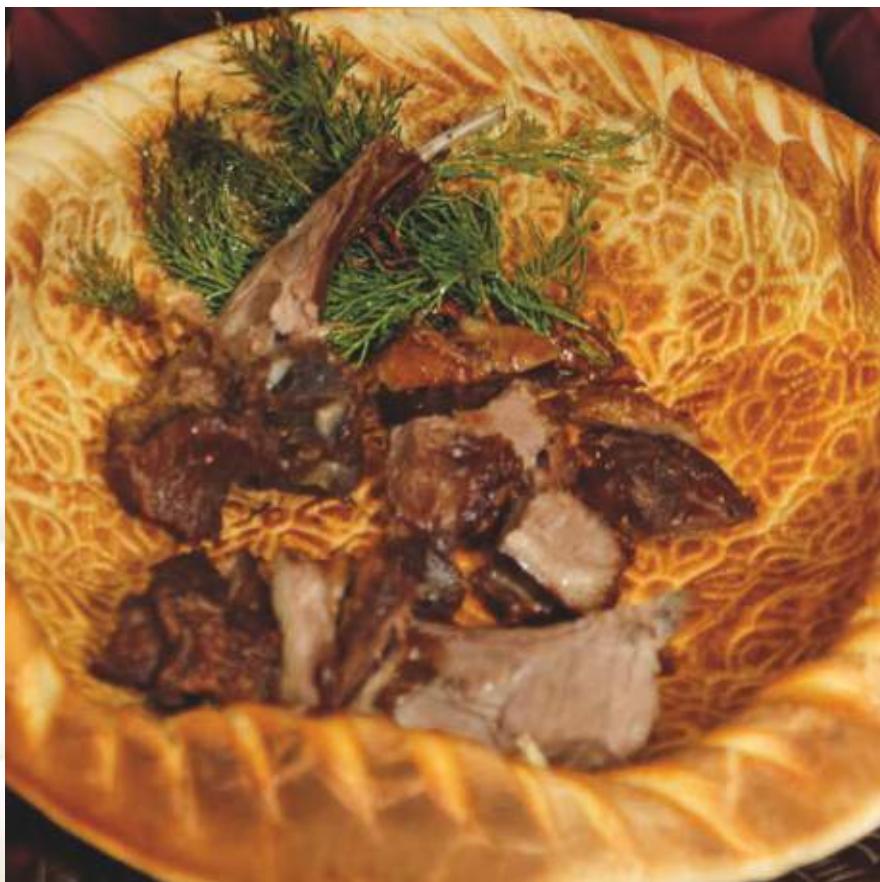

Жиззах вилоятида анъанавий ўзбек таомларидан ташқари, маҳаллий ўзига хос таомларни ҳам татиб кўриш мумкин. Мазали ва тўйимли Жиззах сомсаси бугунги кунда нафакат мамлакатимиизда, балки бутун Марказий Осиёда машҳур. Ушбу машҳур ва севимли таом минтақанинг рамзларидан биридир. Фарқли хусусияти – унинг мисли кўрилмаган ҳажмида. Сомсанинг ичи катта-катта тўғралган гўшт ва қўй думбаси бўлаклари, пиёс билан тўлдирилган. Жиззах сомсасининг биттаси бутун тушлик ўрнини босиши мумкин.

Худудда турли ўсимликлар, айниқса, арча кўп, бу маҳаллий таомлар турининг шаклланишига ҳам ўз таъсирини кўрсатган. Тандир кабоб ноодатий тарзда пиширилган мазали гўштдир. Ерда маҳсус қазилган чуқурга ўтин солинади, чўғ ҳосил бўлгач, олдиндан арча, туз ва зираворларга тўйинтирилган гўшт (кўзичоқ) осилиб, устига тоғ арчасининг игнабаргли новдалари ёпилади. Ер тандирга қопқоқ қўйилиб, лой билан сувалади. Таомни тайёрлаш учун бир неча соат вақт кетади ва бутунлай ўзига хос таъм ва ҳидга эга бўлади. Мазали маҳаллий олма ва табиий тоғ асали минтақа ошхонасига лаззат қўшади. Жиззах чинакам гурманлар масканидир.

Жиззахнинг бетакрор табиати

Жиззах – жуда қадимий, ўз табиати, иқлим шароити, рельефи, ҳайвонот ва наботот дунёси билан ҳазрати инсонга аталаган кўркам гўшалардан бири дейишга арзигулик воҳа эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Қадимдан юксак маданияти ва илм-фани, ўзининг такрорланмас туристик салоҳияти билан кўпчиликни ҳайратга солиб келган вилоятимиз истиқдол шарофати билан замонавий сайёҳдик марказига айланиб бормоқда.

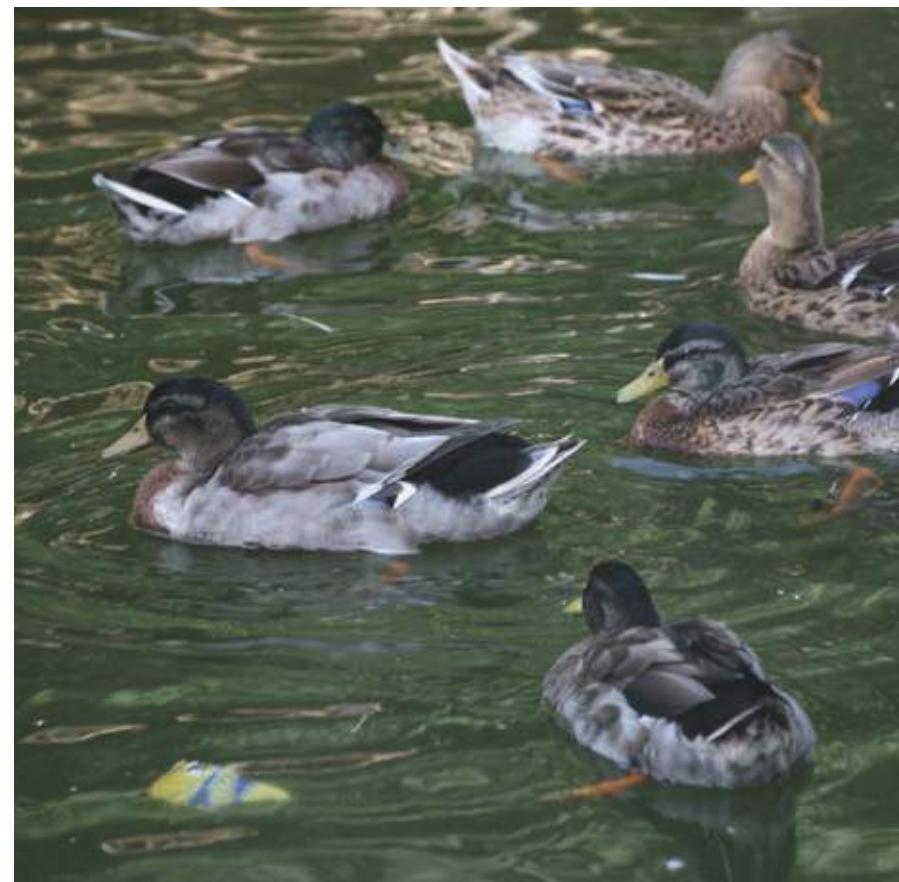

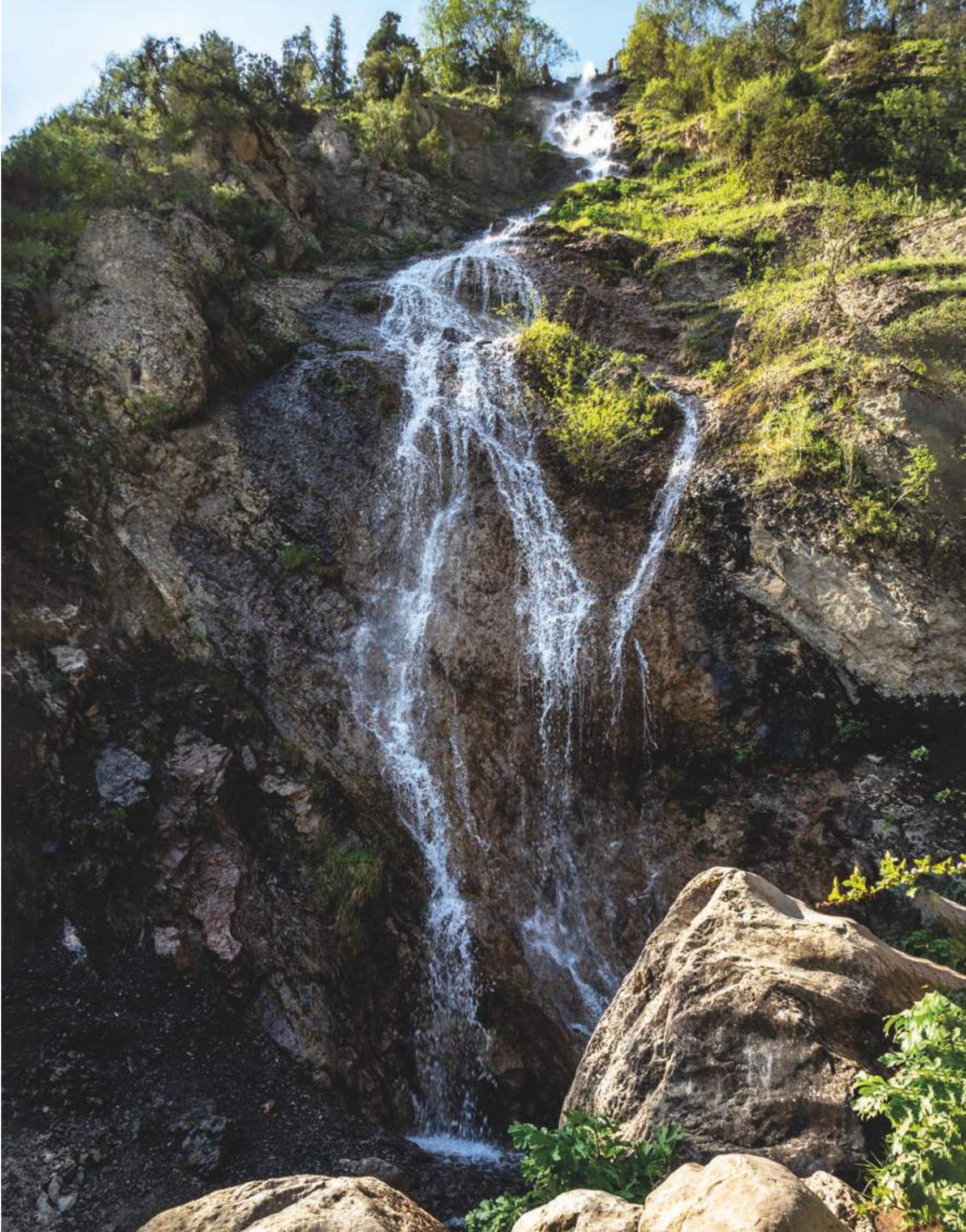

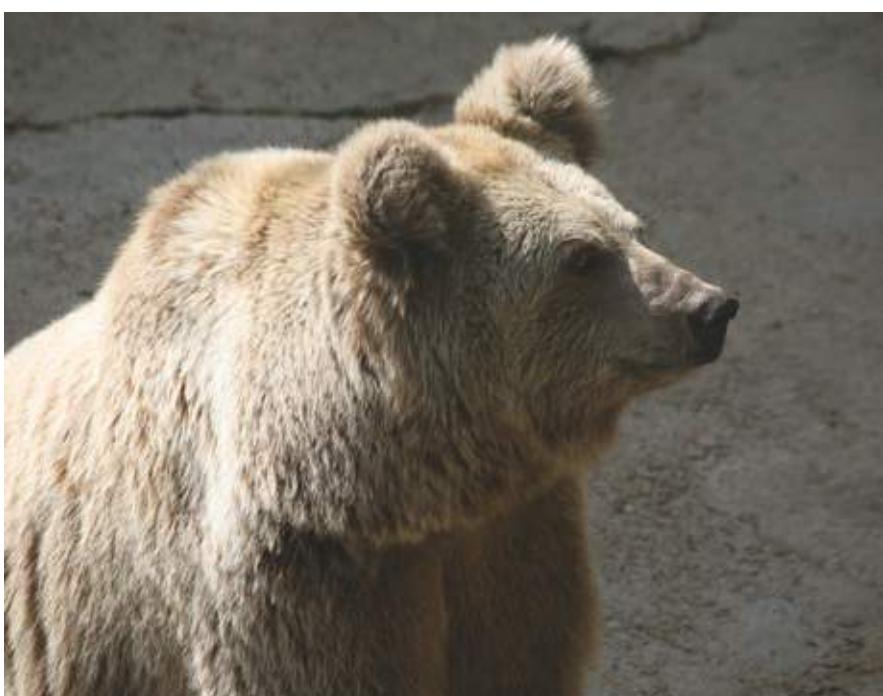

МУНДАРИЖА

ИСТИҚБОЛЛИ РИВОЖЛАНИШ ЎЛКАСИ	16
Область перспективного развития	
A region of promising development	
ЎЛКАНИНГ ҚАДИМИЙ ТАРИХИ	25
Древняя история края	
Ancient history of the region	
ЖИЗЗАХ ВОҲАСИ V-VIII АСРЛАРДА	40
Джизакский оазис в V–VIII веках	
Jizzakh oasis in the V–VIII centuries	
ЖИЗЗАХ ВОҲАСИ БУЮК ИПАК ЙӮЛИ ТИЗИМИДА	52
Джизакский оазис в системе Великого Шелкового пути	
Jizzah oasis on the Great Silk Road system	
ТЕМУР ВА ТЕМУРИЙЛАР ДАВРИДА ЖИЗЗАХ	54
Джизак в эпоху Темура и Тимуридов	
Jizzakh during the Timur and Timurid period	
XIX-XX АСРЛАРДА ЖИЗЗАХ	59
Джизак в XIX–XX веках	
Jizzakh in the XIX–XX centuries	
ЖИЗЗАХ ЎРДАСИ	60
Джизакская Орда	
Jizzakh Horde	
ЖИЗЗАХ ТУРКИСТОН ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРЛИГИ ДАВРИДА	64
Джизак во время туркестанского генерал-губернаторства	
Jizzakh in the period of the General-Governorate of Turkestan	
«НУРИДДИН ҲОЖИ» МАДРАСАСИ	72
Медресе «Нуриддин Хаджи»	
«Nuriddin Hajî» Madrasa	
1916 ЙИЛДАГИ ЖИЗЗАХ ҚЎЗГОЛОНИ	78
Джизакское восстание 1916 года	
The Jizzakh Uprising of 1916	
ЖИЗЗАХДА СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ҚАТАҒОН СИЁСАТИ	80
Репрессивная политика советской власти в Джизаке	
Repressive policy of the soviet authority in Jizzakh	
ИККИНЧИ ЖАҲОН УРУШИДАГИ ГАЛАБАГА ЖИЗЗАХЛИКЛАР ҚЎШГАН ҲИССА	82
Вклад джизакцев в победу во Второй мировой войне	
The contribution of the people of Jizzakh to the victory in the Second world war	
1950-1980 ЙИЛЛАРДА ЖИЗЗАХ	88
Джизак в 1950–1980 годах	
Jizzakh in 1950–1980	
ШАРОФ РАШИДОВ	92
Шараф Рашидов	
Sharaf Rashidov	
НОЁБ МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ, АНЪАНАЛАР ВА ҲУНАРМАНДЧИЛИК	99
Уникальные культура, искусство, традиции и ремесленничество	
Unique culture, arts, traditions and crafts	
ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА ЯНГИЛАНАЁТГАН ЖИЗЗАХ	118
Обновляющийся Джизак нового Узбекистана	
New Jizzakh in New Uzbekistan	
ВИЛОЯТНИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ВА ИҚТИСОДИЙ САЛОҲИЯТИ	121
Производственно-экономический потенциал области	
Production and economic potential of the region	
ИҚТИСОДИЙ СОҲАДАГИ ЎЗГАРИШЛАР	122
Изменения в экономической сфере	
Achievements in the economic field	
МОЛИЯВИЙ ТИЗИМ	130
Финансовая система	
Financial system	
ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИГИДАГИ ЯНГИЛАНИШЛАР	155
Обновления в сельском хозяйстве	
Improvements in agriculture	

МУНДАРИЖА

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН КЕНГ ИМКОНИЯТЛАР ВА АМАЛИЙ ИШЛАР МАМЛАКАТИГА АЙЛАНМОҚДА	180
Новый Узбекистан – страна больших возможностей и практических дел	
The New Uzbekistan is Becoming a Country of great Opportunities and Practical Deeds	
МАҲАЛЛА ОБОДЛИГИ – АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИ	181
Благоустроенность махалли – благополучие населения	
<i>Being of the neighborhood – is the well-being of the population the well</i>	
«ИНСОН ҚАДРИ УЧУН» ШИОРНИНГ БОШ МАҚСАДИ – АҲОЛИ ТУРМУШ ШАРОИТИНИ ЯХШИЛАШ	190
Главная цель девиза «за человеческое достоинство!» – улучшение условий жизни населения	
<i>Improving the living conditions of the population is the main factor of the motto «for human dignity».</i>	
ЁШЛАРГА ЭЪТИБОР – КЕЛАЖАККА ЭЪТИБОР	196
Внимание молодежи – внимание будущему	
<i>Caring for the youth is caring for the future</i>	
АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ	202
Бытовое обслуживание населения	
<i>Provision of household service to the population</i>	
ТРАНСПОРТ ИНФРАТУЗИЛМАСИ ВА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ	204
Транспортная инфраструктура и сфера услуг	
<i>Transportation infrastructure and service provision</i>	
РАҶАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛарНИНГ ҲАЁТГА ТАТБИҚ ЭТИЛИШИ	208
Применение цифровых технологий в жизни	
<i>Application of digital technologies to life</i>	
ТАЪЛИМ, СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ, СПОРТ, МАДАНИЯТ	217
Образование, здравоохранение, спорт, культура	
<i>Education, health care, sport and culture</i>	
МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ	218
Дошкольное образование	
<i>Preschool education</i>	

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ	222
Народное образование	
<i>Public education</i>	
ОЛИЙ ТАЪЛИМ	228
Высшее образование	
<i>Higher education</i>	
СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ	238
Здравоохранение	
<i>Health care</i>	
СПОРТ	242
Спорт	
<i>Sport</i>	
МАДАНИЯТ	246
Культура	
<i>Higher education</i>	
МИЛЛИЙ МАДАНИЙ МАРКАЗЛАР	256
Национальные культурные центры	
<i>National cultural centers</i>	
АЁЛИНИ УЛУГЛАГАН ЭЛ	258
Воззывающий свою женщины народ	
<i>People exalting their women</i>	
МИНТАҚАНИНГ ТУРИСТИК САЛОҲИЯТИ, БЕТАКРОР ТАОМЛАРИ ВА ГЎЗАЛ ТАБИАТИ	265
Туристический потенциал, уникальная кухня и красивая природа региона	
<i>Tourist potential, unique cuisine and beautiful nature of the region</i>	
ТУРИЗМ	268
Туризм	
<i>Tourism</i>	
ЖИЗЗАХ МИЛЛИЙ ТАОМЛАРИ	290
Джизакская национальная кухня	
<i>Jizzakh national cuisine</i>	
ЖИЗЗАХНИНГ БЕТАКРОР ТАБИАТИ	298
Неповторимая природа Джизака	
<i>The unique nature of Jizzakh</i>	

JIZZAX

МО'JIZALAR O'LKASI

УЎК 908(575.114)(084)
КБК 63.3(5Ўзб-4Жиз)я6
Ж 60

Jizzax mo'jizalar o'lkasi. Китоб-альбом [Матн] / жамоа. – Тошкент: «Ma'naviyat» nashriyoti, 2024. – 320 б.

Китоб-альбом

ISBN 978-9943-04-497-5

9 789943 044975

ФОЯ МУАЛЛИФИ

ЭРГАШ САЛИЕВ
(Жиззах вилояти ҳокими)

МАСЪУЛ МУҲАРРИР

Иқболой Умарова
(Маънавият ва маърифат маркази Жиззах вилояти бўлими раҳбари)

ТУЗУВЧИ-МУАЛЛИФЛАР:

А.Савурбаев, А.Мустанов, И.Умарова, М.Бўронов, Ш. Шарипов, Ш. Номозбоев

ИЖОДИЙ ГУРУХ:

Шавкат Шарипов, Шуҳрат Номозбоев,
Маънавият ва маърифат маркази туман (шахар) бўлинма раҳбарлари

МАТН МУАЛЛИФЛАРИ:

ЖДПУ, тарих факультети доценти, т.ф.н. А.Х. Пардаев раҳбарлигидаги
«Тарих» илмий марказ профессор-үқитувчилари жамоаси,
Ўзбекистон Республикаси маданий мерос агентлиги, Я.Ғуломов номидаги
Самарқанд Археология институти етакчи илмий ходими, т.ф.н. М.Х.Пардаев,
М.Бўронов, фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори

ТАРЖИМОНЛАР:

Гулбаҳор Азимова (рус тили), Баҳодир Шокиров (инглиз тили)

МУҲАРРИР

Зухриддин Кудратов

СУРАТЛАР МУАЛЛИФИ:

Равиль Яруллин, Ботир Қудратов, Вадим Джумабеков

ДИЗАЙН ВА КОМПЬЮТЕРДА САҲИФАЛОВЧИ

Вадим Джумабеков

МУСАҲҲИХ

Шарофат Хуррамова

Босишига 00. 03. 2024 й. да руҳсат этилди. Бичими 60x60 1/4. Офсет босма усулида босилди. Шартли б. т. 53,2+0,66.

Нашр т. 42,34+0,52. Адади – 2000 нусха. Буюртма № 00-00. Нархи шартнома асосида. Шартнома №23-24

© «Маънавият», 2024.

«Маънавият» нашриётида чоп этилди. Лицензия AI №189, 10.05.2011 йилда берилган.

100047, Тошкент шаҳри, Тараққиёт 2-берккӯча, 2-уй.